

Ο ΝΟΥΜΑΞ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

Δ.Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Γ'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 28 του Τρυγητή 1905 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Οδός Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 161

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

- D. ASTERIOTIS. *Νεοελληνικά Γράμματα.*
- ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ. *Έλα να πάμε στο γιαλό.*
- ΣΠΥΡΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ. *Σκιές Γροθιές (συνέχεια)*
- Ζ. ΧΑΡΙΑΣ ΦΥΓΙΑΗΣ. *Άβαρία.*
- GRIMM. *Οι ξυπνοί άνθρωποι (μετάφρ. Alex. Steinmetz).*
- ΞΕΝΗΤΕΜΕΝΟΣ. *Οι γεωργοί μας και η γεωργία στην Ελλάδα.*
- ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ. *Το σπυρί του κού Νικήτα.*
- SIFE STRUGGLER. *Θεατρικές πινακίδες — Κατοχή.*
- Δ. ΔΕΒΑΡΗΣ. *Ο Σιδος Τζώριτζης.*
- ΠΟΙΗΜΑΤΑ. *Ρόμος Φιλύρας Νάξιος. Ρήγας Γκόλφης. Στ. Σαββανής.*
- Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. *Φαινόμενα και πρόματα (Η Κατοχή — Ο Πινθηπουργός — Η Ρουσογιαπωνέζικη Ειρήνη — Οι Αρμένιδες — Το μαρτύριο του Λέοβου Για τους συντρομητάδες μας).*
- Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ — ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

„ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ“

Με τον τίτλο αυτό στο «*Mercur de France*» (φυλλάδιο 15 του Τρυγητή, 1905) δημοσιεύει ο κ. D. Asteriotis (Philéas I ebesgue) το δεύτερο άρθρο του για τη φιλολογική κίνηση στον τόπο μας. Ίδου το άρθρο του:

«Μπορεί να φανή παράξενο, στην αρχή του είκοστου αιώνα το αναγκαστικό αυτό ακκούμπισμα μιας λογοτεχνίας άπανου σε γραμματικές φιλονεικίες. Και όμως αλλοιότικα δεν μπορούσε να γίνη στη νέα Ελλάδα εκεί το γλωσσικό ζήτημα είναι, πρώτ' απ' όλα, πρόβλημα έθνικό, φλόγα ζωντανή που τρέφει κάθε συζήτηση, όπως άλλοι την τρέφουν ή πολιτική ή η θρησκεία. Και μήτε πρέπει και πολύ να μας παραξενεύη ένας τέτοιος διανοητικός φετιχισμός, με την προσπάθειά του να υποτάξη την αισθητική στη γραμματική, όταν κ' εμείς εδώ δίνουμε τόση σημασία στο ζήτημα της ορθογραφίας της γλώσσας μας. Μονάχα οι Γάλλοι και οι Έλληνες ύψωσαν σήμερα σε ζήτημα καλαισθητικό την παραδομένη γραφή της γλώσσας: και πρέπει να δηλολογήσουμε πως η μορφή είν' εκεί πέρα, για τους καθαρολόγους, κάτι τι σπουδαιότατο. Η γνώμη

τους τις πιο πολλές φορές, στηρίζεται σε μιάν άπάτη του ματιού.

Γι' αυτό και θα φιλονεικούν εκεί, για πολύ άκόμα, άπανου σε λεπτομέρειες που φαίνονται στους ξένους παιδιάτικες ή γελοίες. Πολύ συχνά οι γραμματικοί λησμονούν πως δεν έχουν το δικαίωμα να γενικοποιούν, δηλονότι να βρίσκουν έργο τους είναι μονάχα να βασανίζουν, να σημειώνουν, να μορφώνουν. Κι αυτό άκόμα πολύ δύσκολο έργο. Γιατί η γλώσσα πάντα τρέχει σαν το ρέμα και πάντα είν' έτοιμη να συντρίψη τους φράχτες που νομίζουν πως την έχουν κλείσει. Μά για τη γλώσσα τους δεν εργαζονται μονάχα οι Έλληνες γιατί η Ελλάδα είναι η έρημ της Ιστορίας γη, και η γλώσσα της, σαν τα έρείπιά της, εξετάζεται κι αυτή, συχνά πυκνά, από του κόσμου τους φιλέρευους.

Πράγμα που δεν είναι και τόσο ακίνδυνο, όσο άφιλοπρόσωπος κι αν είναι ο έπιστημονικός ζήλος των ξένων συμβούλων των Έλλήνων: παράδειγμα ο σοφός Κρουμπάχερ, που έγραψε το «Πρόβλημα της γραφομένης γλώσσας». Μά λίγο λίγο άπλώνεται το φώς, που αναβρύζει πότε από τη Γαλλία, πότε από τη Γερμανία, και μέσ' στη ζέστα της ζωής που πλαθεταί, ξαναγεννιούνται μαζί οι δυο ασύγκριτες δυνάμεις της αρχαίας Ελλάδας: ο φιλοσοφικός νους και η δραματική φλέβα. Οι Έλληνες, αλήθεια, πάντα το Νου τότε θεώρησαν υπέρτατο χάρισμα του ανθρώπου: το φυσικό τους είναι να στέκονται πάντα, και με παθος, ιδεολόγοι: τόσο που πάντα ο λόγος τους είναι καθαρός και πλούσιος, και η όμιλία τους γιοματή χάρη και ζωή: και δεν έχουν τίποτε ξερό και κρύο στο λόγο τους και στην όμιλία τους. Γιατί δυο είναι οι πόλοι της έλληνικής ψυχής, στενά ταιριαστοί: ο Νους, η Καρδιά (1): ο Λόγος και το Αίσθημα: το δεύτερο πάντα υποταχτικό του πρώτου, φωτίζοντας και ζωντανεύοντας εκείνο.

Όλα αυτά και άλλα πολλά άκόμα εύκολα κανείς τα βρίσκει στο έλληνικό έργο του Ψυχάρη, και στο έργο του ποιητή Κωστή Παλαμά, του μαθητή του Ψυχάρη. Μόνο σ' αυτούς βαθύτερα ένσαρκωμένα δείχνονται τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της φυλής: και γι' αυτό και τώραιότερο μέρος της τωρινής παραγωγής, από το 1888, είναι άχώριστο από τα δυο αυτά όνόματα.

Βάλαν όλα τα δυνατά τους για να πραγματοποιήσουν τη σκέψη τούτη του Σολωμού: «Κλείσε μέσα στην καρδιά σου την Ελλάδα, και θα αισθανθής να λαχταρίζη μέσα σου κάθε μεγαλειό», έλεγε ο μεγάλος πρόδρομος. Συχνά πυκνά, μέσα σ' αυτά τα άρθρα, θα μου τυχαίη να δανείζομαι γνώμες του ενός ή του άλλου, είτε από το «Ταξίδι», είτε

από τα «Ρόδα και Μήλα» του πρώτου, είτε από τα «Γράμματα» του δεύτερου. Εκεί που ξανάνιωνα τη γλώσσα και ζητούσε να ξαπλώση στον πεζό λόγο την επανάσταση που είχε ενεργηθή στην ποίηση, ο Ψυχάρης έχτιζε μαζί τη νεοελληνική κριτική και φιλολογία στα στερεά θεμέλια μιας έπιστημονικής και ορθολογικής παρατήρησης, σύμφωνα με τα πιο νέα συστήματα της έπιστήμης στη δυτική Ευρώπη.

Τα γραμμένα του εδώ κ' εκεί παρατηρήματα, που δεν είναι παρά κουβέντες σφραγισμένες με μια δικθεση που ζωνρά σε τραβάει, δεν έζηζαν να μένουνε σκόρπια στις έφημερίδες και στα περιοδικά. Ο συγγραφέας τους τάνταμωσε σε δυο τόμους που δεν είναι οι τελευταίοι της σειράς και που θα μείνουν πιο πολύ σαν έξηγητικοί των άγνών λογοτεχνικών έργων του. Πολλοί όλιγοι πριν απ' αυτόν, όσο έπιφυλαχτικά κι αν κρίνουν τις θεωρίες του οι όπαδοί της μιχτής γλώσσας, είχαν την όλμη να γράψουνε δημοτικά στον πεζό διδαχτικό λόγο. Ο Βαλαωρίτης δεν το έκανε, και υπάρχουν άκόμα στην Ελλάδα μορφωμένοι άνθρωποι που δεν πειθονται να γράφουν έτσι, όσο παράλογος κι αν μπορεί να φαίνεται ο τρόπος τους. Άληθινά, η ύλακερη Δημοτική τέσσερεις λογαριάζει σήμερα για άρχηγούς: τον Ψυχάρη, τον Έφταλιώτη, τον Πάλλη και τον Παλαμά: απ' αυτούς ο τελευταίος μόνος κάθεται στην Ελλάδα. Το πολύ του δημοτικού στρατού το σχηματίζουσε συμβιβαστικοί: πλήθος απ' αυτούς έχουν πραγματική αξία, καθώς θα μου δοθή ευκαιρία να δείξω σε λιγάκι.

Δυστυχώς το βιβλίο είναι κάτι σπάνιο στην Ελλάδα, και ό,τι κανείς παράγει, μένει σκορπισμένο στις έφημερίδες και στα περιοδικά. Έτσι και ποιητές υπέροχοι, σαν τον Πορφύρα και σαν το Γρυπάρη, δε φροντίσαν άκόμα να πλέξουν σε στεφάνι τα ποιήματά τους, κι άκόμα περιμένεται να έκδοθουνε σε βιβλίο τα τέλεια στο ύφος «Θαλασσινά ειδύλλια» του Παπαδιαμάντη, που τον θεωρούν εκεί κάτου μάστορα στο διήγημα.

Οι Έλληνες φαίνεται πως άγαπούν, ως τα τώρα, τα πιο σύντομα είδη του λόγου, και οι διηγηματογράφοι στην Ελλάδα κανουνε μια λαμπρή και πολυαριθμη φαλαγγα. Δεν υπάρχει πεζογράφος που να μην άρχισε με το διήγημα, αν εξαιρέσης τον Καμπύση, που ξεχώριζε υλότελα, και που η ξεχωριστή σημασία του είναι πως άγωνίστηκε να χαράξη καινούριο δρόμο στο νεοελληνικό θέατρο. Ο δρόμος αυτός, βέβαια, δεν άπόμεινε τόσο πλατύς όσο τον είχε όνειρευτή ο συγγραφέας των «Κούρδων». Δεν έλαβε καιρό να δείξη όλη του τη δύναμη. Άλλ' αν το παράδειγμά του, άνήσυχος καθώς εΐτανε, στάθηκε από μερικές μεριές επικίνδυνο, γιατί δυνάμωσε, κι αυτό άκόμα μέσα τ'άλλα, κάποιο σκλα-

(1) Η φραση αυτή είναι έλληνικά και στο πρωτότυπο.

θωμα κάτω από τή μόδα τῆς τέχνης τῶν Βοριανῶν, καί τοὺς τεχνίτες τῆς νέας ποιητικῆς ἐπηρεάσε ἀκόμα· μολαταῦτα ὁ Καμπύσης εἰδείξε τὴν ἀληθινὴ πηγὴ κάθε δυνατῆς τέχνης· τὴ ζωή. Τὸ «Δαχτυλίδι τῆς Μάννας» καθαρὰ φανέρωσε, ὅστερ' ἀπὸ τίς ἱφενικές δοκιμές, πῶς τὸ δρᾶμα δὲν μπορεῖ νὰ ἐκφράσῃ τίποτε οὐσιαστικὸ σχετικὰ μ' ἕνα ὠρισμένο κόσμον, ἀνίσως ἡ φαντασίᾳ τοῦ ποιητῆ δὲν ταιριάσῃ τὸ ρυθμισμὰ τῆς μὲ τὰ ἀνατριχιάσματα τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς. Χωρὶς νὰ χαθῆ μέσα στὸ δαίδαλον θεωριῶν ἀμελέτητα φιλοσοφικῶν, καί καταλαβαίνοντας πῶς ὅ,τι πῶς ἀπ' ὅλα βαραίνει γιὰ τὴν αἰσθητικὴν, εἶναι τὸ ἁρμονικὰ πλασμένο ὄψος καθὼς καί γιὰ τὴν ἀκέρια μὀρφωση τοῦ ἀνθρώπου καί γιὰ τὴ γλώσσα του, ὁ δάσκαλος τοῦ ὄψους καί διηγηματογράφος Ἀργύρης Ἐφταλιώτης ὀρίζει καθαρὰ στὸ «Βρουκόλακα» τὸ σωστὸ δρόμον ποῦ πρέπει κανεὶς νὰ πάρῃ. Σὰν τὸν Henri Bataille γραφοντας τὴ «Λεπρή» του, ἔβγαλε ἀπὸ ἕνα δημοτικὸ τραγοῦδι τὴν ὑπόθεση τοῦ δραματικοῦ ἔργου του. Ἐκεῖνο ποῦ πηγάζει ἀπὸ τῶν ψυχῶν καὶ ἀπὸ τῆς ζωῆς τὸ μυστήριον, δὲ συγκεντρώνεται μέσα στὴν παράδοση, καί ἡ ἐθνικὴ ψυχὴ δὲν εἶναι σὰ μὴ λίμνη ὄνειρου ποῦ ἀντιφεγγίζουσε μέσα τῆς οἱ θεῖες ἀχτίνας τῆς οὐσίας τῶν πραγμάτων; Ὅταν ἐφαρμοζῆς τὴν παράδοση στὴν ταιριασμένη ἐκφραση κάποιων νέων κισθημάτων, δίνεις νέα ζωὴ στῆς παράδοσης τὸ νόημα· καί οἱ Ἀρχαῖοι τί ἄλλο ἔκαναν παρὰ νὰ ἐκφράζουσαν τὴν ψυχὴ τους καί τὴν ἐποχὴ τους, μὲς' ἀπὸ τοὺς μύθους τῶν περασμένων; Τὸν καρπερὸ αὐτὸ δρόμον ἐλπίζεται πῶς θὰ τὸν ἀκολουθήσουν καί ἄλλοι. Νὰ ποῦ ὁ Βουτιερίδης δημοσιεύει στὸ «Νουμᾶ» σὲ στίχους τραγοῦδιᾶ ἀπάνου στὸ τραγοῦδι τοῦ Γεφυριῦ τῆς Ἄρτας· τὸ θέμα του μὲς θυμίζει τὸ θέμα τῆς Ἰφιγένειας. Ὁ γλυκὸς ἐλεγιογράφος Πολέμης ἴσως δὲ βρισκεται τόσο μακριὰ, ὅσο νομίζουσαν, ἀπὸ τὸ ἴδιο μονοπάτι, μὲ τὰ δραματικὰ του διηγήματα («Στὰ χεῖλη τοῦ κρηνοῦ», τὸ «Μαγεμένο ποτῆρι» κτλ.). Ἀργότερα σκοπεύουμε νὰ κάμουμε τὴν ἀνάλυσή τους. Ἐστὶ καὶ ὁ Κωστῆς Παλαμάς μαζί μελέτησε τὰ παλιὰ τραγοῦδια τῆς φυλῆς του καί τὰ πράγματα τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Ἐτριψε τὴ σκέψη του μὲ τὰ δυσκολοσίμωτα προβλήματα τῆς ψυχολογίας γιὰ νὰ βγάλῃ ἀπὸ κείνα καλλιτεχνικὸ ὕλικὸ ἀνάστησε, γιὰ νὰ πληροφορηθῆ ἀπὸ κείνον τὰ μυστικὰ μὲς τέχνης ἀπλῆς ἀκόμα, τὸν παλιὸ κρητικὸ ποιητὴ τῆς «Ἐρωφίλης», καί δημιούργησε τὴν «Τρισεύγεννη». Ρωτούσανε μόλις φάνηκε σὲ τόμον, ἂν ἡ «Τρισεύγεννη» εἶτανε δρᾶμα ἀληθινὸ, ἢ δραματικὸ ποίημα γιὰ διάβασμα μόνο. Τὸ βέβαιον εἶναι· πῶς τὴ δρᾶση τὴν ἀδικεῖ κάποια προσπάθεια συμβολισμοῦ ποῦ ἀρέσει τοῦ συγγραφέα. Ἐν τούτῳ ἡ «Τρισεύγεννη» εἶναι ἔργο τῆς ζωντανῆς πραγματικῆς ζωῆς· ἀλλὰ καί μαζί ἔργο εἶναι φαντασίας καί ὁμορφιάς, ἴσως παρὰ πολὺ διανοητικὸ γιὰ νὰ ἀρέσῃ σὲ ἄλλους παρὰ μόνο στοὺς διαλεχτοὺς. Καλλιτεχνικὸ κειμήλιον πολὺτιμον μὲς τέχνης ἀτομικῆς.

Ἡ γλώσσα του γοητεύει καί τραβάει μὲ τὴ μουσικὴ τῆς σὰν τὴ γλώσσα τοῦ Δανούντσιου καί τοῦ Μαίτερλιγγ. Ἐν τούτῳ τὰ πρόσωπα τῆς «Τρισεύγεννης» δὲν ξεχνουσαν τὴ γῆ ποῦ τοὺς δίνει μὲ κείνη ἡ ἀπλῆ καί ἡ καθημερινὴ ζωὴ. Ὅμως οἱ τραπεινοὶ αὐτοὶ καί οἱ ἀπλοὶ ἔχουσαν πάντα κάτι τι πολὺ διανοητικὸ, τοῖλάχιστον γιὰ τὴ σκηνή, καί μπορεῖ κανεὶς νὰ πῆ πῶς ὁ Παλαμάς, κ' ἐκεῖ ποῦ ἡ δόξα του δὲν εἶχε τίποτε νὰ χάσῃ, προσπέρασε τὸ σκοπὸ του, πῆγε παραπέρα ἀπὸ τὸ θέατρο.

Ἦστερ' ἀπὸ τὸν «Κυρούλη» τοῦ Ψυχάρη, ποῦ εἶναι χτύπημα τῆς ἀθηναϊκῆς Νιτσολατρείας, οἱ «Ζωντανὸι καί Πεθαμμένοι» τοῦ Ταγκόπουλου δεί-

χνουσαν μὴ φλογερὴ προσπάθεια νὰ συλλάβουσαν πολὺ πῶς σφιχτὰ τὴν πραγματικότητά. Ἡ ἰδέα ποῦ ὑποστηρίζει εἶναι παρμένη ἀπὸ τὰ σημερινά, καί ἂν καί κάθε ἀπὸ τὰ πρόσωπα τοῦ ἔργου, καθὼς τὰ στοχάστῃκε ὁ συγγραφέας, ἐσαρκιώνει μὴ ἰδέα γιὰ τὸν ἀγῶνα ποῦ πλέκεται, ὅλα του τὰ πρόσωπα, καθὼς ἐνεργοῦσαν καί καθὼς ἐκφράζουσαν, δείχουσαν χεροπιαστὰ καί αἰσθητὰ. Αὐτὸ ἴσα ἴσα ποῦ ἀγωνίζουσαν νὰ κάμῃ, νεωτερίζουσαν, ὁ Καμπύσης. Μονάχα ὅσοι ἔχουσαν τὰ μάτια γυρισμένα πρὸς τὰ μελλόμενα μποροῦσαν νὰ φέρουσαν τὴ χαρὰ τριγύρω στὴ Χάρη, ποῦ διστάζει καί ποῦ δὲν τολμᾷ. Μὲ τὴ φωνὴ τοῦ Λάμπρου τῆς τὸ θυμίζει ὁ Ταγκόπουλος, καθὼς ἄλλοτε ὁ Ἐμμανουὴλ Ροῖδης στὴ νέα Ἑλλάδα, ποῦ πρέπει νὰ τῆς συντρίβουσαν τὰ «Εἰδωλα».

Ἀπάνου στὴν ἴδια ἰδέα θεμελιώνει ὁ Καρκαβίτσας τὸν «Ἀρχαιολόγον» του, ἕνα καλὸ μυθιστόρημα, καλὰ παρατηρημένο, μὲ ὅλες του τίς διάφανες ἀλληγορίες, μὲ ἦθη καί μὲ χαρακτήρες ἀπὸ κείνα ποῦ μοναδικὸς εἶναι γιὰ νὰ τὰ ζωγραφίσῃ μὴ γιὰ πάντα ὁ ἄξιος χρωστήρας τοῦ συγγραφέα τῶν «Λογιῶν τῆς Πλώρης». Μὰ πάντα ὁ ἑλληνικὸς νοῦς τόσο ἀποκρούει τὰ πολὺπλοκα χτίσματα, ποῦ δρᾶματα καί μυθιστορήματα ἐκεῖ πέρα ἔχουσαν κοινὸ ἐλάττωμα, κάποια ἀδυναμία στὴν πλοκή. Καί γι' αὐτὸ δὲν μποροῦμε παρὰ νὰ προτιμοῦμε τοὺς Ἑλληνες ἀπλοὺς διηγηματογράφους. Ἡ ὠραία συλλογὴ τοῦ Ξενοπούλου («Ἐσταυρωμένοι ἔρωτες» κτλ.) οἱ «Ἱστορίες τοῦ Ἐφταλιώτη», ἢ «Χρυσουγῆ» τοῦ Ταγκόπουλου θὰ μὲς δώσουσαν προσεχῶς ἀφορμὴ νὰ τοὺς σπουδάσουσαν. ἔτσι.

D ASTERIOUS

ΘΕΙΟΣ ΠΑΛΜΟΣ

Τὸ βλέμμα σου ὑψώθηκεν ὡς ἕνας στεναγμὸς
Πρὸς τοῦ ἡλιοβασιλέματος τὴν πύρινη πορφύρα,
Τὴν ὥρα ποῦ ἐσπύραζε τὰ στήθη σου ὁ καημὸς
Καί ποῦ μελαγχολίας σκιὲς σκόρπαιεν ἢ φύση γύρα.

Κ' ἐνῶ φτεροῦγες ἀνοιγες πρὸς τὴν πλατειὰ τὴ θύρα
Τῆς χώρας τῆς ἀπελπισίας, γιὰ σένα ὁ στοχασμὸς,
Μέσ' τὴν καρδιά σου — ὦ! εὐωδιὰ μὲ καλωσύνης μῦρα—
Θρονιάστῃκε, πρωτόστατος γλυκὰ, ὁ θεῖος παλμὸς.

Γιατί τὸ βλέμμα σου στητὸ πρὸς τὴν ἀλικοδύση
Ποῦ μὲ τοὺς ἥσκιους πάλεσε καί κόντεψε νὰ σβύσῃ,
Ξένοιες μέσ' τὰ σύγνεφα νὰ λάμπῃ πέρα ὡς πέρα
Ἄ Ἐρωτας, ὁ ἀπέραντος ὡς τ' οὐρανοῦ τὰ πλάτη,
Κ' εἶτανε ἴδιος σὰν τὸ νεῖδ ποῦ ψὲς τὸν κάμπο ἐπέρα
Καί ποῦ ἀπάντησε ἐσὺ ἀργὰ στὸ μονοπάτι.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΕΛΑ ΝΑ ΠΑΜΕ ΣΤΟ ΓΙΑΛΟ

Στὴ δ Ειρήνη Καποδίστρια

Σήμερα ἐπῆρα παλε τὴ βάρκα, τὴν ἴδια βάρκα,
Ἦστερ' ἀπὸ τόσα χρόνια. Ἐφερα μὴ βόλτα γύρω
ἀπὸ τὸ νησάκι. Καί πῶς νὰ πάω παρὰ μὲ τὰ κου-
πιά, ὀλομόναχος; Ἐλα μαιστράλι. Κ' ἦρθε δροσερὸ
στ' αὐτιά μου γλυκομίλημα, καί στὰ μαλλιά λεύτερο
χάδι: Ὅσοσο θυμᾶσαι ὀλόγυρα τὸ λιμανάκι, θυμᾶ-
σαι τὴ βάρδια, θυμᾶσαι τὸν Ἀγιάννη; Τίς βαρκού-
λες ποῦ σκάρωναν δίπλα στὸ ἐκκλησάκι; Πηγαίνω
ταχτικά ἐκεῖ. Τί ὁμορφος τοπούλης! Καί δὲ μπορῶ
νὰ μὴ γλυκοδακρῶζω τώρα ποῦ οἱ βράχοι στολιζου-

ται μὲ τίς ἀνθισμένες πικροδάφνες. Θυμᾶμαι τὸ κα-
κόμοιρον τὸ συντροφάκι μας, τὸ Γιάννη. Πανταίχω
πῶς θὰ τὸν ἰδῶ, πῶς θ' ἀκούσω τὸ λαχάνιασμὰ του
πίσωθές μου. Ἐτρεχε πάντα ἢ μ' ἀνθούς πικροδά-
φνης ἢ μὲ κανίνα σκαρωμένο καρδάκι στὰ χεῖρια
του. Μὰς καλοῦσε τότες ὀλόγαρος, σὲ σὲ πανηγύρι,
γιὰ ν' ἀμολάρουμε τὸ καρδί μὲ τὰ φτερά. Ἄστρα-
φτες ἐσὺ ἀπὸ χαρὰ. Ἐτρεχε στὰ βράχια ὡσάν ζυ-
πημένη ἀπ' τὸ γιאלό. Κουδούνιζες τίς ἀκρογια-
λιές ἀπὸ κάτι φωνές, κάτι γέλοια. Ἐκεῖ συνηγοῦ-
ρες. Στὸ λιμανάκι. Μὴ ἡμέρα ἦρθε ὁ Γιάννης καί
σοῦ μασε ἀγκαλιὰ ἀνθούς ἀπὸ πικροδάφνες. Ἦτανε
ντροπαλὸς καί τρέμανε τὰ χεῖρια του. Ἦστερ' ἀπὸ πῆ-
γαμε μαζί κατὰ τὸ λιμανάκι, καί ρῆξαμε τὰ καρ-
δάκια. Ἐσὺ γέλασες, ἢ ἔκανες πῶς δὲν προσέχεις
καί πολὺ. Ὁ Γιάννης ρῆχουσαν τὰ καρδάκια σὲ
κοίταζε νὰ ἰδῇ τὴν εὐχαρίστησή σου, καί τὸ θα-
μασμὸ σου γιὰ δαῦτον. Μὰ ἐσὺ κοίταζες ἄλλου. Ὁ
Γιάννης γλύστρησε τότες ντροπιασμένος στὰ νερά.
Ἐπεσε τάχα ξεπίτηδες γιὰ νὰ σὲ κάμῃ νὰ λυπηθῆς
γιὰ δαῦτον; Ἐστὶ πανταίχα στὸ συλλοισμό μου.
Ἐσὺ τρομάξες, μὰ βλέποντάς τον νὰ κολυμπᾷ γέ-
λασες καί δὲν προσέχεις. Κείνος τράβηξε στὰ βαθειὰ,
θέλοντας τάχα νὰ σοῦ δείξῃ πῶς κολυμπᾷ σ' ἄ-
νοιχτά. Ἐφυγε μακριὰ, κατὰ τὸ νησάκι. Τὸν βλέ-
παμε καί τοῦ φωνάζαμε. Κείνος ἔφρουγε περισσότερο
κάνοντας ἀπλωτές. Μὰ ἀπόστασε. Ξερὸ δὲν ἦξεσε
νὰ κάμῃ. Εἶδαμε τὰ χεῖρια του ποῦ σηκώθησαν στὸν
ἀγέρα σὰν φτερά. Φώναξες. Μὴ βάρκα ἀμολήθηκε
ἀπὸ τὸν Ἀγιάννη. Ἐμεῖς κοιτάζαμε ἀποσβολωμέ-
νοι, σὰ νὰ λέγαμε. — Πᾶσι ὁ Γιάννης, τρομάρα μας,
Βούλιαξε ὁ Γιάννης. Καί σὺ χλωμίανες. Ἐτρεμες.
Νὰ ἡ βάρκα, ἔφτασε. Τάχα εἶνε ζωντανός; Τὴ στερ-
νὴ στιγμὴ εἶδαμε ποῦ βούτηξε κάποιος στὴ θάλασ-
σα. Τάχα τὸν ἐπίασε ζωντανός; Ὡ θεῖ μου, εἶπες.
Δηκρούσαμε τότες καί οἱ δύο μας. Ἐσὺ τὸ μαντη-
λάκι σου δαγκάνοντας ἑλκίαιες. Εἶπα νὰ πάω καί
γὼ νὰ ἰδῶ ζωντανός εἶνε. Νὰ πάω στὸν Ἀγιάννη;
Μὰ ἐσὺ δὲ μ' ἀποκρίθηκες. Θυμᾶμαι πάντα στεκό-
σουσαν μὲ τὰ ρουστάνικια σου μακροῦμενη, ἀπάνω σὲ
βραχούλια. Καθρεφτιζόσουσαν στὰ γαλινεμένα νερά.
Φάνταζες σὲ μένα ἄσταστη. Τὰ μαῦρα σου μάτια
ἐτρέμανε ἀπὸ φῶς μέσα στὰ νερά καί σὺ στεκόσουσαν
ὡρα ἀμίλητη καί ἀτάραχη. Σὲ κοίταζα στὰ νερά,
σὲ κοίταζα. Σὺ οὔτε γύριζες νὰ μὲ ἰδῆς. Ἐλυωνες,
μὰ κραίνες γιὰ μένα μέσα στὸ βυθό. Τότες ἤθελα νὰ
ρῆξω πέτρα στὰ νερά, νὰ σβύσω τὴν εἰκόνα σου. Μὰ
φοβόμουνα μὴ σὲ πειραξῶ. Ἐρηγνες ἐσὺ ὅστερ' ἀπὸ χα-
λίκια καί τὴν ἐδιωχες τὴν ὄψη σου ἀπὸ τὴ γαλήνη,
καί τὴ σκέψη σου ἀπὸ τὸ βύθος. — Νὰ ὁ Γιάννης!
Ἐλαχτάρισες ἀπὸ χαρὰ. Ἐτρεξες, πῆρες τὸ κεφαλι-
του στὰ δύο σου χεῖρια, καί τὸν τῆραξες γιὰ πολὺ
ὡρα στὰ μάτια του. Ἦστερ' ἀπὸ δόσεις μὴ μπάτσα,
καί σκαπες τὰ γέλοια. Ἀπὸ τοῦ εἶπες. — Γιάννη,
μάσε μου ἀχινοῦς. Βουτᾶς; Ὁχι, ὄχι, μάσε μου
καλῆτερα πεταλίδες. — Κι' ὁ Γιάννης, σκύβοντας τὸ
σγουρό του κεφάλι. ὁ Γιάννης ὁ ψημένος ἀπὸ τὸν
ἥλιο, ἦρθε σιμὰ σου. — Θαρθῆτε καί σεις στὸ βράχο;
— Ναι. — Τότες ἐπῆγαμε. Ὁ Γιάννης ἀνασκουμπώ-
θηκε ὡς τὰ γόνατα. Μάζευσεν τότες τίς πεταλίδες. Σὺ
κοιτάζουσαν τὸν χαμογελοῦσαν τότες-τότε. Ἦστερ' ἀπὸ
τραγοῦδισες. — Ἐλα νὰ πάμε στὸ γιאלό. — Ἐγὼ
λάγνευα τὸ μάτι μου κατὰ τὸ γιאלό. Σὲ μὴ βαρ-
κούλα ποῦ ἀρμένιζε βαθειὰ, μὲ πανάκι. — Γιάννη,
ἄσε τίς πεταλίδες, εἶπες. Πᾶμε γιὰ φασκόμηλα.
Καί σὰ νὰ μὴν ἤμουνα ἐγὼ ἐκεῖ τὸν ἐπῆρες καί
φύγατε. Σὰς κοίταζα, σὰς κοίταζα, μένοντες πίσω.
Βούρκωνα ἀπὸ ζήλεια καί θυμὸ. Σεῖς ἐφεύγατε κατὰ
τὸ βουνί. Καί δὲ γύριζες πίσω νὰ ἰδῆς τί κάνω.
Ἐγὼ ἔλυωνα ἀκούητος· καί γύριζα ὅστερ' ἀπὸ
ὡρὴ θλιμμένος, μὲ τὴν καρδιά πινημένη. Ἀκουγα

ὕστερα ἀπὸ πολὺ τὸ Γιάννη νὰ λήη γυρίζοντας στὸ λιμανάκι. —Θὰ φορτώσουμε τὰ καράβια μας φασκόμυλα!

Θυμῶσαι καὶ τὴ συντροφιά στὸ νησάκι; Ἀράξαμε τὴ βάρκα κάτου ἀπὸ τὴν ἐκκλησοῦλα. Στὶς κρεμαστίες μυγδαλίτσες σὰν ἰτίες στὸ γυαλό. Τόσα κορίτσια καὶ βασίλισσα ἐσύ. Ἦτανε κι' ὁ δήμαρχος, ὁ κουτσός, μὲ τὰ μαθημένα μουστάκια, ἦτανε κι' ὁ νιὸς ὁ κορδωτός, μὲ τὸ καραμπογιὰ μουστάκι. Κι' ὁ συμβουλευιογράφος; Ὁ θεὸς σου; Ἐπαίξατε, ἐτρέξατε, ὄρχηστήκατε μὲ τ' ἄλλα τὰ κορίτσια. Καὶ μεῖς μιλούσαμε γιὰ τόσα. Ὁ Δήμαρχος ἔλεγε πῶς στὸν τόπο μας πρέπει οὔλοι νὰ ὀπλοφοροῦμε. —Φοβᾶται ὁ Γιάννης τὸ θεριὸ καὶ τὸ θεριὸ τὸ Γιάννη. Κ' ἔτσι δὲ θὰ γίνονται πολλὰ ἐγκλήματα. Ὁ Συμβουλευιογράφος τὸν ἀντίκρουσε. Κ' ἔλεγε πῶς ἠμιλεῖ ἀκαδημαϊκῶς. Ὁ νιὸς ὁ κορδωτός μὲ τὸ καραμπογιὰ μουστάκι μᾶς μίλησε γιὰ ἕνα συγγενῆ τοῦ στερνοῦ βασιληᾶ τῆς Πόλης ποῦ ἦρτε καὶ κατοίκησε στὸν τόπο, καὶ πῶς ὁ νιὸς ἐποῦτος ἦταν τῆς γενιᾶς του. —Ξίρετε, εἶπε ὁ νιός, ἐγραῖα καὶ μελέτη, θὰ τὴ δημοσιέψω. «Ἡ ἱστορία δὲν γνωρίζει πλεῖστα ὅσα πράγματα». Ἐποῦτη τὴ στιγμή ἐσυναχτήκατε κάτου ἀπὸ τὴν καμπάνα τοῦ ἐκκλησιακιοῦ καὶ πήρες ἐσὺ τὸ σκοινὶ τῆς καὶ βάρκα. Οἱ ἄλλες πιασμένες ἀπὸ τὸ σκοινί, φαινόσαστε ἕνα πανόριο στα φύλλι, κρεμαστές στὸ καμπαναριό. Ὑστερα τρέξαν οἱ ἄλλες, φύγανε πέρα, μακρυὰ. Καὶ σὺ βάραινες ἀκόμα, ξεκουφωτικά. Ἡ καμπάνα βούιζε στ' αὐτιά μου μὲ πείσμα. Ἦρθα σιμὰ σου καὶ σοῦ μιλοῦσα. Σὺ μὲ πιμονὴ καμπάνιζες. Ὑστερα ξέφυγες, ἐτρέξες γελώντας δυνατὰ, ὀλόγυρα στὶς καμπανιές ποῦ ἀντιλαλούσανε στὸ νησάκι. Ἐτρέχες τάχα μὴ ξέροντας ποῦ εἶνε οἱ ἄλλοι. Σ' ἀκλόυθησα. Ἐρτασες λαχανιασμένη, ξαναμμένη κάτου ἀπὸ τὸ βράχο, στὴ μικρὴ σπηλιτσα. Σοῦ πιασα τὸ χέρι φτάνοντας κοντὰ σου. Σὺ βυθισμένη σὲ συλλοὴ κοιτάζες ἕνα κόκκινο λουλουδάκι ποῦ ζοῦσε ὀλομόναχο ἐκεῖδᾶ. Σοῦ σφιγγα τὸ χέρι δυνατὰ. Ἐτρέμε. — Μὰ τί θέλεις; μὰ τί μὲ ξατρέχεις; — Πές μου ἀγαπάς τὸ Γιάννη; Νὰ, τώρα σκέφτηκες τὸ Γιάννη. Τὸ μαντεύω. — Καὶ τί μὲ τοῦτο, εἶπες χωρὶς νὰ σηκώσης τὰ μάτια σου ἀπὸ τὸ λουλουδάκι. — Πάψε. — Ἄκου, Θεανώ, θὰ μοῦ σβύσης τὴ ζωὴ, τὸ ξέρεις; Θὰ λυώσω στὸν ἀπάνω κόσμο. Πρόσεχε λίγο καὶ σὲ μένα. Πρόσεχε νὰ σὲ χαίρουμαι. Ὅλο καὶ ἄλλου. Οὔτε λόγο, οὔτε

ματιὰ, οὔτε ἀγγιγμα. Τὸ ροῦχο σου ποτὲς δὲν ἀγγίζεις σιμὰ μου. Μὲ τιμωρᾶς; Ποτὲ δὲν ἐπέρασε κοντὰ μου ν' ἀκούσω τὴν εὐωδιά σου. Ποτὲ δὲ συλλογίστηκες σὲ μένα. — Πάψε. — Καὶ κοιτάζες τὸ λουλουδί, σκυμμένη ἀπάνου του τώρα, σιμὰ του, ποῦ ἔτρεμε στὴν ἀναπνοή σου. Τάχα ἀφαιρέμενος τὸ ξερῖζωσα, ἀπὸ ζήλεια; Τὸ μᾶθησα, τὸ κομματίασα, τὸ ρηξα στὸ νερό, στὴ μικρὴ λιμνούλα ἐκεῖ σιμὰ, λιμνούλα ἀπὸ τὸ σταλαχτίτη. Ταράχτηκες, θύμωσες, πικράθηκες. Σηκώνοντας τὸ κεφάλι καὶ σουφρώνοντας τὰ φρύδια, μ' ἄφησες τὸ χέρι, μοῦ τὸ τίναξες πέρα. Καὶ ἔφυγες τρεχάτη, τραγουδώντας, «Ἐλα νὰ πάμε στὸ γυαλό, ἔλα νὰ πάμε στὸ γυαλό».

* *

Ἐμεινα καὶ καὶ κοιτάζα τὸ μαθημένο λουλουδί στὸ νερό. Ἀνήμερος νὰ σηκωθῶ, νὰ σὲ ξατρέξω. Συντρίμμια ἢ θέλησή μου στὸ νερούλι τῆς λιμνούλας ποῦ ἐπλέανε τὰ ψίχουλα τοῦ λουλουδιοῦ. Μὲ κυρίεψε θλίψη. Δάκρυζα. — Ὁ Γιάννης, σκέφτηκα, δὲν εἶνε στὸ νησάκι. Κι' ὡστόσο ὁ Γιάννης μοῦ φαίνεται πῶς βρίσκεται κοντὰ μας. Νάτος, καταϊδρωμένος φέρνει στὴ Θεανὴ τὰ λουλουδία τοῦ νησακιοῦ. Κεῖνη τοῦ λέει· εὐχαριστῶ, Γιάννη, καὶ κείνος λυώνει ἀπὸ χαρὲς, κοκκινίζει, καὶ φεύγει πηδώντας ἕνα κοτρώνη, ἢ ἕνα χαμόδεντρο. Κάποτε πέφτει, σωριάζεται χάμου, πονεῖ. Μὰ γελᾶει τάχα. Οὔτε πόνος, οὔτε τίποτα. Σηκώνεται καὶ πάντα γελώντας φεύγει μακρυὰ. Σὺ λές. — Τὸν καημένο, θὰ βαρεσε. — Φρομάκια πίνω ἐγὼ. Καὶ κἄνω πῶς δὲν προσέχω. Τὸ ἴδιο πάντα καὶ σὺ σὲ μένα. Νὰ ὁ νιὸς δικολάβος, τὸ βλαστάρι τῆς συντροφιάς μὲ τὸ γαρούφαλο στὴν κομπότρουπα. Ἐρχεται καὶ σοῦ λέει. — Δεσποινίς, ἀγαπάτε τὰ ἄνθη; Πάρτε αὐτὰ τὰ λουλουδάκια ἀπὸ τὶς κάπρες. Εἶνε ὠραῖα. — Εὐχαριστῶ, καὶ χαμογελᾶς. — Σὰς ἀρέσει ὁ τόπος μας, δεσποινίς; Γνωρίσατε τίς δεσποινίδες μας; Εἶνε θαυμάσιες κοπέλες. Ὁ, τὸν κύριο Συμβουλευιογράφο. Ἐλάτε, εἰπέτε μὲς πῶς εὐρίσκετε τὸν καιρὸν; Σύννεφα βλέπω. Μὴ καὶ βρέξει; Τί προλέγει τὸ σιάλι σας; — Καὶ γελᾶει δυνατὰ. Ἐσὺ κάνεις πῶς χαμογελᾶς. Μὰ στρῦβεις τὰ μοῦτρα σου. Δυσταρεσιέσαι. Καὶ ἔχεις πάντα ἄλλου τὸ νοῦ σου. Στὸ Γιάννη; Ἄλλοίμονο, θὰ σοῦ τὸ εἰπῶ. Νὰ ἐδῶ κοντὰ στὸ δέντρο στέκω. Μαγνητίζεσαι ἀπὸ τὰ φύλλα τῆς συκιάς. Ἐρχεσαι. Νάσε. Εἶνε βάρσιος ὁ ἦσκιος τῆς συκιάς. Δὲ μιλοῦμε πιά. Ὑστερα λές σιγὰ. — Ποῦ εἶν' ὁ Γιάννης σήμερα; Καὶ

χωρὶς νὰ πάσης ἀπόκριση φεύγεις. Οὔτε περιμένεις ἀπόκριση.

Μαζεύεις τίς κοπέλες τῆς συντροφιάς τώρα, γιατί βαρύνεσαι τὸ νιὸ μὲ τὸ γαρούφαλο ν' ἀκούς. Καὶ τοὺς λές. Κορίτσια, ἔλατε, ἕνα παιγνίδι. Πάρτε ὀλόγυρα στὴ συκιά. Εἶνε βαρὺς ὁ ἦσκιος. Παίζετε τὸ παιγνίδι τοῦ δαχτυλιδιοῦ. Ποῦ εἶνε τὸ δαχτυλιδάκι; Ποῦ εἶνε; Ἐσὺ ρωτᾶς μιὰ ροδοκόκκινη κοπέλα. Κεῖνη λέει κάπου πῶς εἶνε. Καὶ σὺ τὴν κυνηγᾶς ὀλόγυρα ἀπὸ τὴ συκιά, καὶ τὴ δέρνεις μὲ τὸ μαντηλάκι σου. Ἐσὺ γελᾶς, πάντα γελᾶς, καὶ ξατρέχεις πάντα ὀλόγυρα στὶς καθισμένες κύκλο κοπέλες. Καὶ τρέχεις σὰν τὴ νεράιδα στὰ καλοκαιρινὰ μεσημέρια—λέει τὸ παραμῦθι. Ἐτσι; θυμῶνω. Λέω νᾶρθω νὰ σὲ κρατήσω, νᾶμπω μπροστὰ σου. Νὰ σὲ πεισμῶσω καὶ σένα. Νὰ μὲ στραβοκοιτάξης, νὰ μοῦ εἰπῆς. — Γιατί κύριε; Μὰ πάλε μετανοιῶνω. Καὶ τρέχοντας σοῦ βγαίνει τὸ σκαρπινάκι σου. Πατάς στὸ χῶμα, στὰ χαλίκια τὸ ποδαράκι, τὸ μικρούτσικο, τόσο δᾶ. Κἄνω νὰ πάρω τὸ σκαρπινάκι, νὰ σοῦ τὸ φορέσω. Μὰ προφτάνει ὁ νιὸς μὲ τὸ γαρούφαλο. Ντρέπεσαι καὶ κοκκινίζεις σὰν τὸ γαρούφαλό του. Θυμῶνω μὲ σένα γιατί τὸ δέχτηκες. Λέω, τί ντροπή. Καὶ σὺ πάλε τρέχεις, τρέχεις; γιὰ πείσμα μου; Ἐτσι πανταίχιω. Καὶ τὰ γέλοια βγαίνουν ἀπ' ὅλες σας κρουσταλένια, καὶ πᾶνε στεφάνια στὸν οὐρανό.

* *

Πᾶει τὸ παιγνίδι. Κάθεται στὴν πόρτα τοῦ ἐκκλησιακιοῦ. Οἱ ἄλλες φεύγουν. Πᾶνε στὴν ἄκρη τῆς θαλάσσης γιὰ ἀχνιούς. Οἱ ἄντρες συζητᾶνε κάτου ἀπὸ τὸ βράχι γιὰ τὴ γενιά τους. Ἐρχομαι. — Θεανώ, γιατί φεύγεις; Δὲ θέλεις νὰ σοῦ εἰπῶ; — Στέκει. Σοῦ λέω. Ἦσουν μικρούλα τότες; Τρέχαμε μαζὶ πάντα καὶ τότες σὲ ἀκρογιάλι. Θυμῶσαι τὸ ξανθὸ ἀγόρι ποῦ σ' ἀγκάλιαζε; ποῦ σ' ἐπαίρνε στὴν ἀγκυλιά του, στὸ κλαμένιο του τὸ ἄτι; Γιατί τώρα φεύγεις; Μεγάλωσες; — Νὰ φεύγω, φεύγω γιατί εἶσαι ξαφνικός; εἶσαι σὰν λίγο ποῦ ντροπιάζεις. Εἶρω καὶ γώ. — Ντροπιάζω; ποῖνος; — Τὸν ἄλλον· νὰ ἐμένα· γιατί δὲ θέλω νὰ ντροπιάζης. Δὲ θέλω νὰ εἶσαι ἄλλος τῶν ἄλλων. Ἐλα τώρα· φεύγα. — Νὰ φύγω. — Πάψε. — Γυρίζω καὶ κοιτάζω μὴν ἔρχεται κανένας; ἐσὺ κοντοστέκει. Θέλεις νὰ φύγης, μὰ κομπιάζεις. — Θεανώ, ξέρε το. — Τί νὰ ξέρω; — Τὸ ξέρεις. — Δὲν ξέρω τίποτα. — Καλὰ. — Τί; θὰ σκοτωθῆς; — Ὅχι. — Ἄς εἶνε· φεύγα. Πές το ὅμως τί ξέρω; — Θὰ στὸ εἰπῶ κῦριο. — Ποῦ; — Στὸ λιμνο-

ΕΠΑΡΧΙΩΤΙΚΑ

Ο ΣΙΟΡ ΤΖΩΡΤΖΗΣ

Γιὰ τὸν ἀγαπητὸ Νουμᾶ.

Κεῖνη τὴν Κυριακὴ τοῦ Καρναβαλιῦ ἔδινε τὸν πρῶτό του χορὸ ὁ δικηγόρος Κις Ταβλῆς. Ἐΐτανε τὰ γενέθλια τῆς πρώτης του κόρης καὶ γιὰ τοῦτο ἔβλεπε κανεὶς μέσα στὶς δυὸ μεγάλες σάλες περισσότερα κορίτσα-συναθῆτες καὶ φιλενάδες τῆς δεσποινίδας Ἀγλαίας. Δέχονταν καὶ μασκαρεμένους καὶ μὲ τόση περιποίηση κ' εὐγένεια μάλιστα, ποῦ τοὺς σκλάβωνεν ὅλους—γιατί, πρέπει νὰ πούμε, τοῦχεν ὁ καημένος ὁ δικηγόρος κρυφὸ μαρᾶζι νὰ πετύχη καὶ μιὰ φορὰ βουλευτής... Στὴ μιὰ ἀπὸ τὰ μεσανυχτα ἐπαψαν νᾶρχουνται ἔνοι καὶ μοναχὰ ἢ σιγὴ κ' ἢ κούραση ἐμπαιναν σιγὰ-σιγὰ. Τὰ κορίτσια καθου-

ταν γύρω σὲ καθίσματα—σὰν καρφωμένα στὸν τοῖχο—στὴ μεγάλη σάλα ποῦ εἶτανε καὶ οἱ τέσσερις μουζικάντες, καὶ μὲ κατακόκκινα μάγουλα φυσοῦσαν μπροστὰ τους, κάνοντας ἄερα μὲ τὰ μαντηλάκια τους. Ὁ δικηγόρος εἶταν ἀκούμπισμένος στὴν πόρτα κοιτώντας τίς μύτες τῶν παπουτσιῶν του. Ἐλεγαν νὰ κλείσουν πιά τὴν πόρτα, ὅταν ἀκούστηκαν γοργὰ πατήματα στὴ σάλα κι' ἀμέσως ἕνας ἄλλος μασκαρεμένος παρουσιάστηκε, ἔκανε μιὰ βαθιὰν ὑπόκλιση στὴν πόρτα καὶ μπῆκε στὴ σάλα, ποῦ εἶτανε τὰ κορίτσια, στάθηκε στὴ μέση τεντώνοντας τὸ δεξί του πόδι καὶ βάζοντας τὸνα τοῦ χέρι στὴ μέση, κοιτούσε τὸ ταβάνι ἀκατάδεχτος σὰ θεατρίνος. Σὲ μιὰ στιγμή σάπασαν ὅλοι. Τὰ κορίτσια ἐπαψαν ν' ἀερίζονται. Στραβοκοιτάχτηκαν. Ὑστερα ἕνα λεπτό γέλιο ξεκίνησεν ἀπὸ τὸ βαθὸς τῆς κάμαρας, σύρθηκε σ' ὅλα τὰ πρόσωπα ἔξω ἀπὸ τοὺς μουζικάντες—δὲν ἔβρισκε στὰ μοῦτρα τους θέση, γιατί χάρτανε γλυκὰ μὲ γληγοράδα, ποῦ ἦταν ἐπιαναν τὰ ὄργανά τους τοὺς φεύγε—ἔκανε τὸ γύρο τῆς κάμαρας κ' ἔκανε νὰ βγῆ ἀπὸ τὴν πόρτα, μὰ σκόνταψε στὸ λεπτοκαμωμένο πρόσωπο τοῦ κυρίου Ταβλῆ κ' ἐκεῖ θρονιάστηκε. Πρέπει νὰ ξίρετε, πῶς ὁ κύριος δικηγόρος σὰ δέχονταν μασκαρεμένους, γελούσε γιὰ ὅλους. Ἡ ἴδια σωπασιὰ ξαπλώθηκε. Τὰ

κορίτσια κοιτοῦσαν τὸν ξένο μ' ἀνοιχτὰ τὸ στόμα καὶ κρεμασμένα χέρια, ἐνῶ ἀπὸ τὴν ἄλλη σάλα οἱ μωνάδες τοὺς ἔγερναν μὲ περιέργεια τὰ κεφάλια τους καὶ πολλὲς μαζώνονταν στὴν πόρτα γιὰ νὰ ἰδοῦνε. Ἐΐταν ἕνας ἄνθρωπος ὑψηλὸς καὶ λιανοκαμωμένος, σκυφτὸς λιγάκι, ποῦ φοροῦσε μπερούκα μαύρη, ψεύτικα γένεια καὶ στολὴ Ρούσσου πρόξενου καθαρή καὶ τῆς ὥρας, ποῦ νόμιζες πῶς μόλις τὴν ἔφυγε τὸ σίδερο. Τὰ μοῦτρα του εἶτανε τόσο πασαλειμμένα μὲ χρώματα καὶ πάστες, ποῦ τεντώνονταν ἀκούνητα, σὰν ξεροχτάποδο. Μιὰ βαριά μυρουδιά ἀπὸ κοσμητικὴ ποῦχε ζυμωμένα τὰ παχιά του μουστάκια καὶ τὴ μπερούκα του πνίγανε τίς καμαρες καὶ τὰ χέρια του—τὸνα κρατοῦσε πάντα ἕνα κοντὸ σπαθὶ καθαρισμένο—ἐπλεχν μίσα σὲ πλατιά χειρόχτια ἄσπρα βαμπακερά. Πρώτη-πρώτη τὸν σίμωνεν ἡ κυρία Ταβλῆ καὶ τὸν ξέταξεν ἀπ' τὴν καρφὴ ὡς τὰ νύχια—ἀναπάθοντες ἀρκετὴ ὥρα τὰ ματάκια τῆς πᾶνω σὲ δυὸ παράσημα ποῦ γυάλιζαν στὸ στήθος του, μὲ πολλὴν εὐγένεια. Ἄξαφνα τὸ μικρὸ τῆς κοριτσάκι χύμιζεν ἀπὸ τὴν ἄλλη κάμαρα, κρεμάστηκε ἀπὸ τὸ λαιμὸ καὶ τῆς εἶπε κάτι σταυτί. Κ' ἡ κυρία Ταβλῆ, ἀφοῦ ξανακοίταξε καλὰ τὸν ξένο, στράφηκε πρὸς τὸν ἄιτρα τῆς κι' ἀνοίγοντας τὴ βεντάλια τῆς, τοῦ κἄνει «Τὸν κατάλαβες;» —

νάκι. Έλα τὸ πρῶτο...—Ναί.—Κ' ἔτρεξες γλήγορα τραγουδώντας: Έλα νὰ πᾶμε στὸ γιολό. Μοῦ φάνη πῶς εἶπες: Καλὰ, διάκο. Έτσι μὲ παρανόμαζες στ' ἄλλα τὰ κορίτσια. Γιατὶ εἶχε μακρὰ μαλλιά. Μὰ πού μὲ κοίταζες; Καὶ στὸν τόπο ὅλοι μὲ τηράζανε παράξενα. Μὰ ἐσύ ποτέ. Καλὰ, διάκο κ' ἔφυγες. Ξαφνικὰ γύρισες. Σταθήκες. Μὲ κοίταζες. Ἦταν πρώτη βολά.—Ποῦ εἶνε τὸ καπέλλο σου;—Τὸ καπέλλο μου; Ναὶ ἀλήθεια.—Νὰ στὴ σπηλιά.. Τρέξαμε ἐκεῖ. Φτάσαμε. Σοῦ πῆρα τὸ χέρι: πρώτη ἐπῆρες τὸ καπέλλο μου: μὲ τὸ θαλες στὸ κεφάλι. Πῶς; ἀληθινά; Ὑστερα... Ἐκοίταζες τὸ μαρμαμένο λουλούδι. Στεκόσουν πάλε ἀμίλητη, παραδομένη. Περιμένεις τὰ φιλιὰ μου. Πῆρα τὸ κεφαλάκι σου καὶ τὸ ἄγγιξα στὰ χεῖλιά μου. Ἐτρεμες.—Ἐχεις πατέρα;—Ὀχι.—Ἐχεις μάνα;—Ὀχι.—Ὀύτε γώ.—Ἐχεις ἀμένα, Θεανῶ.—Ναὶ μὰ...—Μὲ κοίταζες γλυκά.—Εἶσαι καλὸς φίλος;—Ναί, ψυχούλα.—Ἐμπρὸς τότες.—Τί ἐμπρὸς; μ' ἄχπαξ;—ὦ, τί τὸ θέλεις; πᾶμε, πᾶμε, καὶ θὰ σοῦ εἰπῶ εἶμαι δυστυχισμένη! ἐσύ;—Ἐγώ, ἐγώ... Τί θέλεις; νὰ εἶμαι;—Καὶ σὺ τὸ ἴδιο.—Ναί, εἶμαι σὰν τὸ θέλεις...—Ἐνα θαλασσοπούλι χρυσοπράσινο ἦρθε κ' ἔκτισε στὸ βράχο. Ἐβόγαλε διαβατικὸ κελαιδισμό.—Νὰ σὰν τὴν ἐλπίδα, σκέρτηκα. Ἐπάψαμε. Τὸ πουλί πετάρησε.—Μὰ γιατί, γιατί ἀναστέναζες;—Ἐφυγες ἀφίνοντας μου ἕνα γέλοιο πίσωθὲ σου. Καὶ τὸ ἄγγιγμα ἀπὸ τὴν πνοή σου. Ἀνάσαινα, ἀνάσαινα γιὰ νὰ τὴ νοιώσω ἀκόμα βαθύτερα. Στέκουμαι γιὰ πολλὴ ὥρα νάνασκω στὴν πλατειὰ θάλασσα νοιώθω ἀπὸ καὶ τὴν ἀνατριχίλα.

Ἐμείναμε στὸ νησάκι ὡς τὸ δειλί. Τώρα ἡ βάρκα μας ἐρχόταν γιὰ τὴ χώρα. Νάτος ὁ δικολάθος πάλε σιμὰ σου. Νὰ ὁ δήμαρχο πού ὡς μὲ τὰ τώρα μιλάει γιὰ τὴ δασκάλα πού τῆς βρήκε ἐρωτικά γράμματα. Παιζεις μὲ τὰ νερά: ραντίζεις τὸ συμβολαιογράφο, καὶ μὲ παίρνουν καὶ μένα κάποιες ψυχάλες.—ὦ, μὲ συμπαθετε: δὲν τὸ θελα, μοῦ λές; γιατί; Πέφτει ἡ σάρπα σου στὴ θάλασσα. Λέω νὰ πηδήσω, νὰ τὴν πιᾶσω κολυμπώντας. Μὰ πάλε κομπιάζω. Μὰ λέω νὰ τὴν πιᾶσω ἐγώ. Σὺ τὸ κουπί! Καὶ μὲ τὸ ραβδί τοῦ συμβολαιογράφου τὴν πιάνω σὰ σημαία. Τῆς στίβω τὰ νερά καὶ σοῦ τὴ δίνω. Ποῦ νάταν ὁ Γιάννης, νὰ βουτίζη, νὰ σοῦ τὴ βγάλῃ. Συλλογιέσαι. Ὀχι! καὶ σὺ μὲ τὸ Γιάννη σου!..

«Ὀχι» — «Καλὸ ὁ κύριος πρόξενος τῆς Γαλλίας» λέει μὲ συγκίνηση. Ὁ κύριος δικηγόρος ἀστραφε. Πρόσφερε λεύτερα τὸ χέρι τοῦ στὸν ξένο λέγοντας — «Καθῆστε! Καθῆστε! παρακαλῶ. ὦ! ὦ! Τί ὠραία μάσκα! Σὰς καταλάβαμε, σὰς καταλάβαμε! Θέλετε κονιάκ, κρασί, τί θέλετε;» Ὁ ξένος ζήτησε ἕνα κονιάκ καὶ μόλις ἔβραζε μὲ λεπτότητα τὰ χεῖλιά του. Ὅλοι παρακολουθοῦσαν μ' ἀγωνία κάθε του κούνημα. Τοῦ πρόσφεραν σιγάρο. Ἐκάμε χρονομῖα πῶς δὲν κάπνιζε. Ὁ κύριος πρόξενος τῆς Γαλλίας κάπνιζε. «Α! θὰν τὸ κάνει ἐπίτηδες! Μὰ κείνη πού κοιτοῦσε πιὸ περίεργα τὸν ξένο εἶταν ἡ κυρία Παγουδάκη, μιὰ παχουλὴ ἀριστοκράτισσα μὲ χοντρά καὶ χλωμὰ μεῦτρα, πούχε πάντα τὰ χεῖρια τῆς φορτωμένα δαχτυλίδια καὶ τὰ μαλλιά τῆς κατασπαρωμένα μπρὸς στὸ μέτωπο. Μόλις τὴν ἀγνάντευε ὁ ξένος νὰ κάθεται στὸ βᾶθος τῆς ἄλλης σάλας χωμένη σὲ μιὰ πολυθρόνα, προχώρησε πρὸς αὐτὴ ἀργὰ καὶ μὲ τὸ ἴδιο πάντα ὕφος, μὰ τὴν ἴδια στιγμή ξεκίνησε ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος μιὰ παχιά—ἀστὴρὴ κυρία κρατώντας ἀπὸ τὸ χέρι τῆς τὸ μεγάλο τῆς κορίτσι. Ἐῖταν φίλος τ' ἀντρός τῆς ὁ κύριος Πρόξενος καὶ γιὰ τοῦτο προχωροῦσε ἐτσι γελαστὴ καὶ καμαρώνοντας. Ἐπῆγαινε τὸ κορίτσι τῆς μὲ τὴ βία νὰ μιλήσῃ γαλλικὰ μὲ τὸν κύριο Πρόξενο. Τὸ κο-

Ἄργεῖς, ἀργεῖς, Θεανῶ. Μιὰ πετριά ἀπὸ τὸ βράχο ψηλά ἔπεσε στὴ θάλασσα. Ξαφνιάστηκε, κοίταξα. Εἶδα τὸν ἥλιο σου μέσα στὰ νερά. Κατέβηκες, ἦρθες. Μὰ ἀκόμα τὰ γέλοια σου, πού ἔσκασες πάνου στὸ βράχο, δὲν ἄραξαν στὸ λιμιονάκι. Τώρα ἦσαν πάλε σιγαλή. Μόνο τὰ χαλίγια τριζολογᾶν στὸν ἐρχομὸ σου, τὰ στρογγυλά χαλίγια τοῦ λιμιονίου. Δὲν ἦσαν ἐσύ πού γέλαγες τώρα; Ἐπῆρες χαλικάκια καὶ τὰ παιζεις τὰ πεντόβολα στὰ χεῖρια. Ὁ ἥλιος σοῦ φώτιζε τὰ δάχτυλα καὶ σοῦ λαμπύριζε τὴν ὄψη. Ὀὔτε μιλιὰ. Γύριζες κατὰ τὸ γιολό. Μιὰ μπουριά ἀπὸ κατράμι κ' ἀπὸ χόρτο τῆς θαλάσσης, ἀπὸ φύκια, σὲ κέντησε καὶ γύριζες στὸ κύμα, κ' ἀνάσαινες. Ἄκουα τὴν πνοή τοῦ κορμιού σου. Ζύγωσα κάτι νὰ σοῦ εἰπῶ. Ποῦ ἡ βαρκούλα, κ' ἦταν ἐκεῖ σιμὰ σουμένη στὴν ἄκρη, νὰ τὸ νοιώσῃ. Ἦταν ἡ βαρκούλα πού μὰς πῆγε στὸ νησάκι. Χαρᾶς τῆνε. Πάρε μας, βαρκούλα, πάλε!—Νὰ σοῦ εἰπῶ τί μ' ἤθελες ἐχτές;—Νὰ πού ἦρθα: πῆς μου...—Θεανῶ, πάρε ἀπόφαση. Δεῖξε μου ποιά εἶσαι γιὰ μένα. Λυώνω στὸν ἀπάνου κόσμο. Εἶσαι δῶ τώρα, σιμὰ μου, νὰ καὶ χαμογελᾶς κιόλας, λιερίζουν τ' αὐτάκια σου στὸν ἥλιο καὶ στὰ λόγια μου ἀγροικούνε: νὰ τὰ ματάκια σου παίζουν στὸ φῶς μαργιόλικα καὶ κυνηγᾶνε κάτι στὸν ἀέρα: νὰ κείνη τὴ γαλάζια πεταλούδα. Θεανῶ, ἔλα στὴν κρίση καὶ νοιώσε πῶς εἶμαι δῶ. Νὰ σὰν τὸ χαλίκι ἐτοῦτο: δὲς το πῶς θὰ βουλιάζῃ στὰ ἤσυχα νερά. Ἐτσι βουλιάζει καὶ ἡ ψυχὴ μου στὴν ἀγνωσιὰ τῆς ἀγάπης σου. Ποῦ εἶσαι, τί κάνεις, γελάς, κλαῖς, θέλω νὰ τὰ μάθω. Θέλω ὅπως, νὰ, ὁ ἥλιος περνᾶει: στὰ νερά, καὶ φωτίζει τὸ βυθό, ἐτσι νὰ περνᾶει ἡ ζωὴ σου στὸ εἶνε μου. Θέλω ἐτσι ἡ ζωούλα σου νὰ τρέμῃ στὴν ψυχὴ μου ὅπως ἡ δροσούλα σὲ τοῦτο τὸ πολυτρίχι τοῦ βράχου. Σκόρπιζ σὲ μαργαριταράκια. Λιγούλακι ἀπὸ λαχτάρια, λιγούλακι ἀπὸ φῶς, ἕνα ψίχαλο γυρεύω. Ἀπὸ τὰ ματάκια λίγο νὰ λαγγίψῃ σου τὸ βλέφαρο. Λίγο νὰ χαμηλώσῃ σου ἡ νὰ ὑψωθῇ ἡ ματιά σου καὶ νὰ βρεθῶ χαρᾶς χαμόγελο μπροστά σου. Μὴν κοιτᾶς τὸ δακρυσμένον ἕμμο τῆς θαλάσσης. Κοίτα τίς δροσοσταλίδες: στὰ φύλλα τοῦ πολυτριχίου. Νὰ, τὸ κόβω καὶ στὸ δίνω. Ἐπεσε, ραντίστηκε στὰ χεράκια σου ἡ δροσούλα του. Καλῆτερη, ἀστραφτερότερα ταιριάζει γιὰ μιὰ ἀνοιγοκλεισιὰ τοῦ ματιού. Κοίτα τώρα στὸν ἀέρα καὶ γιὰ πολλὴ ὥρα θὰ βλέπῃς ν' ἀστράφτῃ καὶ ἡ δροσούλα στὸν ἥλιο. Ἐτσι ἴδες καὶ τὴν ψυχὴ μου.

ρίτσι ντρέπονταν. Ἡ παχιά ἀστὴρὴ κυρία τὴν ἔσπρωξε μὲ θυμὸ καὶ τότες ἐκείνη τοῦ εἶπε δειλὰ δυὸ λέξεις, μὰ ὁ ξένος οὔτε γύρισε νὰ κοιτάξῃ τὴν κοπέλλα, ἀλλὰ προχώρησε κ' ἔσφιξε τὸ χέρι τῆς κυρίας Παγουδάκη, πού κατακοκκίνησε σ' αὐτὸν τὸ χαιρετισμὸ κοιτώντας ντροπαλὴ δεξιὰ κ' ἀριστερά. Ἡ παχιά—ἀστὴρὴ κυρία ἀπὸ κείνη τὴ στιγμή πού ὁ ξένος δὲν ἀπάντησε στὸ κορίτσι τῆς δὲν μπορούσε νὰν τὸνὲ χωνέψῃ. Τὸνὲ στραβοκοιτοῦσεν ἀδιάκοπα. Ἐῖταν ἀστὴρὴ κυρία, πού πήγαινε στὰ σαλόνια γιὰ νὰ προσέχῃ τὰ κορίτσια τῆς καὶ ποτὲ δὲν ἐχόρθε. Μονάχῃ παρατήρησε ἕκανε κάθε λίγο καὶ λιγάκι. Ὁ ξένος ἔγνεψε στὴν κυρία Παγουδάκη, ἀφοῦ τὴ σίμωσε, νὰ τραγουδήσῃ. Ὅλοι ἀποσβολώθηκαν. Ἡ κυρία Παγουδάκη εἶτανε τώρα μιὰ πενηντάρη κεί πέρα... χῆρα... ὄχι καὶ τόσο κὺτὸ μαθὲς γιὰτ' ὁ ἀντρός τῆς βρίσκονταν στὴ γῆς δῶ κ' εἶκοσι χρόνια... μὰ εἶχε καιροὺς καὶ χρόνια νὰ τραγουδήσῃ. Ἡ ἀλήθεια εἶνε πῶς εἶχε τὴν πιὸ ὡμορφὴ φωνὴ στὴ χώρα... ὅταν περίεργο νὰ τὴν ἀκούσῃ κανεῖς... Στὴν τελευταία σκέψῃ ὅλες τὴν περικυκλώσανε παρακαλώντας τὴν. Κ' ἐτσι κουβαλήστηκαν ὅλοι ἀπὸ τὴν ἄλλη σάλα, ἐξὸν ἀπὸ τοὺς τέσσερους μουζικάντες, πού χορτασμένοι γελοῦσαν ξένοιαστα, καὶ τοῦ κύριου καθηγητή, ἐνὸς ὑπερῷου ἀνθρώπου, λιανῶ

Ἄκουε τὰ λόγια μου σκεπτικῶ. Σηκώ-νεσαι καὶ περπατᾶς στὰ χαλίγια. Ρήχνεις πέτρες στὴ θάλασσα. Καὶ μοῦ λές ὕστερα ἀπὸ λίγες στιγμές.—Ἐλα νὰ πᾶμε στὸ γιολό. Καὶ δακρῦζεις. Μοῦ τὸ λές ἡ μοῦ τὸ τραγουδᾶς: Ἐλα νὰ πᾶμε στὸ γιολό, μὰ στὸ γιολό εἶμωστε. Ἐσύ βγάνεις τὸ μαντηλάκι σου, τὸ κάνεις κουβάρι στὸ σταματάκι πού τρέμει. Τὸ στηθᾶκι σου ἀνεβοκατεβαίνει σὰν κυματάκι. Κάθεσαι λιγωμένη κάτου ἀπὸ τὸ βράχο. Δὲ μὲ κοιτάζεις πάντα.—Τί νὰ γείνω, τί νὰ γείνω. Τρέμει ἡ ψυχὴ μου, τρέμει. Μή, μή, μή. Φτάνει πιά... Δὲν τὸ ξέρεις τάχα; Τί μοῦ τὰ λές; Τί μὲ τυραγεῖς; Ἄς πεθάνω, ἄς λυώσω, ἄς λαχταρίσω. Πῶς θές; νὰ σοῦ τὸ φωνάξω; Δὲν τὸ νοιώσες, δὲν τὸ μάντευες; Εἶμαι τόσο δυστυχισμένη! Γιατὶ λοιπόν, γιατί τὰ λές αὐτά; γιατί πάντα μὲ λόγια, γιατί μὲ λόγια; δὲ σὲ φτάνει ὁ πόνος;—Πάψε.—Ἐσκύψες τὸ κεφάλι, καὶ χαμηλὰ ἔβλεπες τώρα τὴ θάλασσα, πού ἐρχόταν καταπάνου μας, ὅλο καὶ καταπάνου μας, γαλανή, εὐωδιὲς γιομάτη καὶ λαγγίματα. Καὶ νὰ μὰς ἔκλεινε μέσα τῆς! Ἐκεῖ θὰ σ' ἀγκάλιαζα. Γιατὶ ἐδῶ δὲ μπορῶ. Δεῖκα βολὲς δουίμασα. Μὰ σταματήσα καρφομένους σὲ μιὰ στέρη ἀκινήσιὰ. Πῆρα ἕνα τσάλαχο, ἕνα ξυλάκι καὶ τὸ τσάκισα σὲ κοματάκια. Καὶ σὺ ἀκούνητη, τηράζοντας κατὰ τὰ βαθειὰ πέλαγα, ἐπαιζεις τὸ μαντηλάκι στὰ δάχτυλα.

Σηκώθηκες καὶ κοιτάζοντας με γιὰ πρώτη βολά.—Φτάνει, μοῦ εἶπες χαμογελώντας μου πικρὰ-πικρὰ. Ἐτρεξες κατὰ τὴ μεριά πού ἔφυγεν ὁ Γιάννης. Ὁ Γιάννης στέκει στὰ φρύδια τοῦ βράχου, καὶ μαζεύει τὰ λουλούδια πού σ' ἀρέσουνε. Περινοῦμε κάτουθε καὶ φαίνεσαι νὰ μὴ τὸν εἶδες. Ἐτσι φαίνεσαι. Τοῦτο κᾶνταιχοντας κρατῶ τὴν ἀναπνοή μου, καὶ φεύγω γλήγορα νὰ περάσωμε. Κεῖνος σμουλώνει, ἐκεῖ στέκει ἀκούνητος κοιτάζοντας με. Τρέμω μὴ τὸν εἶδες. Ξάφνου κυλιέται κάτου ἀπὸ τὸ βράχο, μ' ἕνα σωρὸ ἀπὸ κοτρώνια. Ἐσύ ξαφνιάστης, ἐφώναζες, ἦρτες κοντά μου.—Μπά, ὁ Γιάννης, ὦ τὸ δύστυχο! Καὶ τρέχεις.—Ποῦ χτύπησες;—Πουθενά. Καὶ σοῦ χαμογελάει.—Γιὰ μένα, δόλιε Γιάννη, ἔπεσε, γιὰ τὰ λουλούδια. Ἄ, τί καλὸ πού εἶνε τὸ κακόμοιρο, τί καλὸ! Κεῖνος δακρῦζει, καὶ σοῦ δίνει τὰ λουλούδια—κάτι λουλουδάκια τριανταφυλλιά καὶ μικρούλια σὰν τὰ νυχάκια σου.—Εὐχαριστῶ, Γιάννη. Καὶ τὸν

σὰ φύνα, πού πήγαινε παντα πρῶτος-πρῶτος στὰ σαλόνια, ἔφυγε ὁ πιὸ στερνός, δὲ μεταπίζονταν, δὲ μιλοῦσε παρὰ κοίταζε ἐπίμονα πότε τὸ πατώμα καὶ πότε τὸ ταβάνι. «Μήπως θέλετε νὰ τραγουδήσῃ ἡ κυρία ἀπὸ τὴν Τραβιάτα;» ρωτᾶει ὁ κύριος Ταβλῆς, πού ἤξερε πολλὰ μέρη ἀπὸ τὴν Τραβιάτα ἀπόξου-γιὰ καμμιά ἄλλη μουσικὴ δὲν τὸν ἔνοιαζε. Κι' ἄμα ἔκουγε αὐτὸ τὸ κομμάτι συγκινοῦνταν, ὅταν μάλιστα μπορούσε νὰ τὸ παρακολουθᾶ μέσα του... «Ἐέρω τί θέλει ὁ κύριος, θέλει Νέρμα» κάνει ἡ κυρία Παγουδάκη κοιτάζοντας τὸν ξένο πονηρὰ. Ὁ ξένος ἔγνεψε: Ναί. «Μιὰ κιθάρα!» σκούζει διαπεραστικὰ τὸ μικρὸ κοριτσάκι: τοῦ κυρίου Ταβλῆ τρέχοντας στὴν ἄλλη κάμαρα καὶ τρομάζοντας τοὺς μουζικάντες, πού εἶταν ἡ πρώτη φορὰ, πού πήγαιναν σύφωνα στὸ χρόνο. Ροχαλιζανε. Ἄρπαξε τὴν κιθάρα ἡ κυρία Ταβλῆ καὶ τὴν πίθωσε στὰ χεῖρια τοῦ ξένου, ἐνῶ ἕνα χέρι κείνη τὴ στιγμή ὑψώθηκε κ' ὕστερα μιὰ γυναῖκα σηκώθηκε ὀρθὴ καὶ κοιτώντας τὸ μα-σκαρεμένο «Ἐέρω ποῖς εἶνε!» φωνάζει δυνατὰ. Μὰ ὅταν οἱ ἄλλοι γύρισαν τὸ πρόσωπο σ' αὐτὴ ἐρωτηματικὰ, ἀνείξε τὰ μάτια τῆς μεγαλα σαστισμένη καὶ ξανακάθητεν ἀλλάζοντας ἰδέα. «Λοιπόν τὸν ξέρεῖ ἡ κυρία Παγουδάκη;» ρωτᾶει τὸν ἑαυτό του ὁ κύριος Ταβλῆς. «Ποῖός εἶνε λοιπόν;» Μὰ καμ-

ἀκλουθᾶς μὲ τὸ βλέμμα πού θλιμμένος φεύγει. —
 Πῶς τότε λυπᾶμαι! Πῶς τότε λυπᾶμαι! Καὶ γὼ
 λέω.—Πόσο τὸν ἀγαπᾶς, πόσο τὸν ἀγαπᾶς. Ἐκα-
 τσες στὸ χῶμα ὅπου ἄρχιζε τὸ χῶμα. Οἱ ἀφάνες
 ἀνθίζανε τώρα καὶ εὐωδίαζε γύρω ὁ τόπος μὲν εὐω-
 διά λιγούθυμη. Ἀφαιρέμην ἀπλωσες νὰ κόψης λου-
 λούδι. Σ' ἀγκάλιασα, σοῦ μάτωσα τὸ δαχτυλάκι.
 Τὸ βαλες στὰ χεῖλάκια σου, τὸ βύζαζες. Ὡ νὰ τὸ
 φιλοῦσα. Νὰ τὸ γιάνω. Ἐκαμα νὰ πλώσω νὰ τὸ γγί-
 ζω, νὰ τὸ ἰδῶ.—Τίποτα, τίποτα, εἶπες ψυχρά. Μὴν
 τρομάζουτε. Καὶ πάλι γέλασες κοιτάζοντας τὴν
 αἰώνια ταραχὴ μου πού αὐξάνει στὸ αἷμα, καὶ στὴ
 μοναξιά μας. Τὰ λόγια μου πνίγονταν στὸ λάρυγ-
 γα. Τὰ μελίγγρα μου βούιζαν σὰ νὰ χύθηκαν μέσα
 τους μελίσησα. Ἐνας ἴδρωτας κρύος μὲ περιέχυνε,
 καὶ στὰ δαχτυλά μου μηρμύγιαζε τὸ αἷμα, καὶ
 τὰ πόδια μου αἰμοουδίαζαν. Κάποιο φύλλο ἄγγιξε
 τώρα τὸ χεράκι σου, φύλλο στὸ κλαδάκι του καὶ
 σάπαινε ἢ σιγαλιὰ γύρω. Ἡ ἰλίτσα ἀπὸ πάνου μας,
 γυρτὴ πρὸς τὸν κατήφορο ἀνεμιζοταν, καὶ λὲς πῶς
 ἔσκυβε πρὸς τὴ θάλασσα ν' ἀκρουμαστῆ. Ἦθελα
 νὰ σοῦ εἰπῶ κάτι. Νὰ, ἤθελα νὰ σοῦ προτείνω νὰ
 πᾶμε κεῖνο τὸ βράδυ κάπου. Νὰ μὲ τὴ βαρκούλα,
 κάτου ἀπὸ τὸ φεγγάρι, πέρα στὴς ἀμμουδιές. Ἐρχε-
 ται; Πᾶμε; Μὰ δὲν ἰδοῦναι λόγος ἀπὸ τὰ χεῖλιά μου.
 Μοῦ φάνηκε πού σοῦ τὸ εἶπα, ἦταν σὰ νὰ σοῦ τὸ
 εἶπα, γιατί τραγούδησες πάλι σιγά, ἀπάνω ἀπὸ τὴ
 γιαιστερὴ κερασσένια φλούδα τῶν χειλιῶν σου, —
 ἔλα νὰ πᾶμε στὸ γιαιλό. Πάλι τώρα μοῦ ἤρτε ξα-
 φνικὰ ἢ πιθυμιά νὰ γγίξω κάτι δικό σου, κάτι νὰ
 νοιώσω πῶς εἶνε ἀπὸ τὰ σένα. Τὸ δαχτυλάκι ἐκοί-
 ταζα πού ἀκόμα σὰν μύτη βελονιοῦ κοκκίνιζε ἢ ἀγ-
 κλωσιὰ του. Καὶ σείστηκαν τὰ μαλλιά πού σγουρά,
 σκόρπια, γύρω στ' αὐτὰ ἐστεφανώσανε τὴν ὄψη,
 ἐλαχτάρησαν στὰ φιλιὰ τοῦ Μπάτη. Νάτος πού
 μοῦ φερε καταπάνου μου μιὰ πνοή σου, τὴν εὐωδιά
 τῆς ὑπαρξῆς σου, ὀλόγιμη, ἀγγελικιά. Ἀνάσανα
 βαθειά, λιγούθυμιστὰ. Χαμογέλασες, ποῖος ξέρει τί
 γλυκοθυμούμενη. Κι' ἄστραψαν τὰ δοντάκια, σὰν
 τὰ χαλίκια τῆς ἀκρογιαλιᾶς στὸν ἥλιο. Καὶ λάγ-
 κειψα στοῦ χειλιοῦ σου τὸ σάλεμα, γιατί καὶ σὺ κά-
 τι ἤθελες τότες νὰ μοῦ εἰπῆς. Δοκίμαζες κάτι νὰ
 ψιθυρίσης, μὰ πριτίμησες νὰ μὲ βρσανίσης. Ὅπως
 πάντα.

Κάτι κοιτάζεις πάλι στὸ γιαιλό πού δὲ σιέεται.
 Ἀνατριχιάζω βλέποντας τὸ λακκούλι τὸ λαιμοῦ

μιὰ ἀπόκριση. Βέβαια κανένας πρόστυχος δὲν εἶταν
 βολετὸ νὰ εἶνε. Ὁ πρόξενος τῆς Γαλλίας δὲν εἶταν
 αἰγούρα. Αὐτὸς δὲν ἐπαίξε παρὰ λίγο πιάνο, πού
 τοῦχε ξεχάσει μάλιστα τώρα. Ἀφοῦ βρσανίσει λι-
 γάκι τὸ κεφάλι του ὁ κύριος δικηγόρος πού ἐνοοῦσε
 νὰ συλλογίζεται ὅλα, ἔδωσε μιὰ λύση «αὐτὸ εἶνε
 πρόβλημα» ψιθύρισε κ' ἠσύχασε. Καὶ βλέποντας
 τὴν κυρία του ἀκκουμπισμένη παράμερα στὸν τοῖχο
 νὰ παρακολουθᾷ σιγαλὰ τῆς Νόρμας τὸ τραγούδι
 νανοῦρίζοντας τὸ κορμί της, μὲ τὸ λαιμὸ τεττωμένο
 πρὸς τὰ πάνω καὶ κουνώντας στὸ κρεμασμένο της
 χέρι τὴ βεντάλια της, ἀκκούμπησε κι' αὐτὸς μ' εὐ-
 λαβεία ἀντίκρου της καὶ πρόσεξε στὴ μουσικὴ μὲ
 μαζωμένα μούτρα καὶ δαγκωνοντας τὸ λιανὸ μου-
 στακάκι, ὅπως ἔκανε συχνὰ ὅταν ἤθελε νὰ συλλογι-
 στῆ κάτι. Ἡ κυρία Παγουδάκη σόλην τὴν ὥρα πού
 τραγουδοῦσε κοιτοῦσε τὴν ἄκρη ἀπὸ τὴ βεντάλια
 της πάνω στὰ γόνατά της μὴ ὑψώνοντας καθόλου
 τὰ μάτια—σὰ ντροπαλὸ κοριτσάκι. Ἡ παχιά —
 αὐστηρὴ κυρία δὲν ἔπαθε ν' ὀφειλῆ μὲ τραγικούς
 μορφασμούς, δαγκώντας τὸ δαχτυλό της, τὴ μικρό-
 τερη κοπέλλα της πού γελούσε μαζί μὲ μιάν ἄλλη
 σὲ μιάν ἄκρη. Καθε τόσο γούρλωνε τὰ μακτὰ της
 καὶ τῆς ἔκανε νόημα νὰ παη κοντὰ της, δείχνοντας
 μὲ τὸ δαχτυλό της τὸ πάτωμα.

σου στὸ ἄνοιγμα τῆς γαλάζιας τραχηλιάς σου. Κεῖ-
 νες οἱ ἀροδάφνες μοῦ φουσκώνουνε τὸ αἷμα. Ἀνεμι-
 ζονται, θυμώνουνε καὶ μὲ φουσκᾶνε. Γιατί, γιατί τὰ
 χεῖλάκια σου τρέμουνε τώρα πού ζύγωνα πλειότερο
 κοντὰ σου; Σοῦ ἀγγίζω τὸ χέρι καὶ τρέμω. Σφιγγω
 τὰ δαχτυλάκια σου καὶ λιώνω. Τὰ κυματάκια τῆς
 ἀκρογιαλιᾶς ριλιώνται σιγαλὰ-σιγαλὰ, κοιμιστικά.
 Ὅγραινεται ἢ νταντέλα γύρω, ἢ νταντέλα πού
 λιώνει στὴς ἀνατριχίλες τῆς ματιᾶς μας. Ἐλα νὰ
 πᾶμε, ἔλα νὰ πᾶμε στὸ γιαιλό. Ὡ τί φιλιὰ, ὦ τί
 φιλιὰ ἦταν κεῖνα. Ἐλα νὰ πᾶμε στὸ γιαιλό. Ὡ τί
 φιλιὰ. Ἐτσι ὅπως τὰ κυματάκια στὴν ἄκρη, ἔτσι
 ὅπως τὰ κυματάκια πού σιγαλὰ σμίγουν ἐδῶ, στὰ
 πόδια μας. Ὡ ἔλα νὰ πᾶμε στὸ γιαιλό, καὶ πάλι μοῦ
 ἐτραγούδησες, σθυσμένη, τρεμουλιασμένη, λαχανια-
 σμένη ἀπὸ τὴ λαχτάρα τῆς ἀγάπης μας. Πού πᾶς;
 φεύγεις; Ἀκούω ἀκόμα τὸ τριζοβόλημα τῶν χαλι-
 κιῶν πού κάτου ἀπὸ τὰ πόδια σου ἔσαλεύανε.
 Μέσα ἔστ' αὐτιά μου τρίζουνε ἀκόμα. Θέλησα νὰ
 τρέξω, νὰ σὲ προφτάσω, νὰ σὲ πάρω πάλι στὴν
 ἀγκαλιά μου. Μὰ συνεφέρθηκα ὕστερα, πού εἶς ἀπὸ
 πέρα, πάλι μοῦ ἐτραγούδησες, γιὰ πείσμα καὶ γιὰ
 καημό: Ἐλα νὰ πᾶμε στὸ γιαιλό, ἔλα νὰ πᾶμε στὸ
 γιαιλό. Ἐφυγες, ἔφυγες, λυγερὴ φωνή. Ἀκόμα στὴν
 ἀκρογιαλιά μας τρέμει ὁ ἦχος σου. Μὰ τὰ βήματά
 σου κεῖνα τρίζουνε ἀκόμα στὰ κάτασπρα γλυφτά
 χαλίκια. Ἀντηχοῦνε ἀκόμα στὴ σιγαλιὰ τῆς γαλή-
 νης τέτοια μεσημέρια. Ὅσοσο σὲ περιμένω στὸ γυ-
 ρισμό — σὲ κάποιον γυρισμό. Κ' ἔλα νὰ πᾶμε στὸ
 γιαιλό.

(ἀκολουθεῖ)

Κέρκυρα 1905. ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΣΚΙΑΣ ΓΡΟΘΙΕΣ

(Ἡ ἀρχὴ του στὸ 157 φύλλο).

Ἡ σελίδα 31 ὅπου βρίσκεται ἡ σημείωση ἐ-
 κείνη, ἐνοεῖται βέβαια πῶς δὲν εἶναι ἀγραφή γραμ-
 μένη εἶναι κ' ἡ παρακάτω. Τὸ λάθος πού δὲ μῆ-
 ναν ἄσπρες δὲν εἶναι δικό τους. Τί γράφει ὁ κ.
 Σκιας; «Ὅμοια πλάνη εἶναι καὶ ἡ κατὰ τῆς καθα-
 ρεύσεως κατηγορία ὅτι διατηρεῖ ἐν χρῆσει λέξεις
 τινὰς καὶ τύπους ἀγνώστους τοῖς πολλοῖς καὶ ἀσυ-
 νήθεις ἐν τῇ κοινοτέρᾳ καθημερινῇ ὁμιλίᾳ (μαλακὰ
 μαλακὰ) οἶον θριξ, νύξ, οὐς καὶ τὰ τοιαῦτα (πού
 δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ μετρηθοῦν), ἅτινα πλειστάκις

ἐπαναλαμβάνει ὁ ἐπικριτὴς. Ἄν ὅμως ἀνεγίνωσκε
 προσεκτικῶς τὸ «ἕνα γραμματάκι τοῦ Ψυχάρη» τὸ
 δημοσιευόμενον ἐν Νουμᾷ θὰ ἐβλεπεν ἐν αὐτῷ ὅτι
 καὶ ἡ δημόδης ἔχει κατὰ σπάνιους τύπους ἀγνώ-
 στους εἰς τὸ πλεῖστον τῶν Ἑλλήνων καὶ ὅπως ἀ-
 χρήστους ἐν τῇ ὁμιλίᾳ αὐτῶν (τραχηλιὰ ἐδῶ) περὶ ὧν
 ὅμως ὁ Ψυχάρης κρίνει ὅτι εἶναι «πλοῦτος» τῆς
 γλώσσης καὶ ὅτι δύναται ἐπ' ὠφελείᾳ νὰ γίνεταί
 χρῆσις αὐτῶν καὶ «στὴν ποίησιν καὶ στὰ πεζὰ, ἐ-
 πειδὴ ἔχουνε καὶ τὰ πεζὰ τὴν ποίησίν τους». Ἄν
 λοιπὸν ὁ ἐπικριτὴς ἤθελε νὰ ἐφαρμοσῆ τὸν αὐτὸν
 κανόνα καὶ ὡς πρὸς τὴν καθαρεύουσαν, θὰ ἐβλεπεν
 ὅτι μόνον μιὰ θριξ συνεκράτει τὸ φοβερόν αὐτοῦ
 ἐπιχείρημα. Ἄν ὅμως ὁ ἐπικριτὴς δὲν ἤθελε; πό-
 σαι θριχες θὰ συγκρατοῦσαν τότε τὸ ἐπιχείρημα; δὲν
 ἐφρόντισε νὰ τίς μετρήσει ὁ κ. Σκιας. Δὲν ἐφρόν-
 τισε ἀκόμα ὅσα γράφει νὰ τὰ γράψῃ τουλάχιστο μὲ
 τρόπο πού νὰ φαίνεται κίπως καθαρά, ἂν παραδέ-
 χεται ὁ ἴδιος τὴ γνώμη τοῦ κ. Ψυχάρη, γιὰ νὰ ζέ-
 ρουμε. Θὰ μοῦ πεῖτε μόνον πῶς εἶναι ἴσως πολὺ νὰ
 γυρεῖ κανεὶς ἀπὸ τὸν κ. Σκιας τρόπους πού ἀρμό-
 ζουνε σ' ἐπιστήμονα. Γιὰ νὰ εἶχε χαρακτήρα ἐπι-
 στημονικὸ τὸ ἐπιχείρημα πού φέρνει ὁ κ. Σκιας μὲ
 τὸ «γραμματάκι», γιὰ νὰ ἔχει κάποια σημασία, ἐ-
 πρεπε νὰ δείξει ὁ ἴδιος πῶς ἐφαρμόζεται ὁ κανόνας
 αὐτὸς ἀπὸ τὴν καθαρεύουσα πρῶμα πού δὲ γίνεται.
 Κι ἂν ἠθέλαμε τώρα νὰ τὸν ἐφαρμόσουμε τὸν κανόνα
 καὶ στὴν καθαρεύουσα, ἐπρεπε πρῶτα πρῶτα νὰ διώ-
 ξουμε ἀπὸ τὰ διδαχτικά βιβλία, πού δὲν ἔχουνε
 ποίησιν, ὅλες αὐτὲς τίς λέξεις καὶ τοὺς τύπους καὶ
 στὴ ζωολογία ἔξωφρα τὸ παιδί νὰ μὴ διαβάζει
 θριξ, οὐς, ρίς, πούς, φλέξ, ὀδοῦς, ὄνυξ, ὀφρύς, χεῖρ,
 ράχης, κτλ. Αὐτὰ εἶναι μόνον γιὰ τὴν ποίησιν. Στὴν
 ἐκθεσὴν πού θὰ κάνει, τὸ παιδί νὰ γράψῃ τὰ συνη-
 θισμένα καὶ τὰ κινὰ. Μαζὶ μ' αὐτὰ τὸ σκολιὸ θὰ
 μπεῖ, νομιζῶ, κ' ἡ γραμματικὴ τους. Γιὰ φαντα-
 στεῖτε το, μέσα στὸ σκολιὸ νὰ μαθαίνει ὁ δάσκαλος
 στὰ παιδιά τὴ γραμματικὴ τῆς πρόστυχῆς μας
 γλώσσης. «Θαυμάσιον ἄκουσμα» πού λέει ὁ Ἀρι-
 στοτέλης. Βλέπετε νὰ συγκατεῖ τίποτα μὲ τὴ λο-
 γικὴ τὸ ἐπιχείρημα τοῦ κ. Σκιας; Ὅλα αὐτὰ λοι-
 πὸν καλὰ γιὰ τὴν ποίησιν. Ποιητικὲς λέξεις ὅπως
 λέει στὸ «γραμματάκι» ὁ κ. Ψυχάρης: γιὰ τὴν
 ποίησιν καὶ γιὰ τὰ πεζὰ ὅσα ἔχουνε ποίησιν, — ὅπως
 οἱ πρόλογοι τοῦ κ. Μιστριώτη. Τώρα τί θὰ κάνει
 μὲ τὴ θριξ ἢ ποίησιν, ἄλλο ζήτημα. Ἐτσι θὰ ἐφαρ-
 μοστεῖ ὁ κανόνας πού λέει πῶς «δὲ συμφέρει νὰ γε-
 νικέψουμε τὰ τέτοια, γιὰ νὰ παίρουνε περισσότερη

θόλου. Ἐκαμε τὴ σκέψη, πῶς ὁ ξένος πετοῦσε δεξιά
 κ' ἀριστερὰ τὰ πόδια του σὰ μουλάρι. Ἐπειτα κι'
 αὐτὴ ἡ κυρία Παγουδάκη πού ὅσο πήγαινε καὶ ξά-
 ναβε, πετοῦσε πίσω τὸ κεφάλι της γελώντας καὶ
 πηδοῦσε σὰ λαστικένια μπικλά! Ἐπρεπε νὰ βρῆ
 ἕναν νὰ τὰ πῆ αὐτὰ. Σημάδεψε τὸν καθηγητὴ.
 Προχώρησε καταπάνω του σέρνοντας τὰ δύο μικρό-
 τερα της κορίτσια, μὰ ἄμα ἔφτασε μπροστὰ του ἕνα
 ζευγάρι τῆς ἔδωσε τέτοια σπρωξιά πούχασε τὰ δύο
 της κορίτσια καὶ κόντεψε νὰ βρεθῆ καθισμένη στοῦ
 κυρίου καθηγητῆ τὰ γόνατα. Στράφηκε κ' ἔριξε
 μιὰ θυμωμένη ματιὰ στὸ χέρο, ἐνῶ ὁ κύριος καθη-
 γητῆς ἄμα συνῆρτε τὸ φρονιμότερο πού ἔκρινε νὰ
 κἀνη εἶταν νὰ ξαναβγάλλῃ καὶ παστρῆσῃ τὰ γυαλιὰ
 του. Ἡ παχιά—αὐστηρὴ κυρία καθῆσε δίπλα του
 καὶ τοῦ μιλούσε, μ' αὐτὸς δὲν ἀκούγε τίποτα. Διά-
 θαινε ἀπὸ μπροστὰ τους τὸ γαλῶπ μέσα σὲ σύγνεφο
 κουριαχτοῦ κι' ὁ κ. καθηγητῆς γιὰ νὰ μὴν τὸν πα-
 τήσουν ὅλο καὶ συμάζωνε τ' ἀτέλειωτα πόδια του,
 ὅλο καὶ κολλοῦσε περισσότερον τὸ καθίσμα του στὸν
 τοῖχο. Ὁ κύριος Ταβλῆς, πού πηδοῦσε ἀπ' ὄλους περ-
 σότερο, καθῆ τόσο ἄφινε ἀπὸ τὸ ἕνα χέρι τὴ ντάμα
 του, ἔβγαινε τὸ μαντήλι του, σφούγγιζε γλήγορα-
 γλήγορα τὸ πρόσωπό του, τὸ ξαναβάλε στὴν τάπητη
 του κι' ἀρπαζοντας πάλι τὴν ντάμα του χύνουνταν

δύναμη, ἅμα μποῦνε σὲ κανένα μέρος σημαντικό, ὅπου θέλεις νὰ προσέξῃ ὁ ἀναγνώστης». Αὐτὸν τὸν κανόνα ἐμεῖς τὸν κρατᾶμε. Τὰ τέτοια τῆς καθαρεύουσας τὰ βάζουμε ὅπου εἶναι τὸ μέρος σημαντικό, τὰ γράφουμε—ὅταν θέλουμε νὰ προσέξῃ ὁ ἀναγνώστης πόσο εἶναι γελοῖα. Μονάχα ὁ κ. Σκιας δὲν μπόρεσε νὰ τὸ προσέξῃ καὶ νὰ καταλάβῃ πῶς, μὲ τί τρόπο, τὰ γράφουμε, τὸ πῆρε πῶς τὰ γράφουμε «κατὰ λάθος» καὶ αὐτὰ, καὶ μὲ σοβαρότητα κωμικὴ ἀραδιάζει μερικὰ στὸ βιβλίον του. Ἄμεσως ὕστερ' ἀπὸ τὴ θριζὴ ποὺ συγκατοῦσε τὸ ἐπιχείρημα γράφει ὁ κ. Σκιας «ἡδύνατο δὲ καὶ ἐκ τῆς ἐμῆς πραγματείας νὰ μάθῃ ὅτι ἡ ἀληθὴς γλωσσικὴ ἐπιστήμη κρίνει τὴν ὑπαρξὴν διπλῶν στοιχείων ὡς ἀναπόφευκτον εἰς πᾶσαν γλῶσσαν». Γιὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ «ἐκ τῆς πραγματείας» ἔμαθε ὁ ἐπικριτὴς ὅτι «ἡδυνήθη»—καὶ τὸ εἶδαμε πρὶν πῶς ὁ κ. Σκιας βρῖσκει ἀναλογίαις καὶ ὅπου δὲν ὑπάρχουν. Πᾶμε παρακάτω: «τὰ πλεονάζοντα ἐκ τῶν στοιχείων τούτων ἡ λογοτεχνία διατηρεῖ ἐπὶ ὅλους κίβδνας, ὅχι ἐνεκα ἀρχαιομανίας τῶν λογοτεχνῶν, ἀλλὰ μόνον διότι εἶναι χρήσιμα». Τώρα καταλάβαμε τὴ θριζὴ ποὺ ἄσπρισε, τὴν κρατᾶει ἡ καθαρεύουσα ποὺ ἄλλο τίποτα δὲν εἶναι παρὰ λογοτεχνία, ὅχι «ἐνεκα ἀρχαιομανίας» ὅχι γιατί βρῖσκει κάπως πρόστυχες τίς τριχες τίς μαῦρες, ἀλλὰ μόνον γιατί εἶναι χρήσιμη. — «Διὰ τοῦτο παρατηρεῖται ἀρχαϊσμός τις ἐν τῇ γλώσσῃ τῆς λογοτεχνίας καὶ μάλιστα τῆς ποιητικῆς παντὸς ἔθνους, οὐδαμῶς δὲ εἶναι τοῦτο ἐξαιρετικὴ ἰδιοτροπία ἡμῶν τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων». Γιὰ τὴ γλῶσσα τῆς λογοτεχνίας δὲ μιλούσαμε τόσῃ ὥρα, καὶ λέγαμε ἂν εἶναι ἐξαιρετικὴ ἰδιοτροπία τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ποὺ «ἐν τῇ γλώσσῃ τῆς λογοτεχνίας τῶν παρατηρεῖται ἀρχαϊσμός τις—ἀλαφρότης; Καὶ ἀποσώνει ὁ κ. Σκιας τὴ σελίδα μὲ τὴν παρατήρησιν ὅτι «παρ' ἡμῖν συμβαίνει ἐνίοτε καὶ ἐν τῷ προφορικῷ λόγῳ νὰ προσιμῶνται ἀπρηχαιωμένα στοιχεῖα» ὅχι γι' ἄλλο λόγο κανένα, ὅχι γιατί εἶναι ἐν τῇ γνώμῃ μερικῶν εὐγενικῶν καὶ φαντάζον ὠραῖα, μὰ γιατί «δὲν εἶναι εὐάρεστος εἰς τοὺς πολλοὺς τῶν θνητῶν ὁ μακαρονισμὸς, ἐξαιρουμένων μόνον αὐτοχειροτονητῶν τινῶν παρ' ἡμῖν ἀκαδημαϊκῶν». Παντοῦ τᾶσπερ μαῦρο καὶ τὸ μαῦρο ἄσπερ. Ποῦ ζεῖ ὁ κ. Σκιας καὶ δὲν ἔφτασε ὡς σ' αὐτὸν τόνομα τῆς καθαρεύουσας τῆς γνωστῆς σ' ὅλο τὸν κόσμον μεγάλης φάμπρικας, ποὺ βγάζει ἀποκλειστικὰ μακαρόνια καὶ σκοληκίδας ὅσα δὲ βγάζουν ὅλες μαζί οἱ φάμπρικες τῆς Ἰταλίας; Στὴν κρίσιν του ὁ ἐπικριτὴς εἶχε παρατηρήσει ὅτι κάποια λόγια τοῦ

μέσα σόλους, ἐνῶ ὁ ξένος εἶχ' ἀνοιχτὸ σὰ χαθὰ τὸ στόμα του καὶ ὁ ἰδρωτὰς ἔπεφτε ἀπὸ τὸ πρόσωπό του πολυχρῶμος καὶ τόβαρε μὲ τὸ κοσμεντικὸ δίνοντάς του τὴν πιὸ ἀπαίσιαν ὄψη. Ἡ παχιά—αὐστηρὴ κυρία σιάχονταν ἀκατάπαυστα στὸ καθισμά της καὶ χτυποῦσαν ἀνυπόμονα τὰ χεῖλιά της. Ἦταν ἀπειλιμένη μ' αὐτὰ τὰ ρενίκολλα! Σὲ μιὰ στιγμή μάλιστα φούσκωσε τόσο πολὺ τὰ μάγουλά της, ποὺ ὁ καθηγητὴς, ἂν δὲν κοιτοῦσε ἐπίμονα τὸ πάτωμα θὰ μπορούσε νὰ ἰδῇ πῶς τὰ μικρὰ της ματάκια εἶχαν πνιγεῖ.

Ξαφνικὰ ὄλοι ἔβγαλαν ἓνα «ἄχ!» καὶ ἔπεσε κατακουρασμένως καθένας σ' ὅποιον καθισμα βρῆκε μπροστά του. Ὁ ξένος χαιρέτησε γλήγορα ὅσους μπόρεσε περσότερους, ἔκαμε μύριες ὑπόκλισεις καὶ ἐχάθη, ἐνῶ οἱ περσότεροι προσκαλεσμένοι τὸν ξεπροβόδιζαν ἴσα μὲ τὴ σκαλα καληνυχτίζοντάς τον μὲ βγνωμοσύνη. Ὁ κύριος δικηγόρος εἶπε καὶ ἐκλείσαν τὴν πόρτα ὕστερα. Ἀμα βρῆθηκαν χωρὶς τὸν ξένο ἄρχισαν ὄλοι νὰ ξαναρωτᾶνε ποῖος εἶταν. Κι' ἀφοῦ ἀποσυζήτησαν καὶ σιπάσανε, ὁ κύριος καθηγητὴς, ποὺ κοιτοῦσε κείνη τὴ στιγμή τὸ ταβάνι, χωρὶς νὰ καταβάσῃ τὰ μάτια του, ἀνοῖξε ἓνα πελώριο στόμα καὶ μὲ ξεγνοιασιά, σὰ νὰ διάβαζε τίς λέξεις γραμμένες στὸ ταβάνι, εἶπε «Αὐτὸς εἶταν ὁ σιὸρ

Πάουλ γιὰ τὴν ἀκαθαρτάτην γερμανικὴν» ποὺ παίρνει καὶ δίνανε μέσα στὸ βιβλίον τοῦ κ. Σκιας τὰ εἶχε ὁ τελευταῖος παραξήγησει. Ἐδειξε, λέει, τὴν παρεξήγησιν, καὶ μὲ τί τρόπο μεταχειρίζεται ὁ κ. Σκιας, καὶ ὅπου ταίριαζε καὶ ὅπου δὲν, τί συμπεράσματα γιὰ τὴ θεωρίαν του ἔβγαζε, ἀπὸ τὴν παραξήγησιν φράσιν, ποὺ σὰν ἀξίωμα ἔπαιρνε τοῦ γερμανοῦ γλωσσολόγου. Κι εἶταν αὐτὰ, τὰ συμπεράσματα, τὰ ποτελέσματα τῆς παραξήγησιν, ὁ λόγος, ἂν δὲν ἔχω λαθος, ποὺ μίλησε γι' αὐτὴν ὁ ἐπικριτὴς. Μ' αὐτὴ τὴν ἀφορμὴ μάλιστα καὶ ἀπὸ κάποιο παρόμοιο λόγο, εἶπε καὶ μερικὰ γιὰ τὴν «κοινὴ γλῶσσα» καὶ τὴν καθαρεύουσα, — κάποια ὅχι σωστὴ ἐξήγησιν ποὺ δίνουν τοῦ φαινομένου, ὅτι ταίριαζον καὶ ἐπὶ τὴν καθαρεύουσα ὅσα λέει ὁ Πάουλ γιὰ τίς «κοινὴς γλώσσες», εἶπε καὶ γιὰ τὴ «μεσαιωνικὴ λατινικὴ» πῶς τὴν ἔκρινε ὁ Πάουλ, καὶ πῶς ἔτσι ἀνκλόγα θάκρινε καὶ τὴν καθαρεύουσα ὁ μεγάλος γλωσσολόγος, ποὺ βγήκε μὲ δικὰ του λόγια νὰ τὴν ὑποστηρίξῃ ὁ μεγάλος παραξήγητὴς κ. Σκιας. Γι' αὐτὰ—πραγματὰ μὲ κάποια σημασία, ποὺ τὰ εἶπε κίβδνας πρῶτος ὁ ἐπικριτὴς—στὴν ἀπάντησίν του ὁ κ. Σκιας δὲ γράφει λέξη. Ἄν ἔγραφε, ἴσως ἔπρεπε νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν ἐπικριτὴ ποὺ τοῦμαθε σὲ μερικὰ ζητήματα πῶς πρέπει νὰ κρίνει. Γράφει ὅμως γιὰ τᾶλλα—τὴν ἀπὸ μέρος τοῦ παραξήγησιν. Οἱ σελίδες 56 καὶ 57 εἶναι θᾶλεγε ὁ Πρωταγόρας, ἓνα εἶδος «ἐπίδειξις» τῆς τέχνης τοῦ κ. Σκιας. Βλέπει ἐκεῖ ὁ ἀναγνώστης ὅχι μόνον πῶς καμιά παραξήγησιν δὲν ἔγινε, καὶ ἔχει ἄδικο ὁ ἐπικριτὴς, μὰ καὶ ὅτι ἀκόμα ὁ τελευταῖος «θεωρίαν νέαν ἀνήκουσαν ἀποκλειστικῶς εἰς αὐτὸν» ἀντὶς νὰ εἰπῇ πῶς εἶναι δική του, τί ἔκανε νομίζετε; εἶπε πῶς εἶναι τοῦ Πάουλ; ἐνῶ τὸ σωστὸ καὶ τὸ ταχτικὸ εἶναι νὰ παίρνεις τὰ ξένα καὶ νὰ τὰ λὲς γιὰ δικὰ σου. Ἄς δοῦμε μιὰ στιγμή τὴν παραξήγησιν καὶ τᾶδικο τοῦ ἐπικριτῆ. Ἐγράφε αὐτὸς ἐπὶ τὴν κρίσιν του ὅτι στὸ μέρος ποὺ βρῖσκεται ἡ φράσιν γιὰ τὴν καθάρια γερμανικὴ, μιλάει ὁ Πάουλ «γιὰ τὴν προφορὰ, καὶ ὅχι γιὰ τὴν σύνταξιν καὶ τὴν γραμματικὴν καὶ τὸ λεχτικόν». Λαθος ἔχει ὁ ἐπικριτὴς, γράφει ὁ κ. Σκιας, καὶ ἂς διαβάσῃ τὴ σελίδα 92 τοῦ βιβλίου μου νὰ ἰδεῖ ἄτερον χωρίον τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως ἐπεξηγούν τὴν ἐννοίαν τῶν λόγων αὐτοῦ. Τί λέτε; ἀντὶς νανοῖζουμε ἐπὶ τὴ σελίδα 92 τὸ βιβλίον τοῦ κ. Σκιας, ποὺ δὲν τόχω κίβδνας ἐδῶ, τὸ ἴδιο δὲν εἶναι, ἴσως καὶ καλύτερα, νὰ πᾶμε στὸ ἴδιο τὸ μέρος ὅπου βρῖσκεται ἡ φράσιν καὶ νὰ διαβάσουμε τί γράφει ὁ ἴδιος

Τζώρτζης ὁ Μπόλτης». Ξανάκλεισε καλὰ τὸ στόμα του καὶ δὲν ξανάπε τίποτα. Κανένας δὲν τὸ πίστευε αὐτό. Ὅλοι ἐγνώριζαν τὸ σιὸρ Τζώρτζη ποὺ συμμαζώνονταν σὰν ποντικὸς ἀπὸ τίς ἐννιά τὸ βραδὶ στὸ σπῆτι του, ἐναν ἄνθρωπο τόσο ἡσυχῶ, δειλό... Ἄδύνατο αὐτό!

Ὁ ξένος ἀφοῦ βρέθηκε ἐπὶ τὴν ἀκρὴν τοῦ δρόμου ἔστρεψε τὸ κεφάλι του καὶ στάθηκε κοιτῶντας τὸ σπῆτι τοῦ κυρίου δικηγόρου. Τὰ φωτισμένα παράθυρα εἰδείχνον στὸ ἀντικρινὸν κατάκλειστο σπῆτι καὶ ἐπὶ τὸ δρόμον μεγάλη φωτεινὰ τετράγωνα, ποὺ δέσκιζαν οἱ ἡσικιοὶ τῶν προσκαλεσμένων, ἡσικιοὶ ποὺ προχωροῦσαν μεγαλώνοντάς; καὶ ὕστερα ἔσθωναν μέσα ἐπὶ τὴ νύχτα.

Ὑστερα πῆγε στὸ σπῆτι του, χτύπησε τὸ κουδούνι καὶ κατέβηκε ἓνας ὑπερέτης μὲ στολή—τὴ μόνη ποὺ ζήτωνταν καὶ ἔβλεπεν ἡ χώρα—νὰ τ' ἀνοῖξῃ. Μπήκε μέσα στὸ δωμάτιόν του, ἀνάψε τὴ λάμπα καὶ ἐκάθησε σ' ἓνα καθισμα κοιτῶντας ἀντικρυ τοῦ μιὰ ἐλαιογραφία ποὺ τὸν παράστανε μὲ στολή Ρούσσου πρόξενου, δῶ καὶ εἰκοσιδύο χρόνια, τότες ποὺ ἔλπιζεν ἀκόμα πῶς θὰ παντρευτῇ τὴν κυρία Παγουδάκη. Στ' αὐτὰ του βούιζεν ὁ λόγος τῆς «σιὸρ Τζώρτζη!» ποὺ τὸν ἔκανε νὰ χαμογελάη

ὁ Πάουλ ἀμέσως ὕστερα ἀπὸ κείνη: Ἔτσι δὲ θάποδειχτεῖ «τρανότερον» τὸ λάθος παρὰ μὲ τὸ «χωρίον» ποὺ λέει ὁ κ. Σκιας καὶ ποὺ δὲ βρῖσκεται, νομίζω, στὸ ἴδιο μέρος; Ὅριστε τί γράφει ὁ Πάουλ—στὴ μετάφρασιν τοῦ κ. Χατζηδάκη—ὕστερα ἀμέσως ἀπὸ κείνη τὴ φράσιν «Διότι ἡ ὡς πρότυπον διὰ τοὺς Γερμανοὺς θεωρουμένη γλῶσσα εἶναι ἡ τοῦ θεάτρου, μεθ' ἧς δὲν συμφωνεῖ ἐντελῶς ἡ ἐπικρατοῦσα προφορὰ τῶν μεμορφωμένων». (Γλωσσολογικαὶ μελέται.—Περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος μέρος Δ'.)—Ἄς ἐρθοῦμε ἐπὶ «νέαν θεωρίαν» ποὺ ἀνήκει ἀποκλειστικῶς ἐπὶ τὴν ἐπικριτὴν, καὶ ὅμως ἔγραφε αὐτὸς ἐπὶ τὴν κρίσιν του πῶς εἶναι γνώμη τοῦ Πάουλ. Τί ἔγραφε; «προχωρώντας ὁ Πάουλ λέει παστρικά ὅτι τᾶλλα—γραμματικὴ, σύνταξιν, λεχτικόν, πλέξιμο λόγου, ὅλα—ὁ συγγραφέας τὰ ἐρίζει». Τέτοιο πρᾶμα, γράφει ὁ κ. Σκιας, οὔτε εἶπε οὔτε μπορούσε νὰ πεῖ ὁ Πάουλ «διότι πᾶς ἀληθὴς λογοτέχνης μεταχειρίζεται γλωσσικὰ στοιχεῖα ὑπάρχοντα ἔδη καὶ δὲν ὀρίζει γραμματικὴν, σύνταξιν κτλ.»

Μὰ καὶ ὁ ἐπικριτὴς δὲν εἶπε τέτοιο πρᾶμα. Καὶ θᾶλεγε πῶς εἶταν ἀπλή μόνον παραξήγησιν τῆς λέξης «ὀρίζει» ἂν ἀλήθειαν ὁ Πάουλ δὲν ἔγραφε τίποτα παρόμοιο. Μὰ νὰ τί γράφει: «Ἀλλὰ ἡ ἐπὶ τὸν κανόνα τοῦτον ἐπίδρασις τῆς σκηνῆς περιορίζεται ἐν μόνον τοῖς φθόγγοις διότι ὡς πρὸς τᾶλλα τὴν γλῶσσαν ἐπιβάλλουσιν εἰς τὸ θεάτρον οἱ ποιηταί». (Μετάφρασιν Γ. Χατζηδάκη). Τὴ φράσιν αὐτὴ ὁ κ. Σκιας δὲν τὴν ἐπόρευε γιὰ νὰ μπόρῃ νὰ παραξήγησιν ὅτι λέει ὁ ἐπικριτὴς.

(Ἔχει συνέχεια)

ΣΠΥΡΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ

ΑΥΓΗ

Στῆς χαρναυγῆς τὸ σύθαμπο, ποὺ τὰ σκοτάδια
[φεύγουν,
πόθος κρυφὸς νὰ φτερωθῶ ἐπὶ τῆς κολυμπήθρα,
νὰ λούσω τὰ φτερούγια μου σὰν τώρα ἡ νέα ἡμέρα
καὶ νὰν τὰ βάψω τ' ἄπλερα μὲ τ' ἄυλο ροδοχρῶμα...
Νὰ νοιώσω μὲς' ἐπὶ τὰ στήθια μου, ποὺ ἀπ' τὴ χολῆ
[βαραίνου,
τῆς χαρναυγούλας τὸ δροσιό, τὸν ἥλιο στὸ πλευρό μου.
ποὺ μολὶς θᾶβγαίνε ἀπαλὸς νὰ μὲ φιλή ἐπὶ τὸ στόμα.

ΡΩΜΟΣ ΦΙΛΥΡΑΣ

ἀπὸ ἰκανοποίηση. Ἐβγαλε τὴν μπερούκα, τὰ γένεια, πλῆθηκε καλὰ-καλὰ, ἄλειψε τὰ μούτρα του κολώνια, ὕστερα λιχικὴ πούδρα, ἔβγαλε τὴ στολή, φόρεσε τὴ ρόμπα του καὶ — νὰ ὁ σιὸρ Τζώρτζης ὁ σιὸρ Τζώρτζης ὁ ἀριστοκράτης, ὁ ταχτικώτερος ἄνθρωπος τῆς χώρας, ποὺ δὲ γέραζε ποτὶ του καὶ ποῦ τοῦ ζήλευσαν τὴ ροδοκοκκινάδα ἀκόμα καὶ τὰ παλληκάρια! Περπατοῦσε πάνω-κάτω ἐπὶ τὴν κάμαρά του, μὴ βρῖσκοντάς; ὄρεξιν γιὰ ὕπνον, ἔβγαλε τὴ φωτογραφία τῆς κ. Παγουδάκη, ὅταν εἶτανε κορίτσι, τὴν πίθωσε πάνω ἐπὶ τὸν κομμὸ καὶ ξανάπλασε τὴ σκηνὴ ποὺ γίνηκε ἐπὶ τὸ σπῆτι τοῦ κυρίου Τζβλῆ. Μὰ δὲ φχαριστιόταν μόνον σ' ὅτι συνέβηκε. Φαντάστηκε πῶς ἡ κυρία Παγουδάκη τοῦ μιλάει γιὰ συμπάθεια (ποτὲ ὁ σιὸρ Τζώρτζης δὲν ἔλεγε: ἔρωτας, ἀγάπη, μὰ: συμπάθεια) πῶς ὅλες τὰ χάνουν καὶ ἐπὶ τέλος ὁ κύριος Ταβλῆς θυμῶναι μὲ τὸ σιὸρ Τζώρτζη. Μὰ νὰ ἡ κυρία Παγουδάκη ποὺ σκῶνεται καὶ τὸν ὑπερασπίζει. Τᾶκουγε τὰ λόγια της. Στάθηκε ἐπὶ τὴ μίση τῆς κάμαρας καὶ αὐτιάζονταν χαμογελώντας ἀπὸ φχαριστήσιν καὶ μὲ μισάνοιχτα τὰ χεῖλια. Ὑστερα νὰ ποῦ τὸ μαθαίνει ὄλ' ἡ χώρα. «Μπράβο ἐπὶ τὸ σιὸρ Τζώρτζη!» Βουκίνο γένεται!

Ἡ ἴδια σκηνὴ ξαναφάνηκε καὶ ἐπὶ τὸν ὕπνον του. Τὸ πρῶν τὴ δηγήθηκε, ὅπως τὴν εἶχε φανταστῇ

Ο ΝΟΥΜΑΣ ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιά τὴν Ἑλλάδα ἀρ. 10.—Γιά τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 10

20 λέφτά τὸ φύλλο λέφτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κίσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τρυγητοδρομίου (Ὁφθαλματρειῶν), Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηροδρομοῦ (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια), στὸ βιβλιοπωλεῖο «Ἐστίας» Γ. Κολάρου.

Στὸν Πειραιᾶ: Καπνοπωλεῖο Γ. Σηροῦ, ὁδ. Βουδουλίας ἀρ. 1, σιμὰ στὴν Τροῦμπα.

Ἡ συντρομὴ πλερώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνὸς χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΕΥΚΟΛΗ

Τέχνη πού διδάσκει τὸν εὐκολο πατριωτισμό. Αὐτὸ τὸ συμπέρασμα βγαίνει ἀπὸ ὅσα γράφει συνεργάτης μας σὲ ἄλλη στήλη γιὰ τὴν «Κατοχή». Ὁ κ. Βῶκος ζήτησε κ' ἐπέτυχε τὰ εὐκόλα κέρδη καὶ τὰ εὐκόλα χερσοκροτήματα. Δικαίωμα του αὐτό. Τὸ ἴδιο κάνουν δλ' οἱ βιομήχανοι τοῦ πατριωτισμοῦ—κ' ἔχει τόσους ἢ πατριῶτα μας καὶ στὸ θέατρο καὶ στὴν πολιτικὴ καὶ στὴ φιλολογία καὶ παντοῦ! — πὺν ἀγωνίζονται, δίχως νὰ ιδρώσουν καθόλου, γιὰ τὴν εὐκολὴ δόξα καὶ γιὰ τὰ εὐκολώτερα ποσοστά. Κρίμα πὺν κ' ὁ κ. Βῶκος κατακλίσει στὴ συμμορία τους.

Ἄν εἴταν ἄλλος δὲ θὰ γράφαμε οὔτε λέξη. Μὰ ὁ κ. Βῶκος εἶναι καὶ δημοτικιστὴς—τουλάχιστο τὸ εἶπε πὺς εἶναι σὲ μιὰ διάλεξή του τὸ χειμῶνα στὴν «Ἐθνικὴ γλώσσα» — καὶ σὰ δημοτικιστὴς πρέπει νὰ ξέρει πὺς ὁ ἀγώνας

στὴν κάμαρά του, σ' ὅλους πὺν γνῶριζε καὶ στὸν καθένα τόσο ἐμπιστευτικά, πὺν τὴν ἴδια μέρα τῶμαθ' ὅλη ἡ χώρα. Καὶ τὸ συνεθῆκό τὴν ἄλλη μέρα ἔτρεχε στοὺς δρόμους παρχεμισμένοι ἀπ' ὅ,τι καθένας μπορούσε νὰ προστίσει. Πολλοὶ γειτόνοι τοῦ σπιτιοῦ τοῦ κύριου Ταβλῆ βεβαίωσαν πὺς ἀκούσαν στὸν ὕπνο τους φωνές καὶ καυγάδες, ἄλλοι πὺς εἶδαν τὸ δικηγόρο νὰ διώχνη τὸ σιὸρ Τζώρτζη. Καὶ καθὼς μιλοῦσαν κάμποσοι σ' ἕναν καφενέ γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα, μπαίνει ἕνας γέροντας παπυρτσῆς, πρώτη φορὰ πὺχε ἀφήσει τὴ δουλειά του, πὺν δὲν ἀνακατώνονταν ποτὲ σὲ τίποτα, ἕνας ἤτυχος ἄνθρωπος καὶ ρωτᾷ ξαφνισμένος: «Ἀλήθεια μωρ' παιδιὰ ὁ σιὸρ Τζώρτζης πέρνει γυναῖκα του τὴ σόρα Παγουδάκαινα;» Νὰ λοιπὸν, ἔλεγαν κάμποσες γυναῖκες, πὺς εἶταν ἀλήθεια πὺς ὁ μακαρίτης ὁ Παγουδάκης πίθανε ἀπὸ τὸ μαράζι. Εἶτανε λοιπὸν ὁ σιὸρ Τζώρτζης στὴ μίση! Ἐπειτα εἶτανε τῶσοι καὶ τῶσοι, πὺν τᾶξεραν ὅλα ἀπὸ πρῶτα καὶ δὲ λέγανε τίποτε!

Τὴν Κυριακὴ τὸ σατυρικὸ φύλλο ποῦβγαίνει στὴ χώρα ἀνέφερε γιὰ τὸ χερὸ τοῦ κυρίου Ταβλῆ κ' ἐμελετοῦσε σὲ πολλοὺς στίχους τὸ σιὸρ Τζώρτζη, χωρὶς νὰ κἀνη λογο γιὰ τὴν κυρία Παγουδάκη. Ὁ σιὸρ Τζώρτζης ἀγόρασε ὅσα περισσότερα φύλλα μπορούσε καὶ τὰ μοίρασε. Ἐνα κράτησε καὶ τῶσενε

μας σήμερα δὲν εἶναι μόνο γιὰ τὴ γλωσσικὴ ψευτιά, ἀλλὰ καὶ γιὰ κάθε ἄλλη ψευτιά, καὶ πρῶτα πρῶτα γιὰ τὴν πατριωτικὴ ψευτιά πὺν διδάσκει μὲ τὴν «Κατοχή» του. Δὲ μᾶς νοιάζει ἂν τὸ ἔργο του εἶναι γραμμένο στὴν κοιντοκαθαρεύουσα—τὸ μικρότερο ἐλάττωμά του αὐτό μᾶς νοιάζει πὺν τὸ ἔργο του εἶναι χυμένο, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἴσαμε τὸ τέλος, στὸ καλοῦπι τοῦ Ρωμαϊκοῦ ταρταρισμοῦ, τοῦ ἀσυνείδητου καὶ τοῦ ἀσυλλόγιστου, πὺν κοντὰ σὲ τόσα ἄλλα κακὰ τοῦ χωριστᾶμε καὶ τοὺς «ἥρωες τῆς Καλαμπάκας», τοὺς ἥρωες δηλ. τοῦ ἔργου του.

Ἡ «Κατοχή» εἶναι πολὺ κακὸ μνημόσυνο τοῦ Ὀθῶνα καὶ τῆς Ἀμαλίας, ἀφοῦ σ' αὐτὴ μᾶς παρουσιάζονται οἱ ἀντοχοι Βασιλιάδες ταρταρισμώτεροι κ' ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Ταρταρίνο, μὲ τὰ φουσκωμένα λόγια τους, μὲ τὶς κομικὲς φοβέρες τους καὶ μὲ τὸ νὰ ζητᾶνε νὰν τὰ βάλουνε μὲ τὴν Τουρκία καὶ μ' ὅλη τὴν Ἐυρώπη μ' ἕνα δυὸ σαλιοκάραβα ποῦχανε καὶ μὲ καμιὰ δεκαομιὰ χιλιάδες στρατό.

Ἡ Ἐυρώπη σιὰ 54 μᾶς ἔσωσε μὲ τὴν Κατοχή, καθὼς μᾶς ἔσωσε καὶ σιὰ 86 μὲ τὸν Ἀποκλεισμό, καὶ καθὼς δὲ θέλησε νὰ μᾶς σώσει καὶ σιὰ 97. Ὁ Πήλικας τοῦ 54 δὲν εἶταν προδότης, καθὼς δὲν εἶταν προδότης κ' ὁ Τρικούπης τοῦ 86. Ἀδιάφορο ἂν ὁ κ. Βῶκος μᾶς τὸν παρουσιάζει τὸν πρῶτο γιὰ προδότη, καθὼς μπορεῖ καὶ κανένας ἄλλος κ. Βῶκος νὰ θελήσει νὰ μᾶς παρουσιάσει καμιὰ μέρα γιὰ προδότη καὶ τὸ δεῦτερο. Πήλικας καὶ Τρικούπης, γιὰ τὶς δυὸ αὐτὲς ξεχωριστὲς περιπτώσεις, θὰ μένουν πάντα γιὰ τὴν Ἱστορία οἱ γνωστοὶ πατριῶτες καὶ οἱ καλοσυνείδητοι πολιτικοὶ πὺν δὲν κολακέψανε τὶς ἀδυναμίες τοῦ ὄχλου, δὲ δημοκοπήσανε ἀπάνου σ' αὐτὲς καὶ δὲ ζητήσανε νὰ ρῆξουν τὴν πατριδα τους σὲ πόλεμο, σὰν τὰ 97, μὲ ἀγύμναστα ἀσκήρια καὶ μὲ μπουρμπούλες. Ἄν αὐτοὶ εἶναι προδότες, τότε ἀλλοίμονο καὶ τρισἀλλοίμονο στὴν πατριδα μας πὺν ἀπόχρησε δυὸ μοναχὰ προδότες ἀνάμεσα σὲ τόσα μιλιόνια πατριῶτες τοῦ γλυκοῦ νεροῦ.

Μπορεῖ ὅμως, κ' ἔχει κάθε δικαίωμα, νὰ μᾶς πῆ ὁ κ. Βῶκος πὺς μὲ τὴ δύσκολη Τέχνη καὶ μὲ τὸ δύσκολο πατριωτισμὸ φοφάει κανένας ἀπὸ τὴν πείνα καὶ πετροβολιέται κάποτε. Ἐπιχειρήμα γερὸ πὺν δὲ σηκώνει συζήτηση. Μὰ τότε, ὅποιος μεταχειρίζεται τὰ εὐκόλα πράματα γιὰ νὰ ζῆσει κ' ἀναδειχθεῖ, παθεῖ πὺν νᾶναι Τεχνίτης καὶ γίνεται

μαζί του κ' ἐν' ἄλλο ἔρησεν ἀνοιχτὸ πάνω τὸ γραφεῖό του.

Ὅλος ὁ κόσμος κείνη τὴ μέρα δὲν εἶχε νὰ κἀνη παρὰ γι' αὐτό. Κι' ὁ σιὸρ Τζώρτζης ἔδειχνε τὸν ἑαυτό του σ' ὅλους γυρίζοντας ὅλους τοὺς δρόμους φρέσκος-φρέσκος καὶ μωσκοβολισμένος καὶ βλέποντας μὲ χαρὰ του ν' ἀπλώνεται τὸ φέμμα, πὺν κ' ὁ ἴδιος πιστεύε πάνου στὴ χώρα. Ἦταν καταχτητῆς! Φοροῦσε τὴ μάση του μακριὰ ρεντεγκότα, πὺν δὲ φοροῦσε παρὰ τοῦ Βαγγελισμοῦ καὶ τ' Ἀη-Πιωργιοῦ, πὺν εἶταν τὸ πανηγυρὶ του. Καὶ καθὼς περπατοῦσε στὸ δρόμο, ἄλλοι τὸν στραβοκοίταζαν, ἄλλοι τὸν δαχτυλοδειχτοῦσαν, ἄλλοι γελούσαν κ' οἱ πὺν γνῶριμοὶ του τὸν σίμωναν καὶ τὸν ρωτοῦσαν. Καὶ ὁ σιὸρ Τζώρτζης δηγῶνταν ὅλα—μὴ διαφεύδοντας τίποτα δηλαδὴ—κουνῶντας πάντα τὸ κορμί του ὡς νὰ σῆμαινε καμπάνα καὶ γελῶντας μὲ κείνο τὸ πονηρὸ του γέλιο, πὺν δὲν ἄφινε τίποτα ἀκούητο πάνω στὸ λεφάλι του.

Τ' ἀπόγεμα πῆγε στὸν καφενέ πὺν συμαζώνονταν ὅλος ὁ καλύτερος κόσμος. Ὁ καφενέ εἶτανε μῆσα σ' ἕνα λιοστάσι δικό του. Διάσκιζε τὸ μάξιμα ἀπὸ τὰ καθίσματα χαιρετῶντας ὅλους, σὰ νὰ βγωμονοῦσε, καὶ κάθησε παράμερα στὴν ἴδια θέση πὺν κάθονταν πάντα—κάθ' ἀπόγεμα πῆγαινε τὴν ἴδια

Βιομήχανος κ' ὅταν ἕνας Βιομήχανος σοῦ πῆ «ἔτσι τὸ κάνω γιατί ἔτσι μὲ συμφέρει» βγάζεις τὸ καπέλλο σου κ' αὐτὸν χαιρετᾶς.

ΞΕΡΕΤΕ

πὺς κάποιος ἔξυπνος φίλος μας ὀνόμασε τὸν κ. Ράλλη; Πανθυπουργό. Καὶ τ' ἀξίζει αὐτὸ ὄνομα, ἀφοῦ ὁ κ. Ράλλης, μὲ τὰ συντρόφια πὺν πῆρε, κατάντησε νὰ διαυτῶνει μοναχὸς του ὅλα τὰ Ὑπουργεῖα. Τρεῖς μάλιστα ἀπὸ τοὺς ὕπουργοὺς του, οἱ κ. κ. Ντεληγιάννης, Καλλιφρονᾶς καὶ Χριστόπουλος, οὔτε νὰ βῆξουνε δὲν τολμοῦνε δίχως τὴν ἄδεια του. Τοὺς ἔχει μ' ἄλλα λόγια τοὺς ὕπουργοὺς του, καθὼς λένε κ' οἱ δικηγόροι, ἔπὸ ἀπαγόρευση.

Ὅριστοι, τὴν πὺν ὁ ὕπουργὸς τῶ Ναυτικῶ θέλησε νὰ πᾶει ἴσαμε τὴ Ζακυθο, τοῦ ὄψεσε μᾶξί του ὁ κ. Ράλλης τὸ γιό του, ἀφοῦ δὲ μπορούσε φαίνεται, ἂν τὸν συνοδέψει ὁ ἴδιος.

Στὴν πολιτικὴ λοιπὸν Ἱστορία μας ἡ σημερινὴ Κυβέρνηση θὰ μείνει μὲ ὄνομα «Πανθυπουργία τοῦ κ. Ράλλη».

ΑΚΟΜΑ

συζητᾶνε οἱ Ρωμιοὶ, καὶ περισσότερο ἀπὸ ὅλους, καθὼς πάντα, οἱ Ἀθηναῖοι, γιὰ τὴν Ρουσσουλιαπωνέζικη Εἰρήνη. Ἐνωσεται, πὺς οἱ Γιαπωνέζοι τὴν τρῶνε στ' αὐτὰ αὐτὴ τὴ φορὰ ἀπὸ τοὺς ἀμείλιχτους Ἀθηναῖους κριτικούς τους, πὺν δὲ δισταζοῦνε νὰ τοὺς λένε ἄκομα καί... προδότες!

Τῶρα πὺν βρῆκε ὁ χριστιανὸς κῆτος προδοσία μῆσα στὴν Εἰρήνη, θὰ μείνει ἀνεξήγητο, καθὼς μένουν καὶ τόσα ἄλλα πράματα στὸ θαυμαστὸ τόπο μας!

Μερικοὶ πάλι, γιὰ νὰ δικαιώσουν τοὺς Γιαπωνέζους, ὑποστηρίζουν πὺς ἡ Εἰρήνη αὐτὴ εἶναι ψευτικὴ καὶ πὺς ὑπάρχει κ' ἄλλη Εἰρήνη ἀληθινὴ, μὰ μυστικὴ. Κρίμα πὺν δὲν παρουσιάστηκε ἄκομα καὶ κανένας ἄλλος νὰ πῆ πὺς καὶ ἀλάκερος ὁ πόλεμος εἶταν ψευτικός καὶ πὺς ἔγινε ἔτσι γιὰ νὰ ρῆξει ἡ Γιαπωνία σταχτη σὰ μάτια τῆς Ἐυρώπης.

Κι αὐτὸ μπορούμε νὰν τὸ πῶμε μιὰ μέρα. Ὅταν τὸ δεῖτε!

ΤΗΝ ΤΡΙΤΗ

κοντὰ τὸ μεσημέρι, ἀνέβαζαν τοὺς Ἀρμένηδες ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ, δεμένους δυὸ δυὸ. Ἐκεῖ στὴν Ὁμό

ῶρα στὸν καφενέ κ' ἔφευγε τὴν ἴδια. Κοιτοῦσε πάντα τὸ ἴδιο πρᾶμμα πὺν ποτὲ δὲν τὸν κούραζε.—Ὅνομά του μὲ μεγάλα κόκκινα καὶ κανονικὰ γράμματα πάνω σὲ κάθε κορμί ἐλιᾶς. Γ. Μ. Καὶ τὸ κοιτοῦσε ὅπως ἕνας ὁμορφάνθρωπος κοιτᾷζει μῆσα στὸν καθρέφτη τὸ πρόσωπό του. Πὺς φάνταζαν αὐτὰ τὰ δυὸ γράμματα ἔτσι ὁμορφα! Πολλὲς φορὲς ἔκανε γύρους μῆσα στὸ χτήμα του γιὰ νὰ ἰδῆ ὅλα τὰ γράμματα ἀπὸ κάθε ἐλιᾶ.

Ὅλος ἐκεῖνος ὁ μαζωμένος κόσμος κοιτοῦσε τὸ σιὸρ Τζώρτζη καὶ στὴ μῆσα ἀπὸ μιὰ μεγάλη παρῆα εἶταν ἡ παχιά—αὐστηρὴ κυρία, πὺν δηγῶνταν τόσα καὶ τόσα γιὰ τὴν κυρία Παγουδάκη. Φαίνονταν ἀπὸ μικρὴ πολὺ ζωηρὴ. Εἶτανε σωμαθῆτρες. Καὶ τὸ σιὸρ Τζώρτζη τὸν ἤξερε καλά. Θυμῶνταν τόσες σκηνές, ἄμα εἶτανε νέος μῆσα σὲ σαλόνια! Εἶχε τὴ μανία νὰ μιλάη πάντα γι' ἀριστοκρατία, γιὰ οἰκογένειες, κατηγοροῦσε κείνους πὺν πλοῦτισαν μὲ τὴ δουλειά τους καὶ πὺν ὁ πατέρας τους εἶταν ἕνας φτωχὸς ἄνθρωπος (ὅπως εἶταν ὁ ἀντρας τῆς παχιάς—αὐστηρᾶς κυρίας).

Ἐπειτα εἶταν ἕνας ψεύτης, ποῦβγαφε τὰ μάλια του, ἔβανε ποῦδρα καὶ γέμιζε ἀλοιφές τὰ μούτρα του γιὰ νὰ διατηρᾷ τὸ δέμα του φρέσκο.

«Καὶ ξέρετε γιατί δὲν πῆρε γυναῖκα του τὴν

νοια, που τους περνούσαν, ο κόσμος έλεγε το μακρί του και το κοντό του, ό,τι ήθελε ο καθένας, όχι βίβλια θαμάζοντας το έργο τους.

Ένας μοναχά χριστιανός, άμα τους είδε δεμένους, τους κοίταξε με θαυμασμό και σιγόειπε:

— Πατριώτες!..

Αυτός ο άνθρωπος στά 97, είμαστε βέβαιοι, δέ θα φώναζε «Ζήτω ο πόλεμος!» αλλά θα πολέμησε.

ΧΑΘΗΚΕ

ένα παράσημο για τους έξυπνους εκείνους που τα καταφέρανε να ποτρεύσουν ένα δυστυχισμένο νέο, το γεωπόνου Δέρβου. Οι άνθρωποι δούλεψαν και ιδρώσανε για νάν το καταφέρουν, και τώρα που το καταφέρανε δέν έννοούνε να πάψουν. Πρώτα πρώτα τον κάνανε να πιστέψει πως ανακάλυψε κάπιο γιατρικό για τους κάλους και πως ο Παπας τονέ διώρισε γιατρό του. Του κκάνανε διπλώματα, του στείλανε γράμματα και τηλεγραφήματα πλαστά, δημοσιέψανε χίλια δυό στις έφημερίδες, και τα καταφέρανε μιά χαρά νάν του γυρίσουν το μυαλό και νάν τον κάνουν να μη μπορεί να βρει δουλιιά μιά να πουλάει φημερίδες στους δρόμους για να βγάλει το ψωμί του.

Τώρα του βγάλανε στη μέση πως έρχεται κάπια πλούσια Αμερικανίδα νάν τονέ στεφανωθεί, κι ο δυστυχισμένος ο Δέρβος τα πιστεύει κ' έτσι χανοντας και το λίγο μυαλό που του απόμεινε, θα πετάξει κάνα πρωί και τις έφημερίδες και θα σταυρώσει τα χέρια του περιμένοντας νάρθει ή πλούσια Αμερικανίδα με τα εκατομμύρια της νάν τονέ θρέψει.

Τό απέλπιστικώτερο είναι πως όλ' αυτά τα κάνουν οι φιλανθρωποι δημοσιογράφοι μας που μάζ παίρνουν καθε μέρα ταύτιιά φωνάζοντας για τα «άγρια» συνήθεια μας!

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ

Όσοι φίλοι δέ μάζ στείλανε άκόμα τή συντρομή τους για το χρόνο αυτό, μερικοί και για παρασμένα χρόνια, να μάζ τή στείλουν, άφου ο «Νουμάς» ούτε τήν πρώτη κυκλοφορία έχει, ούτε ρούβλια πιά λαβαίνει από τή Ρουσία, που ύστερ' από τον πόλεμο έπαψε πιά να υποστηρίζει, για τήν «έξωτερική»

κυρία Παγουδάκη» κάνει μιά άλλη κυρία πιθώνοντας το πηγούνι της πάνω στο τραπέζι του καφενέ γιατί δέν τον άφησεν ή μωμιά του. Είρετε! Όσα με τα στερνά της τον έδερνε. Αυτό το πιστοποιήσανε κι' άλλοι. Κείνη τή στιγμή ο σιόρ Τζώρτζης χτύπησε με τήν άκρη του μπαστουνοίου του το τραπέζι του. Ο καφετζής γύρισε, τον κοίταξε και του φώναζε «'Αμέσως!» Ύστερα πήγε σε μιά βραγιά πουταν όζω από τον καφενέ κλεισμένη με καλάμια κ' έκοψ' ένν μπουκέτο που το πίθωσε στο τραπέζι του σιόρ Τζώρτζη. Καθε βραδι κοντά να φύγη έπερνε κ' ένα τέτοιο μπουκέτο ο σιόρ Τζώρτζης. Σηκώθηκε, πέρασε πάλι άνάμεσ' από τα καθίσματα και τραβήξε για τή χώρα. Όλοι γύρισαν και τον κοιτούσαν όσο που δέ φαίνονταν πιά. Ο σιόρ Τζώρτζης πήγε στο σπίτι του, έδωσε το μπουκέτο του υπερέτη του και τον διάταξε να το πάη στην κυρία Παγουδάκη. Κι' από τότες ο σιόρ Τζώρτζης τής έστειλε ταχτικά ένν τέτοιο καθε απόγεμα. Και ίκανοποιούνταν μ' αυτό τελεία.

Η χώρα το καταλαβε και ξανάρχισαν τα ίδια. Μά σε λίγες μέρες συνήθισαν κι' αυτό κι' άν ο σιόρ Τζώρτζης ο ίδιος δέν τους κινούσε τήν περιέργεια και δέν έκανε καθε τόσο κι' ένα μικρό σουσουρο θα τον ξεχνούσαν γλήγορα.

Μονάχα ή παχιά άυστηρή κυρία, χωρίς κι' αυτή να μπορέση ποτέ να μαθη το γιατί, από τή βραδυά με το χορό στύ κυρίου Ταβλή δέν μπορούσε να χωνίψη τον πρόξενο τής Γαλλίας.....

Λευκάδα

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΔΕΒΑΡΗΣ

πολιτική της, φύλλα σαν το «Νουμάς», ούτε κόμματα υποστηρίζει, ούτε εκδιάζει Τράπεζες κι άλλους παραλήδες επιχειρηματίες, για να σκεπάσει με όλ' αυτά τα έξοδά του.

Παρακαλούμε λοιπόν τους φίλους νάν τα συλλογιστούνε αυτά και να θυμηθούνε να μάζ στείλουν τή συντρομή τους παρακαλούμε μοναχά και δέν τους φοβερίζουμε πως θάν τους ρεζιλιέψουμε, όπως έκανε τελευταία ο κ. «'Ακρίτας» που έβρισε λωποδύτη έναν όμογενή της 'Αλεξάντρεως, τον κ. Περικλή Γλυμενόπουλο (άκόμα δέν είδαμε καμιά διαμαρτύρηση ή καμιά καταγγελία του άνεψιού του και φίλου μας κ. Ν. Λάσκαρη) ίσως γιατί δέν του πλώρωσε τή συντρομή.

Τέτιες χωριατιές ούτε τις έκανε ούτε θάν τις κάνει ποτέ ο «Νουμάς». Όποιος δέ θέλει να μείνει συντρομητής, άς μάζ γυρίσει το φύλλο, κι όποιος δέ θέλει να μάζ πλώρσει, χαλάλι του. Έμεις το φύλλο το στέλνουμε σε όλους ταχτικά, κι αυτό μάζ κάνει να πιστεύουμε πως ταχτικά πρέπει να μάζ στέλνεται κ' ή συντρομή. Δέν ξέρουμε πάλι: μπορεί νάχουμε κι άδικο.

Παρακαλούμε άκόμα τους συντρομητάδες τής 'Αθήνας που θάλλάζουμε σπίτι τήν 1 του Σεπτέμβρη να μάζ το δηλώσουνε για να ξέρουμε.

ΣΕ Δ Η Ν Η

I

Λοιπο χαρής δέν είμαι, όρη θλιμμένη,
Μά φως συμπονεμού σε ξαγναντίζου
Τή νύχτα όσοι παράδοξα γυρίζου
Στήν έρημιιά που γύρω είν' άπλωμένη.

Ψυχή και σὺ από πόνο σπαραγμένη,
Γυρνάς ψηλά σίς ώρες που σκορπίζουν
Τό στέναγμα οί ψυχές και λαχταρίζου
Στήν κόλαση που έδω τους είν' δοσμένη:

Κι' όταν οί πόνοι αναχτυπούν στα στήθια
Και τ' άμοιρα ματόφυλλα δακρύνου.
Τά μάτια στον αϊθέρα σ' άντικρύζου.

Ραίνε κ' εσύ στην όρη δάκρυα πλήθια
Και στον καθ' έργο που σιό κλάμμα σβύνει
'Η συντροφιά σου, ώ Θρήνη, άνάσα χύνει.

II

Πέφτει βουβό το δάκρυ στη μορφή σου
Που χλώμασε στον άφωρο καμύ σου,
Και σκοτεινάζει τ' όριο πρόσωπό σου
Στήν άγιατηρή σου λύπη τήν κρυφή σου.

Κι' όληνητίς, φεγγάρι, δίο και σβύσου,
Φέβγεις γοργά στο σύντομο χαμό σου,
Μά εκεί που λαχταράς τον τελειωμό σου
Ζωής όρη σου κράζει άναγεννήσου».

Βαριόμοιροι και μάζ σαν τρώει ο πόνος
Στον τάφο Λυτρωτή γοργοπειτούμε,
Μ' άλλουιά, ζωή κατόρα! ξαναζούμε

Κάθε φορά όσο που νάρθη ο μόνος
Καιρός που θ' άγκαλιάσουμε το χώμα
Μαζί με μάζ να ρέψει ο πόνος λιώμα.

Κέρκυρα

ΝΑΣΙΠΠΟΣ

ΑΒΑΡΙΑ

Στον 'Αγρόση τον 'Ερπαιώτη

Η γολέττα του καπετάν Ζήση εΐτανε το πιο πιτυχημένο και θαλασσινό καράβι του νησιού. Τη σκάρωσε ο μάστρο Θεωνάς και τήνε λέγανε 'Αδάμ.

Μά το φορτίο που τη φάρωσε ο κύρ Κοσμάς εΐτανε κακοροζίκιο. Ένα βαρύ και κακοστούδαχτο φορτίο. 'Αριτές.

Κι εΐτανε και χειμώνας βαρυχειμωνιά.

Όσο φυσούσε πύρρος, πάει καλά. Η γολέττα άρμένιζε σαν το θαλασσοπούλι: έκαθε μίλλια περνούσε όλα τα κκαράβια.

— Χαράς το, το καράβι μας!

Λέγανε οι ναφτες και τραγουδούσανε στην πλώρη. Σάν φουρτούνιαζε όμως ο καιρός:

— Καπετάν Ζήση, να ποδίσουμε, φωνάζανε.

Ο καπετάν Ζήσης εΐτανε θαλασσινός από τα γεννησοφάσκια του. Περήφανος και άξιος που νάκουσει να ποδίσει; Δέν έπόδισε ποτέ του.

— Όρτσα! φώναζε από τήν πρύμη.

Και οι ναφτες του, ο Γνώσης, ο Σκέψης, ο Κρίσης, ο Θέλησης κι ο Συνείδησης, θένε δέ θένε, τρέχανε στα άρμενα.

Έτσι, πότε πρύμα, πότε όρτσα, με τραβέρσα και με βόλτες ή γολέττα πήγαινε το δρόμο της, ως που ζύγωσε τής Συλλογής τον κάβο, ένα κάβο ξακουστό για τους άγέληδες που βγάζει και για τις φουρτούνες του.

— Άγάντα μπαμπαφίγκο, κόντρα, φλόκους και στραλλιέρες, διάταξε ο καπετάν Ζήσης. να περάσωμε τον κάβο.

Μά ο άνεμος ένάντιος, Έρωίσμός με μπόρες, έρχιτε τή γολέττα ίσια στα νησάκια τα λεγόμενα 'Απόλαφες. Όσο όρτσάριζε ή γολέττα τόσο ο άνεμος δυνάμωνε. Τα κύματα, σαν άσυλλόγιστες επιθυμίες, μπαίνανε από τήν πλώρη και βγαίνανε από τήν πρύμη.

— Πά ν' αρχώμε καπετάν Ζήση, φωνάζανε οι ναφτες.

— Κάλλια σύψυχοι να πάμε, τους άπάντησε ο καπετάν Ζήσης, παρά να παραδώω το φορτίο μου στον πειρατώ τα χέρια.

Τώντοι στα νησάκια άφτά, τα λεγόμενα 'Απόλαφες, υπάρχανε κάτι φυσικά λιμανάκια που μπορούσανε ν' αρχζούνε ως που να σιάζει ο καιρός. Μά είχε και κάτι πειρατές, που τους λέγανε τα Πάθη, φοβερούς και τρομερούς.

— Άγάντα, το λοιπόν, τις σκάτες!

Άγάντα! μά κι ο άνεμος δέ χωράτεος. Άνάμεσα τή Συλλογή και τις 'Απόλαφες, τους πήρε τα πανιά σαν μαντηλάκια.

Ός να βάλουμε στη θέση άλλα πάνε και οι βάρκες, και οι ρόμενες και τα ρασπέτα. Άλλα σάρωνε ή θάλασσα. Άλλα οι ναφτες ρίζανε για να λαφρώσει ή γολέττα.

— Άνάθεμά το για φορτίο! μουρμούριζε ο καπετάν Ζήσης, θα μάζ πνίξει.

Και βαστούσε με μεγάλη προσοχή το τιμόνι μην πάρει πότε τα καράβι και μπαταρεί.

Που σ' άκούει όμως τέτοια ώρα το τιμόνι; Πριν περάσουνε τον κάβο το φορτίο κύλισε στη μπάντα και τα κύματα πατούσανε τή γολέττα σα να εΐτανε κανένας βράχος μέσ' τή θάλασσα.

— Χαθήκαμε, φωνάζανε οι ναφτες.

— Χύση, διατάζει ο καπετάνιος.

«Όπου ρίξει ρίξει Ἄρετες στὴ θάλασσα.»

Καθὼς τὶς εἶχανε στὸ ἀμπάρι, στροβιλαγμένες πρώτες πρώτες ρίξανε τὴν Ἀφταπάρνηση καὶ τὴ Θυσία. Ὑστερα δώκανε δρόμο στὴν Καλὴ πίστη καὶ τὴν Ἐλεημοσύνη. Ἀπάνω ποὺ μισορίχτανε τὴ Φιλανθρωπία, τὴν Ἀγάπη, τὸν Πατριωτισμὸ καὶ τὴν Τιμιότητα, ἀκούνε ἕνα κρότο στὴν πλώρη καὶ τὴ Συνείδηση νὰ φωνάζει :

— Καθίσαμε!

Φόβος καὶ τρόμος τοὺς ἐπιασε ὅλους. Ἡ γολέττα δὲν τὸ κουνούσε πιά. Εἴτανε καλὰ καθισμένη στὰ ρηχὰ τοῦ πρώτου νησιοῦ, τοῦ Ἐρωτα. Μήτε τὰ πανιά της μποροῦσαν νὰ τὴ ξεκολλήσουνε μήτε κι ἂν ρίχτανε ἀκόμη φορτίο θὰ ἐβγαίνε.

Σὲ λίγο νάσου κ' οἱ πειρατὲς μὲ τὰ καϊκία τους. Ἀνάγκη πᾶσα ὁ καπετάν Ζήσης νὰ παραδοθεῖ.

— Τί εἶσαι φορτωμένος; τὸν ρωτοῦσαν τὰ Παῦθ, σὰν πατήσανε τὴ γολέττα.

— Ἄρετες, ἀπάντησε δειλὰ δειλὰ ὁ καπετάν Ζήσης.

Τὰ Παῦθ, τρελλαθῆκανε ἀπὸ τὴ χαρὰ τους. Τέτοιο φορτίο εἶχανε καιρὸ νὰ τὸ δοῦνε. Στὴ στιγμή ἐπέσανε στ' ἀμπάρια σὰν τὰ κοράκια στὸ ψοφίμι.

— Πάει καὶ πάει τὸ φορτίο τοῦ κυρ Κοσμᾶ! εἶπε μεσ' τὸ νοῦ του ὁ καπετάν Ζήσης. Τουλάχιστο νὰ σωζότανε ἡ γολέττα μου.

Πρὶν τὸ καλοσκεφετῆ φάνηκε ἕνας καπνὸς στὸν καβὸ κ' ἕνα βαποράκι ποὺ ἐρχότανε ἴσα στὴ γολέττα. Εἴτανε τὸ ναυαγιστικὸ, ἡ Ἀλήθεια.

— Ἐ! παιδιὰ, εἶπε ὁ καπετάνιος τῆς Ἀλήθειας στὰ Παῦθ, σὰς φτάνει. Πάρτε ὅ,τι θὰ πάρτε κι ὄχι. Νὰ σώσωμε τὸ καράβι.

Τὰ Παῦθ ὑπακούσανε στὸν καπετάν Φύση. Εἴτανε παλιὸς τους γινώριμος.

Σὲ λίγες μέρες ἡ γολέττα βρουλουκόμενη ἀπὸ τὴν Ἀλήθεια ἐμπαινε στὸ λιμάνι γιὰ νὰ παραδώκει τὸ φορτίο της. Δηλαδή τὸ φορτίο ποὺ ἀπόμεινε.

Ὁ παραλήπτης τοῦ φορτίου εἴτανε κάποιος μισὲ Κοινῶνης, ἀνταποκριτὴς τοῦ κυρ Κοσμᾶ, ἄνθρωπος πολὺ παραξένος καὶ δύσκολος. Σὰν εἶδε τοῦ φορτίου τὴν κατάστασι γίνηκε θεορίο. Πῆγε στὸ δικηγόρο του, ἕνα δικηγόρο ξακουστό, τὸν Ἡθικό, καὶ διαμαρτυρήθηκε.

Μὰ κι ὁ καπετάν Ζήσης βρῆκε ἕνα ἄλλο δικηγόρο, νέο μὰ ξυπνὸ, Ἄτομο ὀνομαζόμενο καὶ διαμαρτυρήθηκε κι ἀφοῦς.

— Φταίει τὸ πλοῖο, ἔλεγε ὁ ἕνας δικηγόρος. Ἀπὸ τὴν ἀνικανότητα τοῦ καπετάνιου καὶ τὰ λάθια του γινῆκαν ὅλες οἱ ζημιές. Δὲν εἴμαστε σὲ τίποτα ὑπέφτυνοι. Πρέπει ἡ γολέττα νὰ μᾶς πληρώσῃ τὶς ζημιές μας.

— Φταίει τὸ φορτίο τοῦ κυρ Κοσμᾶ, ἔλεγε ὁ ἄλλος δικηγόρος. Ἡ κακὴ του ἢ ποιότη. Τὸ κακὸ του τὸ μπαλλάρισμα. Τέτοιο φορτίο δὲν ταξιδιέβεται. Πρέπει τὸ φορτίο νὰ μᾶς πληρώσῃ ὅλες τὶς ζημιές μας.

Τὸ δικαστήριον διόρισε κανονιστὲς τῆς ἀβαρίας δυὸ παλιούς ἐμπόρους τὸν Δικαίωμα καὶ τὸν Καθῆκο καὶ ἀφοῦ σκεφτήκανε κι ἀποφασίσανε.

«Ἐπειδὴ τὸ πλοῖο εἶναι ξύλινο, τὸ ταξιδι ἐπι-

κινδύνω καὶ τὸ φορτίο κακόβολο φταῖνε κι ὁ φορτωτὴς ποὺ φόρτωσε κι ὁ καπετάνιος ποὺ ταξιδιέβηκε τὸ φορτίο. Ἐπομένως τὰ ἄλλα περιστατικὰ τὸ ἀγαντάρισμα τῶν πανιῶ, τὸ χύσιμο, τὸ κάθισμα κ' ἢ κλεψιά θεωροῦνται ὡς συνέπειες τοῦ ἀρχικοῦ κρηταιξιάτου καὶ τῶν δυὸ καὶ οἱ ζημιές τοῦ πλοίου ἢ πάνε στὸ πλοῖο κ' οἱ ζημιές τοῦ φορτίου στὸ φορτίο.

«Τὸ μόνο ποὺ καὶ τὰ δυὸ, πλοῖο καὶ φορτίο, θὰ πληρώσουνε ἀναλογικὰ τὸν κόπο τῆς Ἀλήθειας ποὺ ἠτῶσσε».

Τὴν ἄλλη μέρα γράφανε οἱ ἐφημερίδες ποὺ ὁ μισὲ Κοινῶνης ἔκανε φαλιμέντο.

Πρώτη τοῦ Ἀγούστου 1905.

ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΦΥΤΙΑΗΣ

ΟΙ ΓΕΩΡΓΟΙ ΜΑΣ ΚΑΙ Η ΓΕΩΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

(Ἀπὸ τὴν «Ὀϊκον. Ἑλλάδα»)

Στις «Ἀθήναι» τῆς 20 Ἰουνίου διάβασα πῶς τὰ μέλη τοῦ «Συλλόγου τῶν Ἑλλήνων γεωπόνων» μαζεύτηκαν στὴν Ἀθήνα καὶ μετὰ πολλὴ συζήτηση ἐσύνησαν τὸ πρόγραμμά τους. Μὲ λίγα λόγια ἀποφάσισαν τ' ἀκολουθεῖ:

1) νὰ γράζουσι 24 γεωπονικὰ βιβλιαράκια τὸ χρόνο γιὰ διάφορα σχετικὰ ζητήματα, σὲ γλῶσσα ἀπλή, τὰ ὅποια θὰ πουλιούνται 10 λεπτά τὸ ἕνα.

2) διώρισαν 150 ἀντιπρόσωπους τοῦ σωματείου στὰ διάφορα γεωργικὰ κέντρα τοῦ Κράτους. Οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς εἶναι χτηματίες καὶ ἐπιστήμονες.

3) θὰ ζητήσουν τὴν ἐπιστημονικὴ βοήθειαν ὅλων ποῦ σπουδᾶσαν τὸ γεωργικὸ ζήτημα.

4) θὰ μελετήσουν τὰ κατάλληλα μέτρα γιὰ τὴν καλλιτέρεψιν τῆς ἀγροτικῆς ἀσφάλειας καὶ θὰ τὰ ὑποδείξουσι στις ἀρχάς.

5) θὰ ζητήσουν τὴ γνώμη τῶν ἐδικῶν γιὰ τὸ ζήτημα τῆς γεωργικῆς διδασκαλίας στὸ λαὸ.

6) θὰ δώσουσι φέτος 150 μαθήματα γεωπονικὰ στὰ 7 διδασκαλεῖα τοῦ Κράτους, στοὺς στρατῶνες κ.λ.π.

7) θὰ γίνῃ ἐνέργεια γιὰ Ἐκθεσὴ γεωργικῶν μηχανημάτων, ἐργαλείων, χημικῶν λιπασμάτων, φαρμάκων γι' ἀρρώστιας φυτῶν κ.λ.π.

Αὐτὰ μὲ λίγα λόγια ἀποφάσισαν οἱ γεωπόνοι μας, καὶ ὅλα εἶναι τόσο πολὺ σωστά, ποὺ κ' ἕνα μόνο ἀπ' αὐτὰ τὰ ἐφτά νὰ γίνονταν ὅπως ἔπρεπε καὶ νὰ σπρώχνονταν ἀπὸ ἀνθρώπους πρακτικοὺς, παρὰ πολὺ μεγάλο καλὸ θὰ γίνονταν στὴ γεωργία μας.

Εἶναι πολὺ εὐχάριστο πρᾶμα ποὺ οἱ γεωργοὶ μας κατάλαβαν πῶς πρέπει νὰ δουλέψουσι μοναχοὶ τους γιὰ νὰ προσδέψῃ ἡ γεωργία μας ποὺ γιὰ τόσα χρόνια τώρα ἀφέθηκε στὴν τύχη της. Βέβαια σωστὸ εἶναι οἱ ἀρχές ἐνὸς τόπου νὰ φροντίζουσι γιὰ τόσο σπουδαῖα ζητήματα ὅσο εἶναι ἡ γεωργία καὶ ἡ βιομηχανία, μὰ δυστυχῶς στὸν τόπο μας χωρὶς ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία δὲ μπορεῖ νὰ γίνῃ τίποτε καλὸ. Παντοῦ ἡ πρώτη ἐνέργεια γίνεταί ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση. Ἐταιρίες ὅμως καὶ σύλλογοι ἐμπορικοὶ γίνονται παν-

τοῦ μὲ διακλάδωσες σὲ ὅλες τὶς γεωργικὰς ἐπαρχίας. Σπουδάζουσι τὰ διάφορα γεωργικὰ ζητήματα, βγάζουσι ὁδηγίους σὲ βιβλιαράκι ποὺ μοιράζουσι χάρισμα ἢ πουλοῦν πολὺ φτηνὰ, κάνουν διαλέξεις, μοιράζουσι σπόρο καὶ βοηθοῦνε κ' ἐγκαρδιώνουσι μὲ κάθε τρόπο τὸ γεωργό. Αὐτὲς οἱ ἐταιρίες ἔχουσι τὴν προστασία πάντα τῶν ἀρχῶν καὶ πολλὰς φορές γίνονται ἀφορμὴ τῶν εὐεργετικῶν νομοθετημάτων. Στὴν Ἀγγλία καὶ στὴν Ἀμερικὴ τέτοιαις Ἐταιρίαις ὑπάρχουσι πολλές καὶ σχεδὸν συνεργάζονται μὲ τὰ σχετικὰ τμήματα τῶν ὑπουργείων τῆς γεωργίας ἢ τοῦ ἐμπορίου. Τέτοιο πρᾶμα ζητοῦν τώρα νὰ κάμωσι οἱ γεωπόνοι μας, καὶ ἂν ἐργαστοῦν καλὰ ἢ ἐπιτυχία εἶναι βέβαιη, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω πῶς καὶ οἱ Κυβερνήσεις μας θὰ τοὺς βοηθήσουσι ὅσο μποροῦν.

Μπορῶ νὰ δώσω πολλὰ παραδείγματα τῆς καλῆς δουλειᾶς ποὺ κάμωσι παρόμοιαις Ἐταιρίαις στὴν Ἑυρώπη. Τὶς προάλλες διαβάξα τὴν ἐνέργειαν καὶ πρόδοον ποὺ ἔγεινε τὰ τελευταῖα λίγα χρόνια στὴν καλλιέργειαν τοῦ μπαμποῦ. Τὸ θέμα δὲν εἶναι ἔσχατο μὲ μᾶς. Τὸ μπαμποῦ καλλιιεργεῖται στὸν τόπο μας μ' ἐπιτυχίαν ἂν καὶ οἱ γεωργοὶ μας δὲν ἔχουσι ἰδέαν πῶς πρέπει νὰ καλλιιεργηθῇ—καὶ λιγὰκι βοήθειαν ἀπὸ μιὰ Ἐταιρίαν γεωργικὴν θὰ ἔκανε μεγάλο καλὸ.—Λοιπὸν ὁ ὑψωμὸς στις τιμὰς τοῦ μπαμποῦ, καὶ ἡ ὁλοένα μεγαλότερη ζήτησις, ἔκαμε πολλοὺς τὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου νὰ συλλογιστοῦν ἂ δὲ θὰ μποροῦσαν ἢ ν' αὐξήσουσι τὴν καλλιέργειαν τοῦ φυτοῦ, ἢ ἂν δὲν τὸ καλλιιεργήσαν ποτέ, νὰ τὴ δοκιμάσουσι. Στὴν Ἀγγλίαν τὸ 1900 συστήθηκε μιὰ μεγάλη Ἐταιρία γιὰ τὴν πρόδοον τῆς καλλιέργειας τοῦ μπαμποῦ στις Ἀγγλικὰς χτῆσες. Στὴν ἀρχὴ ἡ Ἐταιρία καταπιεστικῶς τὴν καλλιέργειαν στις Δυτικὰς Ἰνδίας ὅπου τὰ τελευταῖα χρόνια δὲ γίνονταν σχεδὸν διόλου μπαμποῦ. Μὲ τὴ βοήθειαν τῆς Κυβερνήσεως ἐσπραξε τὸ ζήτημα πολὺ στὴν ἀποικίαν αὐτήν. Ἐδειξαν πρώτα ὅλα τὰ μεγάλα κέρδη ποὺ περιμένον ὅσοι καταπιάνονταν αὐτὸ τὸ φυτὸ, μοίρασαν σπόρον, ἐβγαλὸν ὁδηγίους, βιβλία ποὺ ἔλεγον ὅλες τὶς λεπτομέρειαις τῆς καλλιέργειας. Ἡ γῆ τοὺς βοήθησε πολὺ γιὰτὶ εἶναι πολὺ πλούσια σ' αὐτὰ τὰ νησιά, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα πέρα ἦταν πῶς πουλήθησαν ἄρα 2,000 μπαμποὶ τῶν 360 λιτρῶν, κἄπου 2,50 δρ. ἢ λίτρα. Φέτος λογαριάζουσι πῶς θὰ κάμωσι 5,000 μπαμποὶ ποὺ θ' ἀξίζουσι πᾶσα ἀπὸ 4,000,000 δρ. ! Καὶ ἡ παραγωγὴ θὰ μεγαλώσῃ ἀκόμη ἀφοῦ ὑπάρχει ζήτησις. Στὴ Ρωσσίαν ἔγειναν τὰ ἴδια, κ' ἐκεῖ μεγάλη ἐπιτυχία, καὶ τώρα φέρνουσι ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν λιγώτερον ἀπὸ τὸ μισὸν μπαμποῦ ποὺ ἔφεραν πρὸ 10 χρόνων. Ἀλλὰ γιὰ τὴν καλλιέργειαν τοῦ μπαμποῦ, ἡ ὅποια εἶναι σπουδαῖον ζήτημα γιὰ τὸν τόπον μας, θὰ σὰς πῶ περισσότερα ἄλλα μέρη.

Ἄ μιὰ Ἐταιρία σὰν τὴ σημερινὴν τῶν γεωπόνων μας, εἶχε γίνῃ ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια, ἴσως καὶ τὸ ζήτημα τῆς σταφίδας μας δὲ θὰ ἦταν σήμερον ζήτημα, ἀλλ' ἀπλούστατα θὰ ἦταν ἕνα χροστὸ εἰσόδημα ποὺ δὲ θὰ μᾶς ἔδινε ἕκαμιὰ ἀνῆσυχία. Ἡ Ἐταιρία θὰ ἔδειχνε στὸν κόσμον πῶς δὲν πρέπει νὰ μεγαλώσῃ τὴν παραγωγὴν του, ὅτι τὴ γῆ τοὺς θὰ μποροῦσαν νὰ τὴ σπείρουσι κατὶ ἄλλο, νὰ φέρουσι παραδείγματα, νὰ ποῦν πῶς γι' αὐτὸ τὸ ἄλλο ὑπάρχει ζήτησις, πῶς ἄλλοῦ ἔδωκε καλλίτερον καὶ βεβαιότερον εἰσόδημα. Λίγες στατιστικὲς γιὰ κείνους ποὺ καλλιιεργοῦν μηλιές, συκιές, καρυδιές, ροδακινιές, λαχανικὰ καὶ ἄλλα, θὰ ἔδειχναν στὸν κόσμον ὅτι καὶ αὐτὲς οἱ καλλιιεργεῖαις χρειάζονται προσοχὴν καὶ δοκιμὴν. Πέρασι γύριζα σ' ἕνα ἀπὸ τὰ ἐφτάνησά μας,

καὶ κοντὰ στὴ θάλασσα εἶδα ἕνα ὑπαιότατο λαχανόκηπο. Μοῦ εἶπαν πῶς πρὶν εἶχαν ἀμπέλια, μὰ τὸ εἰσόδημα ἦταν πολὺ μικρό. Ὁ γεωργὸς ζερρίζωσε τὰ κλήματα, καλλιέργησε λαχανικά καὶ σιγὰ σιγὰ μεγάλωσε τὸ χτῆμα καὶ τώρα κάνει περιφρημὴ δουλειά. Παρακάτω ἕνας πού ἀπελπίστηκε ἀπὸ τὶς σταφίδες του, κ' ἔμαθα πῶς εἶχε κάμποσες, καλλιέργησε ροδακινιές καὶ αὐτὸς κοντὰ στὴ θάλασσα, φύτεψε λίγα δεντράκια καὶ τώρα ὁ τόπος εἶναι παράδεισος ὑλάκερος. Παραστέκει ὅμως στὴ δουλειὰ ὁ ἴδιος, καὶ κερδίζει πολλά. Καραβιὲς ὑλάκερες στέλνει στὸν Πειραιᾶ. Τώρα ἂν ἦταν ἕνα παράρτημα τῆς Ἑταιρίας σ' αὐτὸ τὸ νησί κ' ἔβλεπε τ' ἀποτελέσματα, ἔδινε σπῆρο, ὀδηγίους—δὲ νομίζετε, πῶς ὄχι μόνον θὰ καλλιτέρευε τὴν ποιότητα καὶ θὰ εὐκόλυε τὴν καλλιέργεια τοῦ γεωργοῦ πού εἶχε καταπιασθῆ τὸ εἶδος, ἀλλὰ καὶ πῶς θὰ ἔκανε καὶ ἄλλους νὰ τὸ δοκιμάσουν, καὶ ὄχι μόνον ἐκεῖ ἀλλὰ καὶ ἄλλοι; Τὰ φρούτα ἔχουν πάντα καλὴ ζήτηση, καὶ καλὰ ροδακινὰ μόνον στὴν Ἀθῆνα βρῖσκετε. Στὸ ἴδιο τὸ νησί ζήτησα στὴν ἀγορά, μὰ δὲν εἶχαν καλὰ. Καὶ ὡς τόσο θὰ ἦταν καὶ ἄλλος κόσμος πού θὰ ἤθελε ροδακινὰ καλὰ. Αὐτὸ εἶναι ἕνα εἶδος, μὰ δείχνει καθαρά τί καλὸ θὰ γίνονταν ἂ βάζαμε τὰ ζητήματα τόσο ἕστερα ἔμπρὸς στὸν κόσμο. Εἶναι ὅμως καὶ αὐτὴ ἡ δυσκολία. Ὁ κόσμος μας στὶς ἐπαρχίες θέλει δασκάλεμα γερὸ καὶ πειστικὸ γιὰ ν' ἀλλάξῃ ἰδέες. Σοῦ λένε, ὁ παππούς μου σταφίδα ἔκανε, ὁ πατέρας μου τὸ ἴδιο, κ' ἐγὼ τὴν ἴδια δουλειὰ θὰ κάνω, θὰ σκάψω καὶ θὰ τρυγῶ. Δὲ βλέπουν ὅμως οἱ κακομοῖρηδες, πῶς οἱ πατέρηδες τους πέθαναν χρεωμένοι, πῶς κ' αὐτοὶ ὡς τὸ λαϊκὸ εἶναι βουτηγμένοι στὰ χρέη. Καὶ δὸς του σκάψουν καὶ φυτεύουν σταφίδα καὶ δὸς του οἱ τιμὲς κατακυλοῦν.

Ἄς ἐλπίσουμε λοιπὸν πῶς ἡ ἑταιρία τῶ γεωπόνων θὰ δουλέψῃ μὲ τὶς ἀλήθειες. Ἄν ἡ γεωργία μας προοδέψῃ, κοντὰ σ' αὐτὴ θὰ πάγῃ ἔμπρὸς κ' ἡ βιομηχανία μας. Δὲ θὰ πληθύνουμε τούτους παράδες γιὰ πρᾶματα πού φέρνουμε τώρα ἀπόξω, καὶ θὰ βγάλουμε καὶ μεῖς στὸ ἐξωτερικὸ περισσότερα πράγματα. Ὁ κόσμος θὰ πλουτήσῃ θὰ γίνῃ ἀνεξάρτητος, τὰ παιδιὰ μας δὲ θὰ φεύγουν στὸ ἐξωτερικὸ γιὰ νὰ βγάλουν τὸ ψωμὶ τους. Ὁ Ἕλληνας θὰ πάψῃ νὰ εἶναι ἐγωιστής, νὰ μὴ συλλογιέται ἄλλο ἀπὸ τὸν ἀτομικισμό του, ὅπως ἔκανε ὅταν ἦταν κάτω ἀπὸ τὸν Τούρκο καὶ ὅπως δυστυχῶς ἐξακολουθεῖ νὰ κάνῃ. Καὶ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία πῶς τότες ὁ τόπος μας θὰ δῆ καλλίτερες ἡμέρες ἀπὸ τὶς σημερινὲς φοβερὲς δεύτερης χρεωκοπίας.

Calcutta, 2/8/05.

ΞΕΝΗΤΕΜΕΝΟΣ

ΤΟ ΣΚΥΛΛΙ ΤΟΥ ΚΥΡ ΝΙΚΗΤΑ

— Νάτο, νάτο!

Ἔῃχε χαθῆ κάμποσες μέρες ἀπὸ τὴν ἀγορὰ πού τοῦ ἄρεσε νὰ συχναζῇ καὶ ἄς τραβοῦσε κεῖ τοῦ λινκαριοῦ τὰ βάζα ἀπὸ μικροῦς καὶ μεγάλους. Μόλις καὶ φάνηκε, τὰ παιδιὰ τρέζανε κατὰ πάνω του. Ἐνας κύκλος σχηματίστηκε γύρω ἀπὸ τὸ παλιόσκυλλο. Μὰ περιέργο. Κανίνας δὲν εἶχε τὴ στιγμὴ ἐκεῖνη ὀρεξὴ γιὰ τὰ συνηθισμένα πειράγματα. Τὸ κακόμοιρο εἶταν ἀξιολύπητο. Ἡ κοιλία του εἶταν πρησμένη καὶ ὅλο του τὸ κορμὶ φώταγε ἀπὸ τὴν ἀχάμνια. Νὰ καλοσταθῆ στὰ πόδια του δὲν μπορούσε κ' ἡ μούρη του ἀκκουμποῦσε στὸ χῶμα ὡς ἔκανε νὰ περπατήσῃ. Ξεγδαρμένο, ματωμένο τόπους τόπους ἀπὸ τὶς πετρίδες, ἦρθε, ποιὸς ξέρι ἀπὸ πού, καὶ ξαπλώθηκε στὴ μέση τῆς ἀγορᾶς. Θολό, χαμένο τὸ

βλέμμα του, ταῦτιά του, τὸ κεφάλι του ὅλο γυμᾶτο ταμπούρια. Μιὰ πληγὴ ἀπὸ πέτρα ἔχασκεν ἀνοιχτὴ ἀπάνω στὸ σῆρο κ' οἱ μῦες ἀπανωτὲς βυζαίνανε τὸ αἷμα πού ἀνάβλυζε.

— Πάει θὰ ψοφήσῃ θὸς σχωρὲς το, εἶπε κάποιος.

— Μωρὲ πῶς κατάντησε ἔτσι τὸ κακόμοιρο, εἶπε κάποιος ἄλλος. Σὰν τὸ πρωτόφερ ο κύρ Νικήτας, πού τοῦ τῶχε στείλει δῶρο ἀπὸ τὴ Ρουσία ὁ ἀδερφός του, εἶτανε τεφαρίκι· σκυλλὶ σπάνιο. Μὰ πῆγε νάρρωσθήσῃ τὸ βλογημένο ὅσο πού τὸ βαρέθηκε καὶ κείνος καὶ τοῦδωκε δρόμο.

Τὴ στιγμὴ κείνη περνοῦσε καὶ ὁ ἀστυνόμος, ἕνας ἀνθυπασπιστής, χοντρός, κόκκινος, μὲ μουστάκι στριμμμένο. Σὰν εἶδε τὴ σύναξη τοῦ κόσμου νόμισε πῶς εἶναι καυγᾶς κ' ἔτρεξε. Μὰ κεῖ πού νόμισε πῶς θάβρισκε κάνα σκοτωμένο ἀντίκρυσε τὸ παλιόσκυλλο. Σούφρωσε τὰ μούτρα του τότε μὲ δυσχερεσκεία σὰ νὰ προσβάλληκε ἡ στρατιωτικὴ του ἀξιοπρέπεια, καὶ γυρίζοντας ἄγριο τὸ βλέμμα σ' ἕναν ἀπὸ τοὺς μώρτες πού παράστεκαν κ' ἐχάζεσαν. τοῦ εἶπε.

— Πάρτο, βρὲ Λάζαρε, καὶ πῆγαινε νὰ τὸ ρίξῃς στὴ θάλασσα· νὰ καὶ μιὰ δεκαρίτσα γιὰ τὸν κόπο σου.

Ἐσκυψε τότε κείνος ἀπὸ τσίπωσε πρῶτα τὴ δεκάρα κ' ἐπειδὴ σιχαινότανε νὰ τὸ πάρῃ στὴν ἀγκαλιά του τὸ ἄρπαξε ἀπὸ τὰ πισινὰ πόδια χωρὶς κείνο νάντιτᾶξῃ καμμιάν ἀντίσταση. Δὲν εἶχε τὸ ἄλοιο δύναμη οὔτε γιὰ νὰ φωνάξῃ, πολὺ λιγώτερο γιὰ νὰ δαγκώσῃ. Στὴν ἀρχὴ μονάχα ἔβγαλε μιὰ σιγαλὴ φωνίτσα ἔτσι σὰ βογγητό, ὡς παράπονο, κ' ὕστερα οὔτε ξανάνοιξε τὸ στόμα του ὡς τὴν ὑστερήν του στιγμὴ. Ἡ θλιθερὴ συνοδεία πῆρε τὸ δρόμο τῆς. Μπρὸς ὁ Λάζαρος μὲ τὸ σκυλλὶ πού κρεμότανε σὰ σφαχτό, καὶ πίσω ἡ μορταρία ὅλη μὲ φωνὲς καὶ μὲ γέλοια.

— Πόσο τὸ λαγὸ, ρὲ Λάζαρε;

— Μοναχὸς σου, ρὲ, θὰ τονὲ φᾶ; τὸ μεζέ;

Ἄλλος φανταζότανε τάχα πῶς εἶτανε σὲ λείψανο κ' ἔκανε τὸν παπᾶ ψέλλοντας.

— uuuu, aaaaaa, eeeee.

— Παιδί μου, παιδάκι μου,—ἔσκουζεν ἄλλος παρὰ πίσω πού μᾶς ἀφήνει;

— Σκασμὸς ρὲ! αὐτὸς δὲν εἶναι πεθαμμένος, εἶναι κακούργος καὶ πᾶνε νὰ τὸν κρεμάσουνε. Ξέρεις λοιπὸν πόσα φονικά ἔχει καμωμένα αὐτὸς πού τονὲ βλέπεις;

— Χά, χά, χά.

Ὡς τόσο φτάσανε στὸν κάβο. Ὁ Λάζαρος ἀκούμπησε, χᾶμω τὸ σκυλλὶ καὶ κάθησε νὰ ξαποστάσῃ.

— Τὸ νοῦ σου, Λάζαρε, θὰ σὲ φᾶ.

— Ναί· τώρα καὶ ἄλλη μιὰ φορά. Σὲ λίγο μᾶς ἀφήνει γειά.

Ἄλήθεια. Ἡ ζωὴ του μετρεῖοτανε πιά σὲ στιγμὲς. Τὸ τράθημα κείνο ἀπάνω στὶς πέτρες καὶ στὰ χῶματα τὸ ἀποτελείωσε μιὰν ὥρα ἀρχήτερα. Τὰ ρουθούνια του βουτηγμένα στὸ βούρκο στάζανε αἷμα κ' ἡ γλώσσα του γιομάτη σάλια κ' αἷμα κρεμότανε ὄξω ἀπὸ τὰ δόντια. Ἀνάσαινε βαθεῖα ἐνῶ τὰ μάτια του στέκανε γουρλωμένα. Ψυχομαχοῦσε.

— Ἐνα σκονί, μωρὲ, νὰ τοῦ δέσουμε μιὰ πέτρα, φώναξε ὁ Λάζαρος.

Ψαχτήκανε ὄλοι γιὰ σκονί μὰ τοῦ κάκου. Ἐνα λουρί βρέθηκε μόνον μὰ καὶ αὐτὸ σάπιο τόσο πού μόλις πῆγαινε νὰ σηκώσουν τὴν πέτρα κόπηκε.

— Ρὲ, τί καθόμαστε νὰ πονοκεφαλᾶμε. Στὸ σημάδι καλῆτερα, κάνει ὁ Λάζαρος.

Πετειοῦνται τότε μονομιᾶς ὄλοι ἀπὸ χᾶμου καὶ ἀρχίζουνε τὸ πετροβολητό.

— Ἀπάνου του, μωρὲ παιδιά.

— Τὸ νοῦ σας καὶ μᾶς ἔφαγε τὸ θεριό.

Φωνὲς, τρεχάματα, γέλοια, κακό. Σὲ λίγο τὸ κορμὶ του εἶτανε γενομένο παρτσάδια. Μυκλὰ, αἷματα, σάρκες ἀνακατευτήκανε μὲ τὸ χῶμα σ' ἕνα φριχτὸ σωρὸ. Τὸ κρανίον ἀνοιγμένο, τᾶντερα ὄξω χυμένα. Ἐνας σκύλλος περαστικὸς μωρίστηκε τὸ αἷμα κ' ἔτρεξε. Ὀλόχαρος γιὰ τὸν ἀνέλπιστο μεζὲ ἔρχισε μὲ τὰ πόδια του νὰ σκαλίζῃ τὶς σάρκες ἐνῶ χώνοντας βαθεῖα στὸ σωρὸ τὴ μούρη του. Ἐλυφε τὸ αἷμα πού εἶχε πιτσιλίσει τὶς πέτρες.

Ἀποσταμένοι οἱ μώρτες πῆραν πάλι τὸ δρόμο γιὰ τὴν πόλη. Στὴν ἀγορὰ σουλάτσαῖνε ὁ κύρ Νικήτας, πλούσιος, κοιλκράς, μὲ μιὰ χοντρή μαλαματένια καθένα ἀπὸ τὴ μιὰ ὡς τὴν ἄλλη τσίπη τοῦ γελεκιοῦ του. Τονὲ ζυγώνει ὁ Λάζαρος καὶ βγαζοντας τὸ παλιοκασκέτο του.

— Ζωὴ σὲ λόγου σου, κύρ Νικήτα· πάει τὰ σκυλλὶ σου, τὸ σκοτώσαμε.

— Ἀλήθεια μωρὲ Λάζαρε; Μπράβο σου. Νὰ κ' ἕνα κοσαράκι γιὰ τὸν κόπο σου.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΘΗΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΙΝΑΚΙΑΔΕΣ

ΚΑΤΟΧΗ

(Ἱστορικὴ σκηνογραφία τοῦ Γεο. Βώκου)

«Τὸ ἀληθινὸ καὶ τὸ μεγάλο εἶναι ἡ ἐπανάστασις τοῦ πνεύματος—ὅλα τᾶλλα εἶναι ἄγυρτια».

Ἐνας ποιητὴς

Κ' ἡ «Κατοχὴ» εἶναι ἀγυρτία. Ὅμως δὲν εἶναι καὶ τὸ πρῶτο κακὸ πού ἀγωνίστηκε ὁ κ. Βώκος νὰ κάνει στὸν τόπο. Δυὸ χρόνια πᾶνε πού τὸ «Περιοδικό μας» ὠργιάζεν ἀπάνου στὴν ἀμψεία καὶ στὴ στενοκεφαλίᾳ τοῦ ἀνοήμονος κοινοῦ τῶν γραμματῶν!

Κι ὅπως ἀπ' τὸ Περιοδικό μας βγήκεν ἕνα κακὸ, μιὰ σπορὰ ἀναίμικη παιδιῶν πού μιλοῦσαν γιὰ ὅλα χωρὶς νὰ ξέρουν τίποτα, ἔτσι ἀπὸ τὴν «Κατοχὴ» βλέπω μὲ βαθύ πόνο νὰ βγαίνει ἄλλος ἕνας ὄχλος, ἕνας σαρφετὸς πατριωτικὸς ἔτοιμος πάντα νὰ τὸ ρήξει στὴν τεμπελιά καὶ στὰ ραχάτι, δικιολογώντας τὶς ἰλεεινότητές του, τὶς ἀδυναμίες του χαριτωμένα μὲ τὴν «ἄδικη βία ἐκείνων πού στὰ βασίλεια τῆς ἠθικῆς ἰδέας εἶναι σήμερον νικημένοι μπροστὰ μας» (πρ. Ε'. Ὁθωνας).

Τὸ ἔργο ὑλάκερο ἀπὸ τὴν πρώτη σκηνὴ ὡς τὴν τελευταία τὸ χαρακτηρίζε: ἡ ἄρνησις. Καὶ σὰ νὰ τέλειωσε ὁ δρόμος τῆς ρωμαϊκῆς ψυχῆς, στέκεται ὁ συγγραφεὴς τῆς Κατοχῆς, ἐκμεταλλεόμενος καὶ τὶς χυδαίστερες ἀδυναμίες, γιὰ νὰ κηρύξῃ στὸν ὄχλο πῶς πρέπει νὰ γυρῆσι πίσω στὸν πατριωτισμὸ τὸν ἄρρωστο καὶ σακάτη τῆς πρώτης δυναστείας.

Ὁ κ. Βώκος κάνει κόρτε μὲ τ' ἀποτελέσματα. Ἐρωτοτροπεῖ—νὰ πούμε—μὲ τὶς παλιὲς δόξες. Ὅμως τὰ χρόνια του δὲν τοῦ ἐπιτρέπουν ἀφτὲς τὶς νεανικὲς ἀφροντισίεις. Ἀδιαφορεῖ γιὰ τὶς αἰτίεις καὶ τὶς ἀφρῆμες πού γενοῦν τοὺς Παρθενῶνας. Ὅμως οἱ Παρθενῶνες δὲ φυτρῶνουν σὰ ρήτορες, μὰ δημιουργοῦνται καὶ δημιουργοῦνται ἐργὰ μὲ τὴ δουλιὰ καὶ μὲ τὴ μόρφωση καὶ μὲ τὴν πίστη. Κ' ἀκόμα μὲ τὴν εὐλικρῆνεια καὶ μὲ τὴ δύναμη τὴν ψυχικὴ, πού ἀδιάφορο ἂν λείψουν ἀπὸ μιὰ γενεὰ: εἶν' αἰώνια.

Ἄφτὸ ἔπρεπε νὰ ζητάσει καὶ νὰ μᾶς δώσει. Ὅμως δὲν τόκανε. Ἄντις γι' αὐτὸ μᾶς ἐπαρουσίασε τοὺς Πατέρες—ἀλλοίμονο!—φουσκωμένους ἀέρα καὶ εὐκόλη νοσταλγικὴ πολυλογία. Μὲ ντροπὴ μου μο-

νάχα ἐμπόρεσα νὰ παρακολουθήσω τὸ ἔργο του. Ἐπῆρε σὰ ἱερώτερα λόγια γιὰ νὰ καλακίψει τὴν πιὸ φριχτὴ φεφτιά ποῦ θανατώνει τὸν ἀμόρφωτο ὡς τὰ σήμερα ρωμιό, ποῦ τοῦ κόβει τὸ δρόμο καὶ τότε γιομίζει κακοήθη ἐγωισμό. Ὀλοένα τὸ λέει καὶ γύρω στὴν κολακεία καὶ στὸ κακὸ δένει τὸ ἔργο του: "Ἄν εἴμαστε μικροὶ κι ἀδύνατοι, κι ἂν δὲν πῆραμ' ἀκόμη τὴ Μακεδονία, τὴν Ἀρβανιτιὰ, τὴν Πόλη—τὴν Κρήτη τὴν ξεχάσε—φταίνε οἱ Δυνάμεις!!

Μὰ μήπως στὸ προχθεσινὸ συλλαλητήριον τῶν ἀντιδυναστικῶν!! δὲν ἐφώνησαν οἱ ρήτορες: Θάνατος στοὺς φυγάδας τῆς Ματζουρίας!!!: Καμμιά διαφορὰ δὲ βλέπω ἀνάμεσα σ' ἀπὸ τὰ δυὸ γεγονότα. Μὰς φταίνει ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία, ἡ Ρωσσία—ἄχ! ἀπὸ τὴ Ρωσσία!.. Στὸ μεταξύ ἐννοεῖται: Πρωτοδικεῖον ἢ θάνατος.

Καὶ νοιώθω πὼς πρέπει νὰ τὸ πῶ: τὸ ἔργο τοῦ κ. Βώκου γυροῦ γύρω σὲ μιὰν ἀνήθικη καὶ διεφθαρμένη ἰδέα, ἰδέα καταστρεφτικὴ. Πρέπει τέλος πάντων νὰ πάψουμε νὰ θεωροῦμε ὡς ἀνήθικη, ἐντελῶς συνθηματικὰ, τὴν ἀπιστία τῆς γυναίκας μονάχα καὶ τὸ παλληκάρι ποῦ ξεγελάει τὰ κορίτσα. Οὔτε μπορεῖ ὁ σκεπτόμενος ἄνθρωπος νὰ δέχεται αἰώνια ἕναν πλανημένο σκηναῖον ὅσο ποῦ τὸν εἶπαν «ἠθικὴ ἰδέα τοῦ ἔργου» σὰν τύχει καὶ ἡ ἰδέα ἐνὸς ἔργου εἶναι ἀνήθικη. Καὶ δὲν εἶναι ἀνηθικότητα τὸ νὰ ἐμπαίζεις τὴ θλιβερὴ καὶ σκληρωμένη ζωὴ τοῦ ἔθνους, νὰ τὴν ποτίζεις μὲ ναρκωτικὰ, ἀντὶς μὲ τὸ μαστίγιον νὰ τῆς χτυπάς σκληρὰ τὶς κακίαις καὶ μὲ τὴν καλωσύνη τοῦ φωτός νὰ τὴν ἐδηγεῖς στους ἀπόκοσμοις τῆς σωτηρίας καὶ τῆς ἀλήθειας:

Σ' ἕνα διακείμεμα τῆς «Κατοχῆς» εἶδα τὸν κ. Βώκο ἐνθουσιασμένο, ἔξω φρενῶν ἀπὸ τὴ χαρὰ του, γιὰ τὴ ντουניὰς ἔξω φώναζε: ὁ Ποιητῆς! ὁ Βώκος!»

Λυπηθῆκα κατάκαρδα γιὰ τὴν πάντα περίμενα πὼς στὴν ψυχὴ του ἔρχε τὴ δύναμη νὰ πῆ τὴν ἀλήθεια, περίμενα νὰ λυπηθῆι πρῶτος ἀπὸ τὸν γιὰ τὸ οὐρλιασμα τοῦ νοήμονος σκυλολογίου...

Καλὸ σημεῖο!

Σὲ κάποια παρατήρησή μου δειλὴ, ὅσον ἀφορᾷ τὶς πολλὰς ὑποχωρήσεις ποῦ ἔκαμε στὴ δημοκρατία, ὁ κ. Βώκος καταδέχτηκε νὰ μοῦ εἰπῆ πὼς δὲν εἶν' ἀλήθεια ἀπὸ καὶ πὼς δὲ μπορεῖ νὰ δέχεται συμβουλὲς ἕνας ἄνθρωπος ποῦ ξέρει τὸ Γκαῖτε στὰ πέντε δάχτυλα!.. Ὅμως τί ὠφελεῖ ὁ Γκαῖτε, σὰν εἶναι γραφτὸ σου ἡ ψυχὴ σου νὰ φλυαρῆι στὸ καφενεῖο τῆς «Ὠραίας Ἑλλάδας»;

Ἐτόλμησα νὰ παρατηρήσω καὶ κάτι ἄλλο στὸν κ. Βώκο: Πὼς δὲν εἶναι τόσο σοβαρὸ, καὶ πρὸ πάντων δὲν εἶναι ἡ αἰτία τῆς κατάντιας τῆς οὐλῆς μας οἱ Δυνάμεις.

Μοῦ ἀποκρίθη στοχαστικὰ, φέροντάς μου παρὰδειγμα τὸν Προμηθεά καὶ τὴ Βία μὲ τὴν ὁποία τὸν ἐπολέμησαν οἱ Θεοί!!!

Ἀπὸ τὴ ἀστείότητα δὲ μὲ παραξένεψε· ξέρω πὼς εἶναι τρόπος κουβέντας τῶν λογίων τοῦ παλιοῦ—γιὰ τὸ ὄχι τοῦ τωρινού;—καιροῦ.

Ὅπωςδὴποτε ἡ στοχαστικὴ του ἀπόκριση μὰς κάνει νὰ περιμένουμε καὶ τὴ συνέχεια τῆς «Κατοχῆς» καὶ σὰς ὀρκίζουμαι, ἀδέρφια μου πὼς γλήγορα θὰ τῆνε χαροῦμε! Ὁ τίτλος τῆς καινούργιας ἱστορικῆς σκηνογραφίας ἔμαθα πὼς θὰ εἶναι: «Ἡ Δολοφονία τοῦ Δηλιγιάννη ἢ τὸ νέον κόμμα!»

IFE STUGGLER

Ἰ.γρ. Γιὰ τοὺς ἠθοποιούς τί νὰ πῆ κανεὶς! Εἶναι καμωμένοι στὸ πιὸ χυδαῖο κι ὀχλοκρατικὸ καλούπι:— ἐξὸν βέβαια ἀπὸ τὸν κ. Π. Λέοντα.

S

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΛΘΗΣ.

ΣΤΗ ΛΥΣΗ ΤΟΥ ΠΟΘΟΥ

Ἄπ' τ' ἀγκαλιὰσματα τὰ μέλη μου
πόνος κρυφὸς τὰ σφιχτοδένει
καὶ τώρα μὲς' τὰ στήθεα ὁ πόθος μου
σὰν πληρωμένος ἀνασαίνει.

Καὶ φεύγει σὰ σκιά στὴν κάμαρα
θαρρώντας πὼς θὲ ναῦρη ταῖρι,
μὰ—ὠϊμὲ—στὴν ἐρημιὰ τοῦ ὄνειρου του
θὰ σβύσει ἀπλώνοντας τὸ χέρι.

ΞΕΦΑΝΤΩΜΑ

— Ἐλα νὰ ξεφαντώσουμε ἀπόψε, ὠραία Φρύνη,
καὶ τὸ τραγούδι ἄς χύνεται σὰν θρόος τοῦ καταρ-
[ράχτη.
σὰν τῶν πουλιῶν, ποῦ κελαιδοῦν στοῦ περβολιοῦ τὸ
[φράχτη'
— στοῦ μεθυσιοῦ μας σ' ὄνειρον ὁ πόνος μας νὰ
[σβύνη.

Τὸν τροβαδούρο κάλεσε τὸ γέρο τὸν ἀρχαῖλη
νὰ μέλψῃ ἐρωτικούς ἠχούς στὸ πλάνο του σουραῦλι
τὸν Ἦσκιο τῆς ἐλπίδας μας, παλιὸν μας Πόθον κάθε,
καὶ μαθε σὺ νὰ τραγουδᾷς καὶ νὰ ξεχάνης μάθε.

ΑΠΟ ΤΗ «ΡΑΨΩΔΙΑ ΤΗΣ ΕΡΗΜΙΑΣ»

ΣΤΗΝ ΑΡΕΤΗ

Μέσ' στὸ κελλί, ψυχῶν ἀραξοβόλι,
πάμε νὰ ζοῦμε ταίρια καὶ ἀδερφοί,
τῆς Ἐννοιας νὰ σκοινιά νὰ μὴ μὰς δένουν
καὶ μήτε πόθοι ἀκόλαστοι, κρυφοί.

Πρωτόγονα νὰ ζοῦμε, ἐπὶ σὰν Εὔα
κ' ἐγὼ σὰν τὸν Ἀδὰμ παντοσεῖνᾶ,
καὶ στὴν Ἐδὲμ τῆς θείας ἀδερφοσύνης
τῆς Μοίρας μας ἡ ἀνέμη νὰ γυροῦ.

Πρωτόλουβοι κι' ἀγούρμαστοι ἀπὸ πόθο,
λαχτάρα νὰ μὴ νοιώσουμε ποτὲ
κι' ὅσο νὰ μὰς θερίσῃ ὁ μαῦρος Χάρος
δὲ θὰ μὰς ξέρετε, ὦ Παραδαρμί.

ΣΟΝΕΤΤΟ

Ἦρθεν ἀργὴ ἡ βροχὴ μὲς' στὴ γαλήνη
καὶ σταλαζόντας λείει τὰ μυστικὰ τῆς,
καὶ μέλπει σερενάτες... κι' ἂν στὴν κλίνη
βρίσκουμαι, χάνουμαι στὸ δρόσιμά της.

Στὸ περιβόλι νέους χυμούς, ποῦ δίνει
νερῶν δὲν κλώθει θρίαμβους σ' ἀπλωμά της
κι' ἀναγαλλιάζει κάθε ἀνθός, ποῦ πίνει
τώρα στὸ μοιρολόι τὰ δάκρυά της.

Καὶ τρέχοντας τὰ πρῶτα διψασμένα
ὄρμουν νὰ πιοῦνε στὴν πλατειὰ τὴ στέρνα
ἀμολυτὰ ἀπ' τὴ στρουγγα κι' ἀρμεγμένα.

Κ' οἱ χαροκόποι, ποῦ ἡ βροχὴ βακχεύει,
κάτου ἀπ' τὰ πεῦκα πίνουνε φαλέρνα
κ' ἡ πεταλοῦδα ἡ Σκέψη δὲ μισεύει.

ΡΩΜΟΣ ΦΙΛΥΡΑΣ

ΟΙ ΕΒΥΠΝΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ

(Παραμῦθι τῶν ἀδερφῶν Grimm).

Μιά φορὰ πῆρε ἕνας χωριάτης ἀπ' τὴ γωνιά τὸ μπαστοῦνι του, ποῦ ἦταν ἀπὸ ὄξια, καὶ εἶπε στὴ γυναῖκα του. «Κατίνα, θὰ πάω τώρα στὰ χωριὰ καὶ θὰ γυρίσω μόνο ὕστερα ἀπὸ τρεῖς μέρες. Ἄν στὸ ἀναμεταξὺ τύχει νᾶρθῆι ὁ ζωέμπορος καὶ θελεῖ νὰ ἀγοράσῃ τίς τρεῖς μας ἀγελάδες, μπορεῖς νὰ τίς ξεπουλήσῃς, ἀλλὰ νὰ μὴν πάρεις λιγώτερο ἀπὸ διακόσια τάλαρα· ἀκουσε;» ἡ Αἰντε στὴν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ, ἀποκρίθηκε ἡ γυναῖκα, «καὶ μὴ φοβάσαι». «Ναί, σὺ», εἶπε ὁ ἄντρας, «σὰν μικρὸ κορίτσι ἔπεςες μιά φορὰ καὶ χτύπησες τὸ κεφάλι σου, καὶ ὡς σήμερα δὲν ἐγίνες ἀκόμα καλά. Ἀλλὰ σοῦ λέω, ἂν κάνεις κουταμάρες, τότε σοῦ μπογατιάζω τὴ ράχη, χωρὶς μπογιατὸ ὅμως, μόνο μὲ τὸ μπαστοῦνι ποῦ ἔχω στὸ χέρι, καὶ αὐτὸ τὸ μπογιατίσμα θὰ βαστήξῃ ἕνα χρόνον ὑλάκερο, νὰ τὸ ξέρετε.» Ὁ ἄντρας τὰ εἶπε καὶ ξεκίνησε.

Τὴν ἄλλην ἡμέρα ἦρθε ὁ ζωέμπορος, καὶ ἡ γυναῖκα δὲν εἶχε ἀνγκυλὴ νὰ χανῆ τὸν καιρὸ μὲ κουβέντες. Ἀποῦ αὐτὸς εἶχε ἰδεῖ τίς ἀγελάδες καὶ ἔκουσε τὴν τιμὴ, εἶπε: «Αὐτὰ δίνω μὲ εὐχρηστέστη τότῃ ἀξίζουσι. Θὰ πάρω τὰ ζῶα ἀμέσως μαζί μου», καὶ ἔλυσε τὴν κλειδα καὶ τίς ἔβγαλε ἀπ' τὸ σταῦλο. Ὅταν ἤθελε νὰ βγῆ ἀπ' τὴν αὐλόπορτα, τὸν ἔπιασε ἡ γυναῖκα ἀπ' τὸ μαγκίκι καὶ τοῦ εἶπε: «Πρῶτα πρέπει νὰ μοῦ δώσῃς τὰ διακόσια τάλαρα, ἄλλιως δὲν μπορεῖς νὰ φύγῃς». «Σωστά», ἀπάντησε ὁ ἄντρας, «ξέχασα μόνο τὸ πουγγί μου. Μὰ ἔννοια σου, θὰ σοῦ δώσω ἀσφάλεια ὡς ποῦ νὰ πλερώσω. Δυὸ ἀγελάδες θὰ πάρω μαζί μου καὶ τὴν τρίτη σοῦ ἀρῆνω πίσω, καὶ ἔτσι ἔχεις ἕνα καλὸ ἀμανάτι». Ἡ γυναῖκα δέχτηκε, ἀρῆκε τὸν ἄνθρωπο μὲ τίς ἀγελάδες του νὰ φύγῃ καὶ σκέφτηκε: «Πόσο θὰ χαρῆ ὁ Γιάννης ὅταν δεῖ ὅτι ἔμουν τόσο ἐξυπνη». Τὴν τρίτη μέρα ἦρθε ὁ χωριάτης, ὅπως εἶπε, στὸ σπίτι, καὶ ρώτησε ἀμέσως ἂν οἱ ἀγελάδες ἦταν πουλημένες. «Βέβαια, ἀγαπημένε Γιάννη», ἀπάντησε ἡ γυναῖκα «καὶ μάλιστα γιὰ διακόσια τάλαρα, ὅπως μοῦ εἶπες. Τόσα ἔσως δὲν ἀξίζουν, ἀλλὰ ὁ ἄνθρωπος τίς πῆρε χωρὶς παζάρια». «Ποῦ εἶναι τὰ λεφτά;» ρώτησε ὁ χωριάτης. «Τὰ λεφτὰ δὲν ἔχω», ἀποκρίθηκε ἡ γυναῖκα, «ἐπειδὴ εἶχε ξεχάσει τὸ πουγγί του, θὰ τὰ φέρῃ τώρα ἀμέσως· μοῦ ἀφῆκε ὅμως ἕνα καλὸ ἀμανάτι». «Τί ἀμανάτι;» ρώτησε ὁ ἄντρας. «Μιὰν ἀπὸ τίς τρεῖς ἀγελάδες· αὐτὴ θὰ τοῦ τὴ δώσουμε μόνο ὅταν θὰ πλερώσῃ τίς ἄλλες. Ἐξυπνη ποῦ ἔμουν· βάστηξα τὴν πιὸ μικρὴ, ἐπειδὴ τρώει λιγώτερο ἀπ' τίς ἄλλες δυὸ». Ὁ ἄντρας τότε θυμωμένος σήκωσε τὸ μπαστοῦνι καὶ ἤθελε νὰ τῆς δώσῃ τὸ μπογιατίσμα ποῦ τῆς εἶχε ὑποσχεθῆ. Ἄξαφνα ὅμως εἶπε, κατεβάζοντας σύγκαιρα τὸ μπαστοῦνι. «Ἐσὺ εἶσαι ἡ πιὸ κουτὴ χήνα στὸν κόσμον, ἀλλὰ σὲ λυπᾶμαι. Θὰ πάω στὸ δρόμο καὶ θὰ περιμένω τρεῖς μέρες γιὰ νὰ βρῶ κανένα ποῦ νὰ εἶναι ἀκόμα πιὸ κουτὸς ἀπὸ σένα. Ἄν πετύχω, θὰ εἶσαι λεύτερη, ἂν ὅμως δὲν τὸν εὔρω, θὰ σοῦ δώσω τὸ μιστὸ ποῦ σ' ἀξίζει χωρὶς νὰ κόψω τίποτα».

Ὁ χωριάτης βγῆκε λοιπὸν στὸ μεγάλο δρόμο, ἔκατσε σὲ μιὰ πέτρα καὶ περίμενε· εἶδε ἄξαφνα ἕνα ἀμάξι, ὅπου καθότανε μιὰ γυναῖκα ἀντὶ νὰ καθεται στὸ ἄγερο, ποῦ ἦταν μέσα, ἢ νὰ πηγαίηη κοντὰ στὰ βώδια καὶ νὰ τὰ τρέχῃ. Ὁ ἄνδρας σκέφτηκε·

«Αυτή θα είναι μιά κατά τὸ γούστο μου» σηκώθηκε καὶ ἔτρεχε μπροστά ἀπ' τὸ ἀμάξι σὰν τρελλός. «Τί θέλεις, κουμπάρε», τοῦ εἶπε ἡ γυναῖκα, «δὲν σε ξέρω ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι;» «Ἐπεσα ἀπὸ τὸν οὐρανὸν», ἀποκρίθηκε ὁ ἄντρας, «καὶ δὲν ξέρω πῶς νὰ φτάσω πάλι ἐκεῖ· δὲν μπορεῖς μὲ τὸ ἀμάξι σου νὰ μὲ φέρῃς ἀπάνω;» «Ὅχι», εἶπε ἡ γυναῖκα, «δὲν ξέρω τὸ δρόμο. Ἀλλὰ ἂν ἔρχεσαι ἀπὸ τὸν οὐρανὸν, μπορεῖς ἴσως νὰ μοῦ πῆς, τί κάνει ὁ ἄντρας μου, ποῦ ἔχει τώρα τρία χρόνια ἐκεῖ χωρὶς ἄλλο θὰ τὸν ἔχῃς ἰδεῖν». «Ναί, τὸν εἶδα, ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατὸ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νὰ περνοῦνε καλά. Αὐτὸς βόσκει τὰ πρόβατα, κ' ἔχει αἰώνιο μπελῆ, ἐπειδὴ πηδοῦνε στὰ βουνὰ καὶ χάνουνε στὴν ἐρημιὰ τὸ δρόμο καὶ τότε πρέπει νὰ τρέχῃ πίσω τους καὶ νὰ τὰ μαζεύῃ. Εἶναι καὶ κουρελιασμένος καὶ σὲ λίγο θὰ τοῦ πέσουν τὰ ρούχα ἀπὸ πᾶνου του. Ράφτες δὲν ἔχει ἐκεῖ, ὁ Ἄη Πέτρος δὲν ἀφήνει κανένα μέσα ὅπως ξέρεις ἀπὸ τὸ παραμῦθι». «Φαντάσου», φώναξε ἡ γυναῖκα, «ἀλλὰ ἄκουσ' ἐδῶ! Θὰ πάω νὰ πάρω τὴν κυριακτικὴ του φορεσιὰ, ποῦ κρέμεται ἀκόμα στὸ σπῆτι στὸ ντουλάπι· αὐτὴν μπορεῖ ἐκεῖ νὰ τὴ φορεῖ πολὺ καλά. Θὰ μοῦ κάνῃς τὴ χάρη νὰ τὴν πάρῃς μαζί σου». «Αὐτὸ δὲ γίνεται», ἀπάντησε ὁ χωριάτης, «ρούχα δὲν ἔχουν πέραση στὸν οὐρανὸν, στὴν πόρτα τὰ παίρνουνε». «Ἄκουσε», εἶπε ἡ γυναῖκα, «χτέσ πούλησα τὸ ὠρχο μου σιτάρι καὶ πῆρα ἀριετὰ λεφτὰ· αὐτὰ θέλω νὰ τοῦ στείλω. Ἄν βάνεις τὸ πουγγὶ στὴν τσέπη, δὲν θὰ τὸ ἰδῇ κανένας». «Ἄ δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ ἄλλιως», ἀπάντησε ὁ χωριάτης, «θὰ σοῦ κάνω τὴ χάρη». «Κάτσε ἐκεῖ», εἶπε αὐτὴ. «Θὰ πάω τώρα στὸ σπῆτι νὰ πάρω τὸ πουγγί. Δὲν καθουμαι στὸ ἄχερο, ἀλλὰ στέκουμαι στὸ ἀμάξι, ποῦ ἔτσι εἶναι ἀλαφρότερο γιὰ τὰ ζῶα». Ἐτρεξε στὰ βῶδια της, καὶ ὁ χωριάτης σκέφτηκε. «Αὐτὴ χρωστᾷ τῆς Μιχαλοῦς· ἂ φέρει τὰ λεφτὰ τότε εἶναι ἡ γυναῖκα μου εὐτυχημένη, ποῦ δὲ θὰ φάῃ ξύλο». Ἐτρεξε ἀπὸ λίγο ἤρθε τρεχάτη, ἔφερε τὰ λεφτὰ καὶ τοῦ τᾶβαλε μόνη της στὴν τσέπη. Πρὶ νὰ φύγῃ, τὸν εὐχαρίστησε ἀκόμα χίλιες καὶ δύο φορές γιὰ τὴν καλωσύνη του.

Στὸ σπῆτι βρῆκε ἡ γυναῖκα τὸ γιό της, ποῦ εἶχε γυρίσει ἀπ' τὸ χωριό. Τοῦ δηγήθηκε ὅλα αὐτὰ τὰ περίεργα πράγματα καὶ εἶπε ὑστερα. «Χαίρομαι πολὺ ποῦ βρῆκα μιά εὐκαιρία νὰ στείλω κάτι τὸν καημένο μου τὸν ἄντρα· ποῖς μποροῦσε νὰ φαντάζεται ὅτι στὸν οὐρανὸν τοῦ λείπουν τόσα;» Ὁ γιὸς ἔμεινε κόκκαλο καὶ εἶπε. «Μητέρα, ἕνας ἄνθρωπος ἀπὸ τὸν οὐρανὸν δὲν ἔρχεται κάθε μέρα, γι' αὐτὸ θὰ πάω ἀμέσως νὰ τὸν βρῶ· πρέπει νὰ μοῦ δηγηθῇ πῶς εἶναι ἐκεῖ καὶ πῶς πᾶνε ἐκεῖ οἱ δουλειές. Σέλλωσε τὸ ἄλογό του καὶ ἔφυγε ἀμέσως. Σὲ λίγο βρῆκε τὸ χωριάτη καθισμένο κάτω ἀπὸ μιά ἰτιά, ὅπου ἤθελε νὰ μετρήσῃ τὰ λεφτὰ ποῦ εἶχε στὸ πουγγί. «Βίδες τὸν ἄνθρωπον», τοῦ φώναξε τὸ παιδί, «ποῦ ἤρθε ἀπὸ τὸν οὐρανὸν;» «Ναί», ἀποκρίθηκε ὁ χωριάτης, «αὐτὸς ἀνέβηκε ἐκεῖ ἀπάνω στὸ βουνό, γιὰ νὰ φτάσῃ στὸν πιὸ σύντομο δρόμο στὸν οὐρανὸν. Μπορεῖς ὅμως νὰ τὸν προφτάσῃς, ἂν κάνεις γλήγορα. «Ἄν εἶναι ἔτσι» εἶπε τὸ παιδί, «δὲ θὰ μοῦ κάνῃς τὴ χάρη νὰ καθαλιεφῆς τὸ ἄλογό μου καὶ νὰ τὸν καταφέρῃς νὰ ἔλθῃ ἐδῶ, ἐπειδὴ κουράστηκα ἀπὸ τὸ δρόμο ποῦ ἔκανα σήμερα ὅλη τὴν ἡμέρα;» «Καὶ αὐτὸς χωρὶς ἄλλο τὰ ἔχει χαμένα», σκέφτηκε ὁ χωριάτης καὶ εἶπε. «Γιατί νὰ μὴ σοῦ κάνω τὴ χάρη; καὶ ἀνέβηκε στὸ ἄλογο καὶ ἔφυγε μάνι μάνι. Τὸ παιδί ἔμεινε ἐκεῖ ὡς τὴ νύχτα ἀλλὰ ὁ χωριάτης δὲ γύ-

ρισε πίσω. «ἴσως ὁ ἄντρας ἀπὸ τὸν οὐρανὸν νὰ βιάστηκε πολὺ καὶ δὲν ἤθελε νὰ ἐπιστρέψῃ, καὶ γι' αὐτὸ θὰ τοῦ ἔχει δώσει ὁ χωριάτης τὸ ἄλογο γιὰ νὰ τὸ φέρῃ στὸν πατέρα μου». Ὅταν ἤρθε στὸ σπῆτι δηγήθηκε ὅλα στὴ μητέρα του. «Τὸ ἄλογο τῶστέιλα στὸν πατέρα γιὰ νὰ μὴν εἶναι ἀναγκασμένος νὰ τρέχῃ πάντα». «Ἐκανες καλά», ἀπάντησε αὐτὴ, «σὺ ἔχεις ἀκόμα γερὰ ποδάρια καὶ μπορεῖς νὰ πᾶς μὲ τὰ πόδια».

Ὅταν ὁ χωριάτης γύρισε σπῆτι, ἔφερε τὸ ἄλογο στὸ σταῦλο κοντὰ στὴν ἐνεχυριασμένη ἀγελάδα, πῆγε ὑστερα στὴ γυναῖκα του καὶ εἶπε: «Κατίνα, εἶσαι τυχερὴ· βρῆκα δυὸ ποῦ εἶναι πιὸ μπουταλάδες ἀπὸ σένα· γι' αὐτὸ δὲ θὰ φᾶς αὐτὴ τὴ φορά ξύλο, θὰ τὸ φυλάξω γιὰ ἄλλην εὐκαιρία». Ἐτρεξε ἀναψὲ τὴν πίπα του, ἔκατσε στὴν πολυθρόνα καὶ εἶπε: «Ἐκανα καλὲς δουλειές· γιὰ δυὸ ἀχαμνὲς ἀγελάδες πῆρα ἕνα ὠρχο ἄλογο καὶ ἕνα μεγάλο πουγγὶ παραδες. Ἄν μὲ τὴ βλακεία μποροῦσε κανένας νὰ κἀνῃ πάντα τόσο χρυσὲς δουλειές, θὰ τὴν ἐχτιμοῦσα φυσικὰ».

Μετάφρ. Α. STEINMEIZ

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ἐψὲς προφῆς ἀπέρασα ἴβνα παραθυρίκι
 κ' εἶδα μιά κόρη ποῦγενθε τδρομο τὸ μπαμπάκι.
 Διαβλίνω, τῆνὲ χαιρετῶ, τῆς λέω ἀκόρη, γιὰ σου
 κ' ἐκεῖ-η μάποκρίθηκε «φεύγα, κάμε δουλιὰ σου,
 μὴ βγοῦνε τἀδερφάκια μου καὶ σφάξουν τὴν καρδιά σου».
 — «Τόσο κακὰ εἶν' τἀδερφία σου ποῦ θὲ νὰ μὲ σκο-
 [τώσουν;
 γιὰ ἴνα φιλι, γιὰ μιά ματιὰ, θάνατο νὰ μοῦ δώσουν;»
 — «Δὲν εἶν' κακὰ τ' ἀδερφία μου, μόν' εἶναι παληκίρια,
 γιὰ τὴν τιμὴ τῆς ἀδερφῆς σφάξουνται σὰ λιοντάρια.
 Μὰ πάρε τὸ στρατὶ στρατὶ καὶ σύρε στὸ χωριὸ
 καὶ βρέσ' τα καὶ κουβέντιασ' τα τἀδερφία μου τὰ δυὸ.
 Καὶ βρέσ' τα καὶ κουβέντιασ' καὶ μίλα τους γιὰ γάμο
 καὶ πῆς τους, παληκίρια μου κουινάδους θὰ σᾶς κάμω.
 Κι ἂ δὲ σοῦ δώσουν τὸ ἀναί» γύρισε πάλι πίσω
 γιὰ νὰ σοῦ δώσω τὸ φιλι, νὰ σε παρηγορήσω».

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ Δ. ΣΑΒΒΑΝΗΣ

Ἡ Κοινή Γνώμη

ΓΙΑ ΤΟ ΣΠ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗ

Ἄγαπητέ «Νουμά»,
 Τὰ λίγ' αὐτὰ λόγια τὰ λές, παρακαλῶ, τοῦ φίλου Σπ. Ἀναστασιάδη ποῦ γροθοκοπάει ἀλύπητα καὶ μαστορικά τὸν κ. Σικιᾶ:
 Ἡῦρα κ' ἐγὼ ἕναν ποῦ γράφει ἀπροχειρῶς καὶ ἐν ἐπιστολαῖς γλώσσαν τινὰ καὶ σοῦ τὸν παρουσιάζω, γιὰ νὰ πάψῃς νὰ φωνάζῃς πῶς δὲν ὑπάρχει ἄλλος ἀπὸ κεῖνον ποῦ ἤρθε ὁ κ. Σικιᾶς.
 Στὰ Χαυτεῖα εἶν' ἕνας ποῦ μὲ κάποια σκευασία βγάζει τοὺς λεκέδες ἀπ' τὰ ρούχα, ποῦ λερώνουν κ' αὐτὰ μὲ τὸν καιρὸ, ὅπως ἡ γλώσσα μας. Αὐτὸς εἶναι σὰ νὰ ποῦμε ὁ Μιστριώτης τῶν ρούχων. Λοιπὸν ἔχει κρεμασμένη μιά ρεκλάμα ποῦ ἀρχίζει ἔτσι δά:
 Καθαριστήριο ἐνδυμάτων
 Ὅσοι δὲ τῶν κυριὸν καὶ κυριὸν ἐπιθυμοῦσι...
 Αὐτὸ μοῦ θυμίζει νὰ σοῦ πῶ κ' ἕνα ἄλλο. Ὁ γιὸς μου ὁ Γῶγος ἔνοετ', σώνει καὶ καλά, πῶς ὅταν

μεγαλώσῃ θὰ γίνῃ διάκος. Τίποτ' ἄλλο δὲν παραδέχεται, οὔτε Μητροπολίτης. Διάκος. Λοιπὸν προχτέσ ἤρθε μιά πλατεῖα γραβάτα, τὴν κρέμασε στὸ λαμό του καὶ ἔψελνε «Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεεν. Ἀντιλαβοῦ σώσον ἐλέησον κτλ.» Τοῦ λέω, αὐτὰ τί γλώσσα εἶναι, Γῶγος Ἑλληνικὰ εἶναι; — Ὅχι δά, μπαμπά, μοῦ λέει. Αὐτὰ εἶναι ψαλτικά. — Μὰ καλά, στὴν Ἐκκλησίαν δέξιμλου Ἑλληνικά; — Ἄ μπά! Ἐκκλησιαστικά.

Δέξου τίς φιλικὲς γραθειές μου
 Ψευδογλωσσολόγος

Ο.ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Γιὰ τὸ βιβλίον τοῦ σίλου μας κ. Μανώλη Τριανταφυλλίδη «Ἐθνηλασία ἢ Ἰσοτέλεια;» θὰ γράψουμε τώρα κοντὰ ὅπως καὶ τοῦ ἀξίζει.
 — Ἀνάγνωστέ το κριτικὴ μπορεῖ νὰν τοῦ κάνει, ἔμα ξεμπερδέφει μὲ τὰ Σ κ ι α δ ι κ ι ᾶ, κὶ ὁ συνεργάτης μας Σπύρος Ἀναστασιάδης.
 — Ἡ «Ἐστία» στὰ λίγα λόγια ποῦγραψε γιὰ τὸ βιβλίον αὐτὸ ἔκανε ἕνα χοντρὸ λάθος λέγοντας πῶς τὸ βιβλίον τοῦ Τριανταφυλλίδη δὲν εἶναι «ἀπηλλαγμένον ἀπὸ τὸν φανατισμὸν κ' ἀ π ο ι α ς αἰρέσεως».
 — Νὰ μείνει ἡσυχη ἡ «Ἐστία» κὶ ὁ κ. Τριανταφυλλίδης δὲν ἀνήκει σὲ καμιά αἵρεση. Εἶναι χριστιανὸς ὀρθόδοξος.
 — Περὶφημα τᾶγραψε ὁ κ. Μιχ. Καρναούρης γιὰ τοὺς ἡμαξιάδες μας ποῦ κάποιος κ ο σ μ ε γ υ ρ ι σ μ ε ν ο ς κύριος τοὺς κατηγορεῖ ἔδικα τῶν ἀδικῶν.
 — Ὁ κ. Καρναούρης, ποῦναι καὶ πρόεδρος τους, μᾶς ἀπόδειξε πῶς δὲν πρέπει νὰν τοὺς πολυπιστεύουμε τοὺς τέτοιους κυρίους ποῦ τᾶχουνε γιὰ ἐπάγγελμα νὰ κάνουν τὸν κοσμογονισμὸν.
 — Δόξα νᾶχῃ ὁ Θεὸς! Βρέθηκε κ' ἕνας ἄνθρωπος, ὁ Ἀλκίνοος στὴν «Ἐστία» τῆς Τετάρτης, νὰ πᾶι δυὸ λόγια γνωστικά γιὰ τὴν «Κατοχή».
 — Μᾶς εἶχε ξεθεώσῃ πᾶ ὁ κ. Σενότουλος μὲ τοὺς ὑστερικούς κὶ ἀδικιολόγητους ἐνθουσιασμοῦς του!

Ο ΙΔΙΟΣ

ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΙΟΜΑΔΙΑΤΚΟ

Ἄπο Πέμπτη σὲ Πέμπτη

Ἐπιμετορὸς Ἐσωτερικῶν ὁ Κυρ. Μανουμιάλης.
 Στοιωμοί. Ἀθῆνα 2, Περαιῆς 6, Ἐπαρχίης 9.
 Λαβωμοί Ἀθῆνα 8, Περαιῆς 6, Ἐπαρχίης 17.
 Κλεψές. Ἀθῆνα 11, Περαιῆς 7, Ἐπαρχίης 16.
 Ἀπαγωγές. Ἐπαρχίης 3.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Ρήγ. Γκόλ. Θὶ δημοσιευτέ. Μὰ γιατί τὴση ἐπιμονὴ νὰ μᾶς κρύβεις τὴληθινὸ σου ἔνομα; Φοβᾶται μήπως σὲ π ρ ο δ ῶ σ ο υ μ ε ι ; κ. Β. Κ. Ἀθ. Θὶ δημοσιευτέ κὶ αὐτό. Σᾶς εὐχαριστοῦμε. — κ. Στ Χαρ. Χανιά. Μᾶς γυρίανε τὸ 159 καὶ ξέρεις τί συνέβηκε; Ἡ λογοκρισία εἶχε γράψῃ στὸ φύλλον ἀπάνου, καθαρὰ καθαρά, «εἰ π ι τ ρ ῆ π ε τ α ι» καὶ οἱ ταχυδρομικοὶ σας τὸ διαβίτανε «εἰ π ι σ τ ρ ῆ π ε τ α ι». Σοῦ τὸ ξαναστελνοῦμε σήμερα τὸ φύλλον καὶ θὰν τὸ διαβίσεις καὶ μοναχός σου νὰ γελοῖσῃς. — κ. Μαγ. Μαγ. Ὄν τὸ στείλουμα τῆς Ἰβίας νὰν τὸ διαβίσεις. Μπορεῖτε νὰ γράψετε γιὰ ὅλο τὸ ἔργο της, τι θέλετε καὶ θὰν τὸ δημοσιεύσουμε μ' εὐχαρίστηση. — κ. Θ. Μακρ. Κέρκυρα. Μὲ τὸ σημερὸν σοῦ στέλνοῦμε τὰ βιβλία. Τὸ ποίημα θὰ δημοσιευτέ. Γιατί δὲ στέλνετε καὶ τίποτα παζό; — κ. Γ. Ζουφ Πειραιᾶ. Θὶ δημοσιευτοῦν καὶ μὴ σὲ νοιάζει. Περιμένοῦμε τώρα καὶ τὸ δῆγμα. — κ. Α. Thumb Marburg. Λίθιμε τὸ κομμάτι τῆς Deutsche Literaturzeitung καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμε. Τὸ ἄρθρο θὰν τὸ δημοσιεύσουμε καὶ στὸ Νουμά.